

INFORMACJE

Zarządu Głównego PTTK

NR 8

WARSZAWA, GRUDZIEN 1996

Do użytku wewnętrznego.

DOSIEGO ROKU

Obecne Święta Bożego Narodzenia i Nowego Roku zamykają ostatni pełny rok kalendarzowy tej kadencji Władz Naczelnych Towarzystwa oraz przeważającej części jego Oddziałów. Najbliższy XIV Walny Zjazd PTTK odbędzie się w Lublinie w terminie od 5 do 7 września przyszłego roku. Zespół Organizacyjny Walnego Zjazdu wybrał tę propozycję, oceniając ją jako najkorzystniejszą, również finansowo. Oparcie organizacji Zjazdu o Filharmonię Lubelską i budynki Uniwersytetu im. Marii Curie-Skłodowskiej, wszystkie położone bardzo blisko siebie, pozwoli na maksymalne wykorzystanie czasu na właściwe obrady.

A ważnych tematów nie zabraknie, konieczne będzie ich wnikliwe rozpatrzenie zarówno na salach obrad jak i w dyskusjach poza nimi. Niewątpliwie pomocne w konstruktywnej dyskusji zjazdowej będzie wcześniejsze przemyślenie najważniejszych spraw. Naturalny czas refleksji na przełomie lat może być do tego dobrą okazją.

Zjazd ma przede wszystkim przynieść nowelizację Statutu PTTK, przygotowywaną od dawna. Zjazdy Oddziałów będą dobrą okazją do końcowych przygotowań delegatów w tej sprawie.

Zmieniające się prawne ramy życia społecznego stawiają przed Towarzystwem problemy związane z zabezpieczeniem stanu posiadania. Olbrzymia część naszych nieruchomości ma nieuregulowany stan prawny, co stwarza niebezpieczeństwo ich utraty, chociażby w wyniku procesów komunalizacyjnych. Zarząd Główny szacuje, że w całym Towarzystwie koszt unormowania naszych praw będzie wynosił około 20 mln złotych. Najprawdopodobniej wydatek ten trzeba będzie ponieść w ciągu kilku najbliższych lat, co na pewno przekroczy możliwości finansowe Towarzystwa, jeśli by je opierać jedynie na dzisiejszych źródłach dochodu. Alternatywą może być rezygnacja z części tych wydatków, aby kosztem obiektów mniej ważnych w programie Towarzystwa spróbować zapewnić prawa własności dla bazy podstawowej dla celów statutowych. Jeśli zajdzie taka konieczność, będąca w sprzeczności z dotychczasowymi naszymi przyzwyczajeniami, to decyzje mogą być za trudne dla Zarządu Głównego przyszłej kadencji, bez sformułowania w tej sprawie choćby ogólnych wskazań Walnego Zjazdu.

Władze Towarzystwa, które zostaną wybrane w Lublinie będą miały okazję do przygotowań oraz przeprowadzenia obchodów jubileuszu 50-lecia Polskiego Towarzystwa

Turystyczno-Krajoznawczego. Niezwykle ważnym jest, aby przy okazji jubileuszu pokazać całą aktualną atrakcyjność Towarzystwa, zarówno dla jego członków jak i dla wciąż krzepnących struktur samorządów lokalnych. Walny Zjazd powinien określić najogólniejsze ramy obchodów a przede wszystkim sformułować oczekiwania wobec V Kongresu Krajoznawstwa, który powinien się odbyć w roku dwutysięcznym. Szczególnie obecnie warto włożyć pewien wysiłek dla jaknajszerszego ukazania i przypomnienia wartości wypływających z należenia do naszych klubów, kół czy oddziałów, rodzących się tam więzi przyjaźni i wspólnych wzruszeń pięknem miejsc odwiedzanych.

Wszystkim członkom Towarzystwa życzę wraz z Zarządem Głównym szczęśliwych Świąt Bożego Narodzenia i Nowego Roku, aby spełnianie wszelkich Waszych planów wiązało się z samymi radościami a przyszłoroczne wędrówki były piękne

10 grudnia 1996 r.

Prezes
Zarządu Głównego PTTK
Adam Chyżewski

DO PRZEMYŚLENIA POD CHOINKĄ

Schyłek każdego roku kalendarzowego nieodparcie kojarzy się z atmosferą sylwestrowej nocy, spontanicznej radosnej zabawy. Ale inną specyficzną cechą tych grudniowych dni, czy może długich wieczorów jest to, iż skłaniają do refleksji nad mijającym czasem. Pojawiają się pytania o przyszłość, u jednych pełne nadziei, u innych lęku czy niepewności.

Jest grudzień 1996 roku. W nadchodzącym roku czeka nas kolejny Zjazd Towarzystwa, czujemy też wymowę innych symbolicznych dat. Już tylko trzy lata dzieli nas od końca XX wieku, a zarazem końca drugiego tysiąclecia. Dostrzegamy wokół symptomy rozległych przemian we wszelkich dziedzinach życia. Jak zatem mamy ukształtować nasze Towarzystwo, Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze, aby znalazło ono swe miejsce w zmieniającym się krajobrazie rzeczywistości.

Wydaje się, iż istotna wskazówka do działania tkwi w naszej nazwie: "TOWARZYSTWO". Niezależnie od tego w jakim stopniu nasze życie zdominuje technika, pieniądz, wolny rynek i konkurencja, istotnymi wartościami dla człowieka pozostanie zawsze przyjaźń, więź emocjonalna z innymi ludźmi, chęć dzielenia z nimi swych zainteresowań, czy pasji.

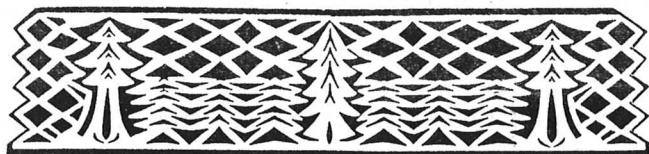
Zadaniem Towarzystwa jest zatem tworzenie środowiska i odpowiedniej atmosfery do działania. Oczywiście nie można zadekretować tak ulotnego zjawiska jakim jest atmosfera panująca w Towarzystwie. Można natomiast stwarzać ku temu warunki. Jednym z nich jest własna siedziba oddziału, klubu, czy komisji. Jest ona czymś, co skupia ludzi, tworzy podstawy do powstania środowiska, jest miejscem spotkań i snucia planów wycieczek czy wypraw.

Towarzystwo dysponuje majątkiem i wiele naszych obiektów spełnia taką właśnie rolę "petetekowskiego domu", skupiając kadrę Towarzystwa i promieniując na zewnątrz.

Kolejnym warunkiem tworzenia środowiska i przyciągania do Towarzystwa członków jest treść naszego działania - program. Przypomnę słowa, które pisałem przed blisko dwoma laty na łamach "Informacji ZG PTTK" /nr.2/1995 r.-Dokąd zmierzamy...czyli dyskusja nad programem działania Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego./"...o sile i atrakcyjności Towarzystwa decydujące będzie wielość i bogactwo form działania, jakie będzie miało do zaoferowania swym członkom...". Po blisko czterech latach pracy w Zarządzie Głównym mogę stwierdzić, iż Towarzystwo dysponuje wartościową, dobrze przygotowaną kadrą programową. Ta kadra to kapitał Towarzystwa, który gwarantuje jakość naszego programu. Oczywiście nie oznacza to, iż wszystkie nasze agendy mogą pochwalic się jednakowo dobrymi wynikami. Ale nie brakuje twórczych pomysłów, inicjatyw, inwencji. Rzecz tylko w ich upowszechnianiu. I tu dotykamy sprawy struktur organizacyjnych. W naszym Towarzystwie można wyróżnić dwa krzyżujące się nurty działania. Jeden tworzą oddziały, drugi komisje i kluby specjalistyczne tychże oddziałów, dla których punktem odniesienia są odpowiednie komisje Zarządu Głównego. Układ ten tworzy interesującą mozaikę, która mogłaby nieco zastanowić fachowców od organizacji i zarządzania. Ale nie widzę tu problemu, gdyż rzecz dotyczy Towarzystwa, a nie zakładu produkcyjnego. Uważam także, iż formuła oddziałów jest w dalszym ciągu otwarta i mają one wiele możliwości funkcjonowania. Mogą tworzyć, jak to jest praktykowane porozumienia regionalne, mogą wspólnie podejmować działalność gospodarczą. Sądzę jednak, iż próbując tę podstawową strukturę naszego Towarzystwa nie należy stwarzać barier dla innych form zrzeszania członków w obrębie PTTK, alternatywnych dla obecnie funkcjonujących. Nie możemy tutaj ulegać sile przyzwyczajenia i nawyków, gdyż narzucony gorset organizacyjny, może kiedyś okazać się za ciasny. Moim zdaniem, problem wart jest przemyślenia.

Na koniec tych rozważań, chciałbym zwrócić uwagę na jeszcze jeden wątek dotyczący kierunków i zakresu oddziaływania Towarzystwa. Po dziejowych wichrach lat osiemdziesiątych spadła wyraźnie liczba członków Towarzystwa. Zostali ci, którzy byli najbliższą ideą Towarzystwa, dla których stanowiło ono autentyczną wartość. Czy zdążamy zatem w kierunku Towarzystwa elitarnego? Nie całkiem, gdyż w dalszym ciągu spełniamy funkcję instytucji publicznej, utrzymującej szlaki piesze i wodne, sieć schronisk otwartych dla wszystkich, kreującej pewne wzory zachowania. W swoim czasie byliśmy w tym zakresie monopolistami. Wspomniana "dwoistość" jest charakterystyczna dla PTTK. Ale pamiętajmy, iż skończyła się już, w każdym razie deklaracyjnie, epoka monopolistów i o swoją pozycję na turystycznej niwie będziemy musieli niejednokrotnie twardo walczyć, a niekiedy nawet ustąpić pola innym.

I te oto problemy do przemyśleń pod choinką dedykuję Koleżankom i Kolegom.

Uchwała Nr 107/XIII/96
Zarządu Głównego PTTK z dnia 14 grudnia 1996 r.

w sprawie przygotowania jubileuszowych obchodów
50 LAT DZIAŁALNOŚCI PTTK

W związku z przypadającą w 2000 r. 50 rocznicą działalności Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego - Towarzystwa zawiązanego w połowie grudnia 1950 r. z połączenia Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego i Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego - Zarząd Główny PTTK, uważając, że rocznica ta powinna stać się okazją do:

- * ukazania społeczeństwu roli i zasług Towarzystwa w rozwijaniu krajoznawstwa i turystyki,
  - * zaprezentowania wkładu działaczy i jednostek PTTK w realizację ideowych zadań Towarzystwa służących poznawaniu kraju, a przez to jego większemu umiłowaniu,
  - * utrwalenia dorobku działalności programowej PTTK w formie opracowań historycznych, wspomnień, fotografii itp. oraz jego popularyzacji,
- zatwierdza opracowany przez Komisję Historii i Tradycji ZG PTTK program działań. Składają się nań imprezy centralne i terenowe w okresie poprzedzającym oraz w Roku Jubileuszowym. Program ten stanowi załącznik do niniejszej uchwały.

Dla realizacji omawianego programu Prezydium ZG PTTK powoła w terminie do końca I kwartału 1997 r. Komitet Organizacyjny, którego zadaniem będzie:

- * wyznaczenie wykonawców poszczególnych punktów programu,
- * przedstawienie do zatwierdzenia przez Prezydium ZG kosztorysów realizacji tych punktów programu, których finansowanie ma być w całości lub w części pokryte przez ZG PTTK,
- * kontrola terminowości i jakości wykonania działań ujętych w programie,
- * składanie co pół roku sprawozdań dla Prezydium ZG dotyczących przebiegu realizacji programu.

Uchwała wchodzi w życie z dniem jej podjęcia.

Zarząd Główny PTTK

Załącznik do Uchwały

PROGRAM PRZYGODOWANIA I OBCHODÓW
- 50 LAT DZIAŁALNOŚCI PTTK -

I. Działania centralne

A. Lata 1997 - 1999

1. Przygotowanie koncepcji zawartości i powołanie Komitetu Redakcyjnego "Pamiętnika Jubileuszowego 1950 - 2000" przedstawiającego dorobek 50 lat działalności Towarzystwa (z terminem wydania w 2001 r).
2. Przygotowanie "Historii muzeów PTTK" autorstwa Członka Honorowego PTTK dr. Stanisława Szymańskiego.

3. Przygotowanie albumu fotografii krajoznawczej zawierającego sylwetki i dzieła najwybitniejszych fotografików z kręgu PTTK.
4. Wystąpienie przez ZG PTTK do władz stosownych wyższych uczelni o podjęcie badań, związanych z tematyką historii naszego Towarzystwa, zwłaszcza początków jego działalności /prace magisterskie, doktorskie/.
5. Ogłoszenie Ogólnopolskiego Konkursu pt.: "Moje wspomnienia z działalności w PTTK", którego wyniki powinny być ogłoszone w końcu 1999 r.; niektóre relacje mogłyby być wykorzystane w "Pamiętniku Jubileuszowym PTTK 1950 - 2000", a nagrodzeni autorzy zaproszeni na uroczystości centralne.
6. Ogłoszenie Ogólnopolskiego Konkursu Fotografii Turystyczno-Krajoznawczej.
7. Ogłoszenie Ogólnopolskiego Konkursu kronik ogniw PTTK.
8. Zakończenie prac nad przygotowaniem Księgi Członków Honorowych PTTK,
9. Przygotowanie projektu Medalu lub Odznaki 50 lecia działalności PTTK dla zasłużonych działaczy Towarzystwa /wraz z regulaminem przyznawania/.
10. Wystąpienie do Ministerstwa Łączności z wnioskiem o wydanie w 2000 r. serii znaczków pocztowych popularyzujących turystykę i krajoznawstwo oraz stosowanie w czasie centralnych uroczystości okolicznościowego datownika.
11. Wystąpienie z wnioskami o przyznanie najbardziej zasłużonym działaczom PTTK odznaczeń państwowych.

B. Rok 2000.

W Jubileuszowym Roku 2000 proponuje się:

1. Nadanie jubileuszowego charakteru tradycyjnym centralnym i ogólnopolskim imprezom organizowanym przez Komisję i Rady ZG PTTK.
2. Podsumowanie Ogólnopolskiego Konkursu na najlepsze kroniki ogniw PTTK.
3. Podsumowanie Ogólnopolskiego Konkursu Fotografii Turystyczno-Krajoznawczej.
4. Zorganizowanie pokazu dorobku PTTK w dziedzinie literatury turystyczno-krajoznawczej (wraz z czasopiśmiennictwem).
5. Przygotowanie wykazu centralnych najważniejszych tradycyjnych imprez turystycznych i krajoznawczych oraz akcji programowych do tej pory kontynuowanych.
6. Zorganizowanie w siedzibie ZG PTTK fotograficznej galerii prezesów Zarządu Głównego /wraz z wydaniem krótkich biogramów/.
7. Zorganizowanie Centralnej konferencji prasowej, na której będą przedstawione materiały dotyczące działalności Towarzystwa oraz program centralnych uroczystości.
8. Wydanie okolicznościowego propagandowego znaczka - symbolizującego Jubileusz.

Uroczystemu zebraniu plenarnemu ZG PTTK w połowie grudnia 2000 roku powinny towarzyszyć:

- wystawa - przegląd dorobku Towarzystwa oraz propaganda kierunków działania,
- wystawa najcenniejszych materiałów historycznych jakie wydały ogniw PTTK
- prezentacja Księgi Członków Honorowych PTTK,
- wystawa - dorobek Ogólnopolskiego konkursu kronik ogniw PTTK,
- promocja wydawnictw okolicznościowych m.in. albumu fotograficznego i "Historii muzeów PTTK",

4

- wystawa dorobku Wydawnictwa PTTK "FRAJ" z okazji jego 25 lecia,

- wystawa nagrodzonych prac w Ogólnopolskim Konkursie Fotografii Turystyczno-Krajoznawczej,
- odsłonięcie tablicy pamiątkowej na frontonie budynku ZG PTTK,
- złożenie kwiatów na grobach zasłużonych działaczy PTTK.

Przy okazji uroczystego zebrania plenarnego ZG PTTK powinno odbyć się spotkanie Kręgu Seniorów PTTK, grupującego Członków Honorowych Towarzystwa.

II. Działania w jednostkach terenowych PTTK w latach 1998 - 2000.

W Oddziałach PTTK proponuje się organizowanie w latach 1998 - 2000:

- 1/ regionalnych imprez turystyczno-krajoznawczych, w których jednym z naczelnych akcentów będzie ukazanie dorobku Towarzystwa,
- 2/ regionalnych sesji krajoznawczo - historycznych z udziałem seniorów Towarzystwa z danego terenu,
- 3/ regionalnych konkursów kronik ogni PTTK, jako eliminacji do konkursu centralnego,
- 4/ upamiętnianie w formie publikacji, tablic, nazw ulic, szlaków, schronisk lub w inny sposób najwybitniejszych działaczy Towarzystwa,
- 5/ inwentaryzowanie i otaczanie opieką grobów zasłużonych działaczy,
- 6/ organizowanie regionalnych konferencji prasowych, na których powinny być przedstawione własne materiały informacyjne oraz program centralnych obchodów 50 lecia działalności PTTK.

Uchwała nr 108/XIII/96 Zarządu Głównego PTTK z 14.12.1996 roku

w sprawie z w o ł a n i a XIV WALNEGO ZJAZDU PTTK

Na podstawie art. 26, w związku z art. 31 ust. 1 pkt. 1 STATUTU PTTK i w nawiązaniu do & 1 ust. 2 i 5 Uchwały nr 88/XIII/96 ZG PTTK z 30.03.1996 roku oraz w oparciu o materiały przedłożone przez Zespół Organizacyjny Komitetu Organizacyjnego i postanowienia Komitetu Organizacyjnego XIV Walnego Zjazdu z 8 listopada br. - Zarząd Główny PTTK uchwała:

& 1

Zwołać XIV WALNY ZJAZD Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego 5 - 7 września 1997 roku w Lublinie.

Uchyła się tym samym postanowienia zawarte w & 1 ust. 1 uchwały ZG PTTK nr 88/XIII/96 z 30.03.1996 roku.

& 2

W XIV Walnym Zjeździe PTTK udział wezmą:

1. Z głosem decydującym - delegaci z oddziałów PTTK wybrani według zasad określonych Uchwałą Zarządu Głównego PTTK Nr 98/XIII/96 z 8.06.1996 roku.
2. Z głosem doradczym - członkowie ustępujących władz naczelných PTTK, Członkowie Honorowi PTTK; przewodniczący komisji, rad, zespołów ZG PTTK i inne osoby zaproszone przez Zarząd Główny PTTK - nie będące delegatami.

& 3

1. XIV Walnym Zjazd PTTK będzie obradował na podstawie uchwalonych przez siebie porządku obrad i regulaminu obrad.
2. Zarząd Główny PTTK rekomenduje XIV Walnemu Zjazdowi PTTK projekt ramowego porządku obrad, który stanowi załącznik do niniejszej uchwały.
3. Projekt regulaminu obrad XIV Walnego Zjazdu PTTK - Zarząd Główny PTTK przedłoży delegatom bezpośrednio na Zjeździe.

& 4

1. Zarząd Główny PTTK zwraca się do zarządów oddziałów PTTK o:
  - 1/ sfinansowanie części kosztów organizacyjnych XIV Walnego Zjazdu PTTK w wysokości 50,- zł za każdego delegata oddziału,
  - 2/ pokrycie kosztów przejazdu na XIV Walny Zjazd PTTK delegatom oddziału.
2. Zarząd Główny PTTK zwraca się z prośbą do członków władz naczelnych PTTK oraz przewodniczących komisji, rad i zespołów ZG PTTK o pokrycie swoich kosztów uczestnictwa w XIV Walnym Zjeździe PTTK wg zasad jak w & 4 pkt. 1 niniejszej uchwały.
3. Zarząd Główny PTTK zobowiązuje Sekretarza Generalnego ZG PTTK do wydania w porozumieniu ze skarbnikiem ZG PTTK i przewodniczącym Zespołu Organizacyjnego Zjazdu zarządzania regulującego zasady partycypowania w kosztach XIV Walnego Zjazdu PTTK, o których mowa w & 4 niniejszej uchwały.

& 5

Zarząd Główny PTTK zobowiązuje Zespół Organizacyjny Komitetu Organizacyjnego XIV Walnego Zjazdu PTTK do:

1. Oszczędnego gospodarowania funduszami przeznaczonymi na XIV Walny Zjazd PTTK w ramach uchwały budżetowej ZG PTTK na rok 1997 i preliminarzem kosztów Zjazdu zatwierdzonym przez Zespół Organizacyjny Komitetu Organizacyjnego XIV Walnego Zjazdu PTTK.
2. Podjęcia działań w celu uzyskania specjalnych dotacji i darowizn od sponsorów spoza Towarzystwa na dofinansowanie kosztów Zjazdu.

& 6

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

ZARZĄD GŁÓWNY PTTK

Załącznik:

Projekt ramowego porządku

6 obrad XIV WALNEGO ZJAZDU PTTK

UWAGA!

Zarządzenie Sekretarza Generalnego ZG PTTK, o którym mowa w & 4 ust. 3 w/w Uchwały zostanie opublikowane w terminie późniejszym po nowelizacji numeryzacji kont w Banku Gdańskim S.A., w którym ZG PTTK posiada swoje konto bankowe.

Biuro
XIV Walnego Zjazdu PTTK

Załącznik
do Uchwały Nr 108/XIII/96 ZG PTTK
z 14.12.1996 r.

Projekt ramowego porządku obrad XIV Walnego Zjazdu PTTK

5.09.1997r. - piątek

godz. 14.00 - 16.00

CZEŚĆ ORGANIZACYJNA OBRAD XIV WALNEGO ZJAZDU PTTK

z udziałem delegatów na XIV Walny Zjazd PTTK oraz członków ustępujących władz naczelnych PTTK z następującym porządkiem obrad:

1. Otwarcie obrad przez prezesa Zarządu Głównego PTTK
2. Wybór przewodniczącego oraz prezydium obrad XIV Walnego Zjazdu PTTK
3. Zatwierdzenie przez Zjazd "Regulaminu obrad XIV Walnego Zjazdu PTTK" oraz szczegółowego Porządku obrad Zjazdu
4. Wybór Komisji Zjazdowych:
  - * Mandatowej
  - * Statutowej
  - * Ucnwał
  - * Wyborczej
5. SPRAWOZDANIE KOMISJI MANDATOWEJ XIV WALNEGO ZJAZDU PTTK
6. PODJĘCIE UCHWAŁY W SPRAWIE NADANIA PRZEZ XIV WALNY ZJAZD PTTK GODNOŚCI CZŁONKA HONOROWEGO WYBITNYM DZIAŁACZOM TOWARZYSTWA

godz. 16.00 - 18.00

godz. 18.00 - 20.00

przerwa w obradach

1. UROCZYSTE OTWARCIE OBRAD XIV WALNEGO ZJAZDU PTTK
2. Nadanie przez Zjazd godności Członka Honorowego PTTK
3. Wręczenie odznaczeń
4. WYSTĄPIENIA GOŚCI XIV WALNEGO ZJAZDU PTTK
5. Wystąpienia prezesów ustępujących władz naczelnych PTTK:

godz. 20.00 - 21.00

- * Zarządu Głównego
  - * Głównej Komisji Rewizyjnej
  - * Głównego Sądu Koleżeńskiego
6. Otwarcie wystaw okolicznościowych

6.09.1997 r - sobota

godz. 8.00 - 10.30

7. dyskusja plenarna
8. SPRAWOZDANIE KOMISJI MANDATOWEJ
XIV WALNEGO ZJAZDU PTTK
9. ROZPATRZENIE WNIOSKU GŁÓWNEJ KOMISJI
REWIZYJNEJ PTTK W SPRAWIE ABSOLUTORIUM
DLA USTĘPUJĄCEGO ZARZĄDU GŁÓWNEGO PTTK

godz. 10.30 - 11.00

przejsie do gmachu - miejsca obrad Zespołów Zjazdowych

godz. 11.00 - 14.00

10. OBRADY ZESPOŁÓW ZJAZDOWYCH:

- * Statutowego
- * Programowego
- * Ekonomicznego

UWAGA:

w tym czasie pracują także Komisje Zjazdowe;
Komisja Wyborcza przyjmuje zgłoszenia kandydatów do Władz
do godz. 12.00

godz. 14.00 - 16.00

przerwa w obradach

godz. 16.00 - 17.30

11. SPRAWOZDANIE KOMISJI WYBORCZEJ
XIV WALNEGO ZJAZDU PTTK
12. Ustalenie przez Zjazd list kandydatów do nowo
wybieranych władz naczelnych PTTK:
- * Zarządu Głównego
  - * Głównej Komisji Rewizyjnej
  - * Głównego Sądu Koleżeńskiego

godz. 17.30 - 18.30

13. WYBÓR KOMISJI SKRUTACYJNEJ
XIV WALNEGO ZJAZDU PTTK

godz. 18.30 - 19.30

14. dyskusja plenarna c.d.
w tym sprawozdania z prac Zespołów Zjazdowych
15. WYBORY WŁADZ NACZELNYCH PTTK:
- * Zarządu Głównego
  - * Głównej Komisji Rewizyjnej
  - * Głównego Sądu Koleżeńskiego

godz. 19.30 - 21.00

przerwa w obradach

godz. 21.00 - 23.00

16. dyskusja plenarna c.d.
17. OGŁOSZENIE WYNIKÓW WYBORÓW
WŁADZ NACZELNYCH PTTK
18. Zebrania konstytuujące nowo wybrane władze
naczelne PTTK:
- * Zarządu Głównego
  - * Głównej Komisji Rewizyjnej
  - * Głównego Sądu Koleżeńskiego

7.09.1997 r - niedziela

godz. 9.00 - 14.00

19. Złożenie XIV Walnemu Zjazdowi PTTK sprawozdań z
ukonstytuowania się władz naczelnych PTTK:
- * Zarządu Głównego

- * Głównej Komisji Rewizyjnej
- * Głównego Sądu Koleżeńskiego

20. SPRAWOZDANIE KOMISJI STATUTOWEJ
XIV WALNEGO ZJAZDU PTTK;
przedstawienie projektu uchwały w sprawie zmian w
Statucie PTTK

21. PODJĘCIE UCHWAŁY W SPRAWIE ZMIAN
W STATUCIE PTTK

22. SPRAWOZDANIE KOMISJI UCHWAŁ
XIV WALNEGO ZJAZDU PTTK; przedstawienie
projektu uchwał

23. PODJĘCIE UCHWAŁ na lata 1997 - 2001

godz. 14.00 - 15.00

24. Wystąpienie prezesa Zarządu Głównego PTTK

25. UROCZYSTE ZAMKNIĘCIE OBRAD
XIV WALNEGO ZJAZDU PTTK

Uchwała Nr 109/XIII/96
Zarządu Głównego PTTK z 14.12.1996 r.

w sprawie: uzupełnienia załącznika do
Uchwały Nr 97/XIII/96 ZG PTTK z 8.06.1996 r.
"Ordynacja Wyborcza".

Zarząd Główny PTTK na podstawie art.21 ust.5 i art.28 ust.1
Statutu PTTK oraz w związku & 5 ust.2 Uchwały Nr 88/XIII/96
ZG PTTK postanawia, co następuje:

1. Do & 10 ust. 1 rozdział V: "Prawomocność zebrania, zjazdu
oddziału oraz podejmowanych uchwał wprowadza się następujące
uzupełnienie:
" W przypadkach szczególnie uzasadnionych na odstępstwo od
powyższej zasady musi wyrazić zgodę zarząd oddziału PTTK
określając równocześnie swoją uchwałą nowy wymóg dla
prawomocności zebrania koła/klubu".
2. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Zarząd Główny PTTK

Uchwała nr ¹¹⁰/XIII/96
Zarządu Głównego PTTK z dnia 14.12.1996 r.
w sprawie zmiany składu
Komisji Historii i Tradycji ZG PTTK

Zgodnie z art. 30 pkt 9 Statutu PTTK oraz na wniosek Komisji Historii i Tradycji, ZG PTTK
postanawia:

przyjąć rezygnację z pracy w Komisji kol. Henryka Gublera z Wrocławia.

**Uchwała Zarządu Głównego PTTK nr. 111/XIII/96 z 14 XII 1996r.
w sprawie zasad zwoływania narad aktywu i wyboru komisji i rad ZG PTTK**

Na podstawie art.30 pkt 9 i art. 35 ust 2 Statutu PTTK ustala się następujące zasady:

1. Narady aktywu zwołują Komisje i Rady ZG PTTK swoimi uchwałami, na podstawie szczegółowych regulaminów zatwierdzonych przez prezydium ZG PTTK.
2. "Ramowy regulamin zwoływania narad aktywu i wyboru komisji", będący załącznikiem nr 1 do niniejszej uchwały stanowi podstawę do opracowania przez komisje/rady szczegółowych regulaminów narad aktywu.
3. Zarząd Główny PTTK upoważnia Prezydium ZG PTTK do zatwierdzania szczegółowych regulaminów narad aktywu
2. Narady mogą być organizowane w terminie od 1 maja 1997 roku do 31 stycznia 1998r.
3. Szczegółowe regulaminy narad aktywu opracowane przez komisje/rady muszą być zatwierdzone przez Prezydium ZG PTTK co najmniej 2 miesiące przed terminem narady.
4. Komisje i Rady, które będą organizowały narady aktywu w terminie do 15 września 97r. powinny zatwierdzić szczegółowe regulaminy swych narad najpóźniej w kwietniu 1997r.
5. W przypadku narad aktywu organizowanych przed Walnym Zjazdem decyzje i wnioski z tych narad mogą wchodzić w życie dopiero po podjęciu stosownych postanowień Zarządu Głównego XIV kadencji lub jego Prezydium.
6. Komisje i Rady ZG PTTK wybrane i powołane na XIII kadencję pełnią swe funkcje do czasu podjęcia decyzji przez Zarząd Główny wybrany na XIV kadencję.
7. Przewodniczący Komisji / Rady ZG PTTK XIII kadencji ma obowiązek przedłożenia dokumentów z narady aktywu pod obrady prezydium Zarządu Głównego XIV kadencji. Dokumenty te powinny być przedłożone na najbliższe, po terminie narady, posiedzenie Prezydium ZG.
8. Komisje w nowym składzie rozpoczynają działalność po podjęciu przez Zarząd Główny PTTK decyzji wynikających z Uchwał XIV Walnego Zjazdu PTTK.

Zarząd Główny PTTK

Ramowy regulamin zwoływania narad aktywu i wyboru komisji / rad

1. Narady aktywu zwoływane są w celu :
  - 1.1 - przyjęcia sprawozdania z działalności komisji/rady w czasie XIII kadencji, oceny działalności komisji .
  - 1.2 - ustalenia kierunków działania, uchwalenia wniosków do realizacji w czasie XIV kadencji ,
  - 1.3 - wyboru nowej komisji w składzie do 15 osób,
2. W szczegółowych regulaminach narad aktywu muszą być określone:
  - 2.1 - sposób wyboru/desygnowania delegatów na naradę aktywu z głosem decydującym
  - 2.2. - zasady uczestniczenia osób z głosem doradczym
  - 2.3 - termin i miejsce narady
  - 2.4 - zasady finansowania narady, w tym koszty ponoszone przez delegatów
3. Dokumentem uprawniającym do udziału w naradzie jest mandat delegata wydany w dniu narady przez sekretariat narady lub zaproszenie Komisji/Rady.
- 4 . Sprawozdanie z działalności komisji/rad musi być dostarczone delegatom najpóźniej w dniu narady wraz z mandatem delegata
- 5 Program krajowej narady aktywu winien obejmować:
  - 5.1 - otwarcie narady, wybór przewodniczącego obrad, jego zastępcy, sekretarza
  - 5.2 -przyjęcie porządku obrad (szczegółowego regulaminu, w tym zasad głosowania)
  - 5.3 - powołanie komisji mandatowej (skład 3 osobowy) i wniosków (skład 5 osobowy), rolę komisji mandatowej może pełnić prezydium obrad.
  - 5.4 - sprawozdanie ustępującej komisji

- 5.5 - potwierdzenie przez komisję mandatową prawomocności obrad
- 5.6 - dyskusja
- 5.7 - powołanie komisji wyborczej (3 osoby), (rolę tej komisji może pełnić prezydium obrad), która przyjmie zgłoszenia kandydatów do składu Komisji ZG PTTK
- 5.8 - powołanie komisji skrutacyjnej (3 lub 5 osób)
6. - wybory (wybory tajne)
- Wariant I - wybierany jest cały skład Komisji, a następnie Komisja konstituuje się wybierając ze swego grona przewodniczącego
- 6.1. - ogłoszenie wyników wyborów.
- 6.2 - ukonstytuowanie się Komisji - wybór przewodniczącego, wiceprzewodniczących, sekretarza
- (*wariant II - wybór przewodniczącego, a następnie zgłoszenie kandydatów i wybór komisji*)
- zgłoszenie kandydatów na funkcję przewodniczącego komisji
  - wybór przewodniczącego komisji w głosowaniu tajnym (ew. warunek, conajmniej 50% głosów)
  - zgłoszenie kandydatów do Komisji
  - wybory
  - ogłoszenie wyników wyborów
  - ukonstytuowanie się Komisji - wybór wiceprzewodniczących, sekretarza
- 7 - podjęcie uchwały programowej i przyjęcie wniosków
- 8 - zakończenie obrad
9. Narada jest prawomocna jeżeli bierze w niej udział conajmniej 50% delegatów. Prawomocność stwierdza komisja mandatowa.
10. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów w głosowaniu jawnym.
11. Prawo głosowania przysługuje wyłącznie delegatom
12. Głosowanie jest jawne (z wyjątkiem wyboru komisji) i odbywa się przez podniesienie mandatu, głosy oblicza prezydium narady.
13. O wyborze w skład komisji decyduje zwykła większość głosów. Jeżeli zachodzi potrzeba wyborów uzupełniających, w wyborach dodatkowych uczestniczą kandydaci, którzy uzyskali jednakową liczbę głosów, o wyborze decyduje zwykła większość głosów.
14. Skład Komisji oraz jej przewodniczącego zatwierdza Zarząd Główny XIV kadencji zgodnie z postanowieniami XIV Walnego Zjazdu PTTK
15. Przewodniczący Komisji/Rady ma obowiązek zwołania pierwszego posiedzenia Komisji/Rady w terminie 2 miesięcy od podjęcia uchwały przez Zarząd Główny.
16. Dokumentami z narady aktywu są:
- lista obecności delegatów
  - protokół komisji mandatowej
  - regulamin obrad
  - sprawozdanie ustępującej komisji
  - protokół z krajowej narady - uchwały i wnioski narady
  - protokół z posiedzenia komisji skrutacyjnej
  - skład osobowy komisji z podziałem na funkcje.
17. Dokumenty z narady aktywu powinny być przekazane do Archiwum ZG PTTK

● Z PRAC PREZYDIUM ZG PTTK ●

Uchwała Prezydium ZG PTTK Nr. 86 / 96
z dnia 15. listopada 1996 r.

w sprawie: zatwierdzenia znowelizowanego regulaminu przodownika turystyki kajakowej
i ramowego programu szkolenia specjalistycznego.

Zgodnie z Art. 31 Statutu PTTK oraz na wniosek Komisji Turystyki Kajakowej ZG PTTK,
Prezydium Zarządu Głównego PTTK z a t w i e r d z a :

2/ znowelizowany ramowy program szkolenia specjalistycznego ;

3/ Uchwała wchodzi w życie z dniem 1.01.1997 r.

Prezydium ZG PTTK

● ● ●

REGULAMIN PRZODOWNIKA TURYSTYKI KAJAKOWEJ PTTK

I. Przepisy ogólne

§ 1

1. Przodownik Turystyki Kajakowej /Przodownik/ jest członkiem kadry programowej Polskiego Towarzystwa Turystyczno - Krajoznawczego.

2. Przodownik pełni rolę organizatora i wychowawcy w stosunku do osób uprawiających kwalifikowaną turystykę kajakową.

3. Przodownik popularyzuje idee Towarzystwa, pełni swe obowiązki świadomie i dobrowolnie, wypełnia je w miarę możliwości jak najlepiej.

§ 2

Ustala się trzy stopnie Przodownika:

1. stopnia III /najniższy/;

2. stopnia II;

3. stopnia I.

Uzyskanie poszczególnych stopni odbywa się kolejno.

II. Prawa i obowiązki Przodownika

§ 3

Przodownik Turystyki Kajakowej ma prawo do:

1. noszenia odznaki Przodownika, posługiwania się proporczykiem i pieczętą osobistą

2. potwierdzania turystom - kajakarzom przebytych tras w książeczkach DOK, TOK, GOK, gdy uczestniczy w danym spływie lub obecności na szlaku w dniu spotkania z nimi, oraz nadawania DOK

3. prowadzenia własnej książeczki TOK, GOK bez obowiązku poświadczania jej na szlaku

4. aktywnego uczestnictwa w zlotach Przodowników z biernym i czynnym prawem wyborczym

5. korzystania z bazy noclegowej, sprzętu i udogodnień pozostających w gestii PTTK na prawach obowiązujących w Towarzystwie

6. awansowania na wyższe stopnie Przodownika

7. organizacji imprez kajakowych zleconych przez inne organizacje zgodnie ze swymi uprawnieniami

§ 4

Uprawnienia Przodowników poszczególnych stopni:

1. Przodownik III stopnia ma prawo do:
  - 1 - planowania i realizacji imprez turystyki kajakowej - sekcyjnych, klubowych i oddziałowych, gdzie ilość kajakarzy nie przekracza 24 osób;
  - 2 - pełnienia funkcji organizacyjnych na wszelkich imprezach kajakowych;
  - 3 - prowadzenia instruktazu techniki kajakowania na obozach i wędrownych wczasach kajakowych.
2. Przodownik II stopnia ma ponadto prawo do:
  - 1 - organizowania i kierowania imprezami kajakowymi rangi ogólnopolskiej;
  - 2 - pełnienia funkcji kierownika i wykładowcy na kursach dla kandydatów na III stopień Przodownika.
3. Przodownik stopnia I ma ponadto prawo do:
  - 1 - organizowania i kierowania imprezami kajakowymi wszystkich rang;
  - 2 - kierowania i wykładania na kursach i sympozjach doskonalących;
  - 3 - wizytowania z ramienia Komisji Turystyki Kajakowej ZG PTTK wszelkich imprez kajakowych PTTK;
  - 4 - tworzenia i opiniowania programów szkoleniowych dotyczących turystyki kajakowej;
  - 5 - opiniowania wydawnictw dotyczących turystyki kajakowej;
  - 6 - członkostwa w zespole weryfikacyjnym turystycznych odznak kajakowych PTTK.

§ 5

Obowiązki Przodownika Turystyki Kajakowej.

1. Przestrzegać postanowień Karty Turysty PTTK i upowszechniać idee Towarzystwa.
2. Brać aktywny udział w życiu Towarzystwa.
3. Systematycznie wzbogacać swe kwalifikacje wodniackie i krajoznawcze.
4. Przestrzegać i upowszechniać zasady bezpiecznego pływania na imprezach.
5. Przestrzegać postanowień niniejszego regulaminu.
6. Po zakończeniu sezonu składać sprawozdania określonego wzoru Zespołowi Weryfikacyjnemu z przyznanych DOK.
7. Zgłaszać zmiany w macierzystym Oddziale PTTK lub Regionalnej Komisji Kajakowej w związku z aktualizacją danych personalnych lub posiadanych uprawnień.

III. Tryb i warunki nadawania uprawnień przodowniczych poszczególnych stopni

§ 6

1. Uprawnienia Przodownika nadaje komisja Turystyki Kajakowej ZG PTTK.
2. Uprawnienia obowiązują na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej.
3. Dokumentem nabytych uprawnień jest legitymacja Przodownika.

§ 7

1. Komisja Turystyki Kajakowej ZG PTTK nadaje tytuł Przodownika stopnia III osobie, która spełniła następujące warunki:
  - 1 - ma ukończone 18 lat;
  - 2 - co najmniej 2 lata jest członkiem PTTK;
  - 3 - posiada udokumentowaną umiejętność pływania;
  - 4 - ukończyła z wynikiem pozytywnym szkolenie ogólne PTTK;
  - 5 - posiada TOK minimum st. III „SREBRNY”;
  - 6 - pozytywnie ukończyła szkolenie specjalistyczne dla Przodownika stopnia III, lub ukończyła kurs organizowany przez inną organizację z rygiorem pozytywnego zdania egzaminu uzupełniającego, zgodnego z programem szkolenia PTTK.
2. Uprawnienia Przodownika stopnia II mogą być nadane osobie:
  - 1 - będącej co najmniej 2 lata aktywnym Przodownikiem st. III;
  - 2 - posiadającej co najmniej TOK st. IV „ZŁOTY”;
  - 3 - posiadającej co najmniej GOK st. III „BRAZOWY”;
  - 4 - która organizowała co najmniej 4 spływy rangi klubowej oraz pełniła funkcje organizacyjne co najmniej 2 razy na spływach wyższych rang;
  - 5 - która brała udział w szkoleniu doskonalącym.
3. Uprawnienia Przodownika stopnia I mogą być nadane osobie:
  - 1 - będącej co najmniej 5 lat aktywnym Przodownikiem st. II;
  - 2 - posiadającej co najmniej TOK st. V „DUŻY ZŁOTY”;
  - 3 - posiadającej co najmniej GOK st. II „SREBRNY”;
  - 4 - która organizowała co najmniej 5 spływów rangi ogólnopolskiej, w tym przynajmniej 3 - krotnie była komandorem spływu;
  - 5 - która brała udział w szkoleniach doskonalących.
4. W uzasadnionych przypadkach Komisja Turystyki Kajakowej ZG PTTK, ma prawo podwyższyć uprawnienia z pominięciem wymogów regulaminu zawartych w § 7 pkt. 2.4-5 oraz pkt.3.4-5.

§ 8

1. Legitymacja określa stopień uprawnień Przodownika oraz okres ważności.
2. Ustanawia się okresy ważności legitymacji:
  - stopnia III - 2 lata
  - stopnia II - 3 lata
  - stopnia I - 5 lat
3. Komisja Turystyki Kajakowej ZG PTTK ma prawo przedłużyć okres **14** ważności legitymacji Przodownika I stopnia na czas nieokreślony, po 10-letniej

jego aktywnej działalności.

4. Przewodnik ma obowiązek przedstawić legitymację celem przedłużenia ważności właściwemu Oddziałowi PTTK lub Regionalnej KTKaj. zgodnie z postanowieniem § 8 pkt. 2.

IV Postanowienia końcowe

§ 9

Komisja Turystyki Kajakowej ZG PTTK prowadzi Centralną kartotekę Przewodników, systematycznie ją aktualizuje na podstawie powiadomień otrzymywanych z Oddziałów i Regionalnych KTKaj.

§ 10

1. Tytuł Przewodnika nadawany jest dożywotnio.

2. Komisja Turystyki Kajakowej ZG PTTK analizując działalność Przewodników rozróżnia status:

1 - Przewodnik „czynny” - aktywny członek PTTK;

2 - Przewodnik „nieczynny chwilowo” - który zaniechał działalności;

3 - oraz odnotowuje w rejestrze pod hasłem „nieczynny stale”,

zaprzestanie członkostwa lub śmierci Przewodnika.

3. Czas trwania statusu „nieczynny chwilowo” nie jest zaliczany do stażu przewodnickiego.

§ 11

1. Komisja Turystyki Kajakowej ZG PTTK ma prawo udzielić upomnienia, zawiesić w prawach do prowadzenia imprez na okres nie dłuższy niż 3 lata, obniżyć stopień, lub pozbawić uprawnień Przewodnika w przypadku:

1 - postępowania niezgodnego z Kartą Turysty,

2 - nieprzestrzegania zasad bezpieczeństwa na wodzie,

3 - niewypełniania obowiązków członka kadry PTTK,

4 - nieprzestrzegania postanowień niniejszego regulaminu.

2. Komisja Turystyki Kajakowej ZG PTTK ustosunkowuje się do zgłoszonych zarzutów dotyczących postępowania Przewodnika, powiadamia go o zarzutach. Po otrzymaniu wyjaśnień zainteresowanego rozpatruje sprawę podejmując uchwałę uchwaloną zwykłą większością głosów.

3. Od uchwały o której mowa w punkcie 2 przysługuje zainteresowanemu odwołanie do Sądu Koleżeńskiego w terminie 14 dni od daty doręczenia uchwały.

§ 12

Interpretacja niniejszego regulaminu należy do Prezydium Komisji Turystyki Kajakowej ZG PTTK.

§ 13

Traci moc Regulamin Przodownika Turystyki Kajakowej z dnia 20.04.1988 r.

§ 14

Regulamin został uchwalony przez Komisję Turystyki Kajakowej ZG PTTK dnia 8.09.1996 r. i zatwierdzony przez Prezydium Zarządu Głównego PTTK uchwałą nr. 86/96 z dnia 15.11.1996 r.

§ 15

Regulamin wchodzi w życie z dniem 1.01.1997 r.

Prezydium ZG PTTK

**RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA SPECJALISTYCZNEGO
PRZODOWNIKA TURYSTYKI KAJAKOWEJ PTTK stopnia III
Część I**

28 godzin

Lp	Program szkolenia	Treść kształcenia	Liczba godzin
1	2	3	4
1	Organizacja imprez	<p>Klasyfikacja imprez kajakowych: - spływy sekcyjne, klubowe, lokalne, regionalne, ogólnopolskie, centralne, międzynarodowe, wyprawy zagraniczne.</p> <p>Imprezy wg ilości uczestników: - indywidualne, grupowe, masowe.</p> <p>Podział w zależności od czasu trwania: - jednodniowe, wielodniowe, sobotnio-niedzielne, wędrownie wczasy kajakowe, szkółki kajakowe, obozy szkoleniowe stacjonarne i wędrownie.</p> <p>Elementy organizowania i prowadzenia spływu: - program, regulamin, kalendarzyk, termin naboru, zasady uczestnictwa, zasady finansowania, zdobywanie środków finansowych - sponsoring, sprawozdawczość.</p>	3

1	2	3	4
		<p>Obsada kierowniczych funkcji na spływie: - komandor, v-ce komandorzy, piloci, w tym końcowy, służba kwatermistrzowska, ratownicy, lekarz.</p> <p>Ekwipunek osobisty i biwakowy kajakarza: - indywidualne przygotowanie uczestników spływu, ubiór turysty, sprzęt turystyczny, wyposażenie kajaka w zależności od pory roku i charakteru rzeki.</p> <p>Bezpieczeństwo na trasie: - zasady prowadzenia grupy, organizacja płynięcia, sygnały porozumiewania się.</p> <p>Elementy pogodoznawstwa: - meteorologia - cyrkulacja powietrza w atmosferze, fronty atmosferyczne, rodzaje chmur, prognozowanie pogody. Wpływ pogody na przebieg imprezy.</p> <p>Organizacja biwaku.</p>	4
2.	Regulaminy	<p>Regulamin Przodownika Turystyki Kajakowej PTTK.</p> <p>Regulamin Dziecięcej Odznaki Kajakowej „Kiełbik” /DOK/.</p> <p>Regulamin Turystycznej Odznaki Kajakowej /TOK/.</p> <p>Regulamin Górskiej Odznaki Kajakowej /GOK/.</p> <p>Prowadzenie zapisów w książeczce TOK oraz weryfikacja odznak kajakowych.</p> <p>System szkolenia Przodowników Turystyki Kajakowej.</p> <p>Omówienie Regulaminu Instruktora Turystyki PZK.</p> <p>Regulamin Odznaki Turysty PZK.</p> <p>Regulamin ICF /Międzynarodowa Federacja Kajakowa/.</p>	4

1	2	3	4
3	<p>Podstawowe wiadomości o turystycznych szlakach wodnych</p>	<p>Sieć wód powierzchniowych w Polsce.</p> <p>Hydrografia polskich wód.</p> <p>Rejonizacja turystyczna szlaków kajakowych.</p> <p>Turystyczne zagospodarowanie szlaków wodnych.</p> <p>Szlaki wodne i ich walory krajoznawcze.</p> <p>Najbardziej uczęszczane szlaki wodne.</p>	3
4	<p>Locja śródlądowa, zasady nawigacji</p>	<p>Definicja locji kajakowej.</p> <p>Opis rzek nizinnych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - elementy ukształtowania rzeki, - profile dna rzeki nizinnej. <p>Rzeki górskie:</p> <ul style="list-style-type: none"> - charakterystyka ogólna, - elementy ukształtowania koryta, <p>Opis jezior.</p> <p>Budowle wodne.</p> <p>Klasyfikacja trudności i uciążliwości rzek, stany wód, międzynarodowa skala trudności.</p> <p>Rodzaje szlaków:</p> <ul style="list-style-type: none"> - szlak spławny, - szlak żeglowny. <p>Oznakowanie szlaku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - znaki wodne, światła, sygnały dźwiękowe. 	5
5	<p>Ratownictwo i pierwsza pomoc</p>	<p>Pierwsza pomoc przedmedyczna:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ocena stanu poszkodowanego, - sztuczne oddychanie i masaż serca. <p>Postępowanie przy krwotokach, złamaniach, zwichnięciach, zatruciu pokarmowym, udarze słonecznym, oparzeniach, przeziębieniu.</p> <p>Ratowanie tonącego.</p>	3

1	2	3	4
		<p>Ratownictwo kajakowe:</p> <ul style="list-style-type: none"> - taktyka asekuracji i zasady bezpieczeństwa, - wypadki przy sztucznych progach, - zaklinowania kajaka, tonięcie w nurcie rzeki, - przeszkody i kłody drzewne w nurcie rzeki. <p>Sprzęt asekuracyjny i ratunkowy:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kamizelki, rzutki, hełmy, - patent, budowa, zastosowanie. <p>Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe</p> <ul style="list-style-type: none"> - struktura organizacyjna, zasady działania, formy współpracy. <p>Zajęcia praktyczne:</p> <ul style="list-style-type: none"> - wywrotki, - ćwiczenia z fantomem. 	
6	<p>Fizjologia człowieka w zakresie wymogów turystyki kajakowej</p>	<p>Organizm człowieka i jego praca:</p> <ul style="list-style-type: none"> - praca serca, mięśni przy wiosłowaniu, pocenie się, odsalanie organizmu, zmęczenie i przemęczenie. <p>Higiena osobista.</p> <p>Normy żywieniowe i planowanie posiłków:</p> <ul style="list-style-type: none"> - zasady przygotowania posiłków, - przechowywanie żywności w warunkach spływowych. 	3
7	<p>Sprzęt kajakowy</p>	<p>Definicja kajaka i kanadyjki, właściwości nautyczne.</p> <p>Rodzaje i klasyfikacja sprzętu:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kajaki turystyczne i ich budowa, - dobór rodzaju kajaka do charakteru wody i rodzaju uprawianej turystyki, - wiosła, budowa, rodzaje, - sprzęt asekuracyjny, - drobny osprzęt kajakowy. <p>Zasady gospodarowania sprzętem w czasie spływu i składowania.</p> <p>Eksploatacja i konserwacja składaka - montaż, demontaż.</p>	3+2 prakt.

1	2	3	4
		<p>Przechowywanie kajaków, transport.</p> <p>Właściwości nautyczne, wskazówki praktyczne do efektywnego wykorzystania kajaków z nowoczesnych materiałów komponentowych: - sposoby i możliwości ich naprawy.</p> <p>Zajęcia praktyczne: - typowe uszkodzenia, sposoby ich usuwania.</p>	
8	Przepisy prawne	<p>Przepisy dot. poruszania się na wodzie, biwakowania, płynięcie przez tereny chronione.</p> <p>Przepisy dot. przewozu osób, sprzętu, samochodami, PKP, PKS.</p> <p>Ubezpieczenia osób i sprzętu, odpowiedzialność cywilna organizatorów.</p> <p>Przepisy dot. poruszania się w strefach nadgranicznych.</p> <p>Przepisy przeciwpożarowe.</p>	2
9	Historia kajakarstwa	<p>Historia kajaka: - kajaki eskimoskie i indiańskie, pierwsze kajaki składane.</p> <p>Historia kajakarstwa na świecie.</p> <p>Historia kajakarstwa w Polsce: - kluby, pionierzy, turyści, wyprawy, wyczyny, organizacje wiodące.</p> <p>Polscy konstruktorzy sprzętu.</p> <p>Dział kajakarstwa polskiego w Muzeum Wisły w Tczewie.</p>	1
10	Ochrona środowiska wodnego	<p>Klasyfikacja czystości wód, przyczyny ich degradacji, sposoby rozpoznawania skażeń i zanieczyszczeń wód.</p> <p>Powiadomianie odpowiednich władz o zauważonych źródłach zanieczyszczenia.</p>	1

1	2	3	4
		<p>Wyposażenie zapobiegające dewastacji środowiska / saperka, worki na śmieci /.</p> <p>Tereny chronione:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rezerваты, parki narodowe, krajobrazowe, - rośliny i zwierzęta chronione. <p>Połów ryb.</p>	
11	Zgrupowanie szkoleniowe	<p>Praktyczna realizacja wybranych zagadnień:</p> <ul style="list-style-type: none"> - technika pływania na różnorodnym sprzęcie, - praktyczne wykorzystanie locji na rzece nizinnej, - pokonywanie przeszkód, przenoski, - technika wiosłowania - manewry, 	
		<ul style="list-style-type: none"> - zmiany kierunków płynięcia, wywrotka, przykłady asekuracji, - praktyczna pomoc w nagłych wypadkach, doraźne naprawy sprzętu, pokaz technologii naprawy kajaków plastikowych. <p>Zaleca się sprawdzenie rzeczywistych umiejętności pływania wszystkich uczestników kursu.</p> <p>Pow. zajęcia winny być przeprowadzone na dwu lub trzydniowym spływie kwalifikacyjnym, na odpowiednio dobranym akwenie.</p>	

**RAMOWY PROGRAM SZKOLENIA SPECJALISTYCZNEGO
PRZODOWNIKA TURYSTYKI KAJAKOWEJ PTTK
podwyższenie kwalifikacji na stopień II i I.**

Część II.

20 godzin

1		<p>Zasady organizacji dużych imprez kajakowych:</p> <ul style="list-style-type: none"> - przygotowanie, przebieg i rozliczenie, - wymagania dot. zasad bezpieczeństwa. 	
2		Organizacja imprez - wypraw zagranicznych.	
3		Metodyka prowadzenia zajęć na kursach szkoleniowych.	

4	Doskonalenie techniki pływania kajakiern: - przegląd nowości technicznych.
5	Informacja o aktualnych przepisach prawnych: - biwakowanie, pływanie, transport sprzętu.
6	Prowadzenie zespołów weryfikacyjnych TOK

● Z PRAC GKR ●

- 30 sierpnia - 1 września 1996 r. w Okunince k/Włodawy Prezydium GKR zapoznało się z działalnością i wynikami Spółki "Zachodniopomorski Zespół Gospodarki Turystycznej PTTK" oraz uczestniczyło w Centralnym Zlocie Aktywu Krajoznawczego PTTK.
- 14 września 1996 r. Plenum GKR oceniało wykonanie uchwały budżetowej oraz sprawozdania finansowe ZG PTTK za 1995 rok / jednostkowe i zbiorcze/.
W/w sprawozdania przyjęto i zarekomendowano je do przyjęcia Zarządowi Głównemu PTTK.

- 18-20 października 1996 r. Prezydium GKR w Sanoku zapozało się:
- z działalnością i problemami Komisji Rewizyjnych Oddziałów PTTK z REGIONU WSCHODNIO-KARPACKIEGO;
- z działalnością i wynikami Spółki "Bieszczadzkie Schroniska i Hotele PTTK";
oraz odbyto lustrację stanu schronisk i hoteli PTTK na terenie BIESZCZAD.
- 14 listopada 1996 r. Prezydium GKR analizowało wykorzystanie udzielonych Zarządowi Głównemu PTTK dotacji w 1995 roku. Przyjęto sprawozdania Zespołów GKR za 1996 rok oraz ich plany zamierzeń na 1997 rok oraz plan budżetu GKR na 1997 rok.

Sekretarz GKR

Maria Balcerzak

10 grudnia 1996 roku w Ogrodzieńcu została powołana Rada Regionu Geograficznego Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej. Porozumienie o powołaniu Rady podpisali wojewodowie: Częstochowski, Katowicki, Kielecki oraz Sieradzki. Porozumienie podpisał również Przewodniczący Związku Gmin Jurajskich. Radą zarządza Walne Zgromadzenie, w skład którego obok wojewodów, dyrektorów wydziałów urzędów wojewódzkich /sportu i turystyki, architektury oraz ochrony środowiska/ wszedł przedstawiciel PTTK. W porozumieniu powołującym Radę zapisano cele Rady.

Zarząd Główny PTTK życzy powodzenia nowemu porozumieniu.

Edmund Kudelski

● POROZUMIENIE ●

w sprawie powołania Rady Regionu Geograficznego-Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, zawarte w dniu 10 grudnia 1996r. przez:

Wojewodę Częstochowskiego
Wojewodę Katowickiego
Wojewodę Kieleckiego
Wojewodę Sieradzkiego
Przewodniczącego Związku Gmin Jurajskich

Porozumiewające się strony kierując się wspólnym dążeniem do prawidłowego całościowego zagospodarowania Wyżyny Krakowsko - Wieluńskiej zawierają w tym celu niniejsze porozumienie.

§ 1

1. Strony przyjmują klauzulę bezterminowego charakteru niniejszego porozumienia.
2. Powołana Rada ma charakter otwarty i może zostać poszerzona w każdym czasie za zgodą stron.

§ 2

Strony uznają za podstawowe następujące działania Rady:

- opracowanie spójnych koncepcji oraz sporządzanie i realizacja spójnych programów zagospodarowania obszaru Wyżyny Krakowsko- Wieluńskiej
- intensyfikacja działalności informacyjno- promocyjnej,
- współpraca we wszystkich wspólnych zagadnieniach dotyczących Wyżyny.

§ 3

Strony zobowiązują się do współdziałania w rozwiązywaniu problemów wynikających z bieżącej współpracy.

§ 4

1. Strony będą przeprowadzać wspólne półroczne oceny postępu w działaniach Rady.
2. Zasady pracy określa Regulamin Rady Regionu Geograficznego - Wyżyny Krakowsko- Wieluńskiej (Załącznik nr 1).

§ 5

Porozumienie sporządzono w 5 jednobrzmiących egzemplarzach, po 1 dla każdej ze stron.

§ 6

Porozumienie wchodzi w życie z dniem podpisania, nie wcześniej jednak niż po zasięgnięciu opinii właściwych Sejmików Samorządowych

Zał. Nr 1

Regulamin

Rady Regionu Geograficznego - Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej

I. Postanowienia ogólne

1. Rada Regionu działa w wyniku porozumienia Wojewodów: Częstochowskiego, Katowickiego, Kieleckiego, Sieradzkiego i Związku Gmin Jurajskich zawartego w dniu 10 grudnia 1996r.

II. Cele i zadania Rady

1. Celem działania Rady jest koordynacja działań zmierzających do aktywizacji Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej.

2. Zadania Rady:

- inicjowanie i organizowanie prac nad określeniem zasad polityki przestrzennej zagospodarowania Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej oraz programami rozwiązywania podstawowych problemów w tym zakresie,
- nadzorowanie realizacji programu,
- wymiana doświadczeń, prezentacja opracowań promujących walory turystyczno- krajoznawcze Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej, informacja o postępie prac,
- opiniowanie opracowań dotyczących regionu,
- współpraca we wszystkich zagadnieniach całościowych dotyczących wyżyny.

III. Zasady działania:

1. Zakres przestrzennego działania Rady obejmuje Wyżynę Krakowsko-Wieluńską w granicach czterech województw: częstochowskiego, katowickiego, kieleckiego i sieradzkiego.
2. Struktura Rady Regionu:
  - a) Prezydium jako organ wykonawczy (Załącznik Nr. 2)
  - b) Walne Zebranie w skład którego wchodzi:
    - prezydium (5 osób każdy z głosem stanowiącym)
    - Dyrektorzy Wydziałów Urzędów Wojewódzkich z każdego Zespołu Roboczego (łącznie 12 osób z głosem stanowiącym)
    - po 2 przedstawicieli samorządów terytorialnych z każdego województwa desygnowanych przez Związek Gmin Jurajskich - łącznie 8 osób z głosem stanowiącym,
    - jeden przedstawiciel UKFiT z głosem stanowiącym, upoważniony przez Prezesa UKFiT,
    - jeden przedstawiciel PTTK, upoważniony przez ZG PTTK, z głosem stanowiącym,Walne Zebranie składa się łącznie z 27 osób z głosem stanowiącym.
Walne Zebranie funkcjonuje na podstawie zatwierdzonego Regulaminu Obrad Walnego Zebrania.
3. Radą Regionu kieruje Przewodniczący, którym są kolejni Wojewodowie obejmujący tę funkcję na okres 1 roku w sposób rotacyjny w/g porządku alfabetycznego województw.
- 4.1. Zasady i tryb pracy Prezydium określa odrębny Regulamin.
- 4.2. Prezydium Rady spotyka się wg. aktualnych potrzeb, nie rzadziej niż co 6 miesięcy, w siedzibie urzędującego Przewodniczącego.
- 4.3. Walne Zebranie odbywa się raz w roku w miejscu wskazanym przez urzędującego Przewodniczącego.
5. Walne Zebranie określa kierunki prac Rady, wyznacza zadania do realizacji dla Prezydium, podsumowuje bieżącą działalność.
6. Rada Regionu powołuje na swoje potrzeby tematyczne Zespoły Robocze.
7. Spotkania Prezydium i Walne Zebranie są protokołowane i przekazywane wszystkim członkom Rady.
8. Posiedzenia Prezydium i Walne Zebranie organizuje urzędujący Przewodniczący.
- 9.1 Prezydium Rady ustala każdorazowo sposób finansowania celów i zadań Rady objętych Porozumieniem.
- 9.2 Bieżące koszty funkcjonowania Rady i Zespołów Roboczych ponosi każdorazowo urzędujący Przewodniczący Rady.

Załącznik Nr. 2

● Skład

Prezydium Rady Regionu Geograficznego - Wyżyny Krakowsko-Wieluńskiej

1. Wojewoda lub Wicewojewoda Częstochowski
2. Wojewoda lub Wicewojewoda Katowicki
3. Wojewoda lub Wicewojewoda Kielecki
4. Wojewoda lub Wicewojewoda Sieradzki
5. Przewodniczący Związku Gmin Jurajskich

● Propozycja tematycznych

Zespołów Roboczych

1. Zespół d/s Turystyki - Dyrektorzy Wydziałów, eksperci
2. Zespół d/s Ekologii - Dyrektorzy Wydziałów, eksperci
3. Zespół d/s Architektury i Krajobrazu - Dyrektorzy Wydziałów, eksperci

Signum Temporis-Tempus Fugit

(przed kolejnym Zjazdem myśli kilka)

● GŁOS W DYSKUSJI ●

● Dokąd mierzymy...

Minęło pięć lat od faktycznej likwidacji Zarządów Wojewódzkich PTTK. Czas to dobry, by tym razem bez emocji i przepychanki podsumować na zimno tamtą decyzję Zjazdu PTTK. Pomijam tu dość nerwową, czy wręcz histeryczną przez swą gwałtowność, formę likwidacji, w trakcie której wyrządzono wiele szkody, zwłaszcza działaczom ówczesnych ZW. Pomijam też fakt, zniszczenia wielu pamiątek i materiałów, których likwidowany ZW nie był zobowiązany archiwizować z biurowego punktu widzenia, ale które stanowiły istotny materiał dla historii Towarzystwa. Likwidacja Zarządów Wojewódzkich, do dzisiaj odbija się czkawką, nie tylko osamotnionym i pozbawionym pomocy zewnętrznej Oddziałom PTTK (dla wielu oddziałów ZG jest zbyt daleko), ale także Komisjom, Radom, Zarządowi Głównemu PTTK, czy wreszcie jego pracownikom, którzy na codzień muszą borykać się z brakiem łączności z terenem. Idealnym przykładem może tu być fakt rzekomego istnienia Oddziału Akademickiego PTTK w Łodzi. Oddział w praktyce opierał się na jednym klubie, który w międzyczasie przeniósł się do innego oddziału. Od dłuższego czasu Zarząd Główny nie jest w stanie z odległości wydobyć nawet sprawozdania GUS, a nikt na miejscu nie posiada formalnej władzy nad Oddziałem. Jest to jeden z wielu przykładów w kraju. Z przykrością stwierdzić trzeba, że brak nadzoru ZW sprzyja ewidentnemu traceniu przez Towarzystwo majątku i źródeł utrzymania. Nie chodzi mi tu oczywiście o zamierzoną sprzedaż tych, czy innych obiektów, która zapewne podyktowana jest względami ekonomicznymi. Przeglądając listę istniejących oddziałów PTTK, czy pracujących BORT-ów, z przerażeniem można stwierdzić, że zarówno Oddziały jak i BORT-y zanikają w województwach najbardziej recepcyjnych. W to miejsce, niejednokrotnie w tym samym lokalu, powstają prywatne biura, zatrudniające kadrę wykształconą przez i za pieniądze PTTK. Nie mniej ważnym problemem jest znikanie znacznej liczby tzw. oddziałów programowych wspomaganych niegdyś z FPO. To właśnie istnienie tego funduszu i dysponowanie nim przez ZW, stało się główną przyczyną likwidacji Zarządów Wojewódzkich. Bogatym i prężnym oddziałom nie wypadalo oczywiście na forum zjazdu oświadczyć, że nie chcą dłużej utrzymywać kolegów programowców. Znacznie łatwiej było, pod pretekstem, modnego wówczas likwidowania struktur pośrednich, zlikwidować gestora funduszu, a z nim i sam fundusz. Dodatkowo likwidowano, jak się wówczas bogatym oddziałom wydawało, kontrolujące je i przeszkadzające ogniwo Towarzystwa. Tendencja ta znalazła podatny grunt w ówczesnym Zarządzie Głównym, który zaczął borykać się z trudnościami finansowymi i likwidacja obciążeń związanych z utrzymaniem ZW ZW była mu bardzo na rękę. Jakie były tego skutki? To pytanie proponuję zadać oddziałom programowym i nie tylko. Myślę, że równie ciekawe odpowiedzi padły by od Komisji, Rad i Zespołów ZG PTTK, zwłaszcza tych zajmujących się dziedzinami szeroko rozumianego krajoznawstwa. W wielu województwach władze rządowe i samorządowe chcą rozmawiać "tylko z jednym przedstawicielem PTTK", a przecież nie we wszystkich powstały ciała koordynujące, takie jak n.p. Rady Prezesów, ROP-y czy t.p. Ponadto ciała te nie zawsze są formalne i nie zawsze mogą podejmować zobowiązania finansowe. Efektem jest zazwyczaj tracenie przez Towarzystwo możliwości pozyskiwania środków lokalnych.

Dziś oczywiście restytucja Zarządów Wojewódzkich jest już niemożliwa, choć całkiem niezłym rozwiązaniem byłaby koncepcja "oddziałów wiodących" - opiekunów pozostałych z ramienia ZG PTTK. Mogły by one pełnić taką funkcję na zlecenie i z częściowym dofinansowaniem ze strony ZG PTTK.

Czytającemu te rozważania z pewnością nasunie się skojarzenie, że wracam do zamkniętego już rozdziału w historii Towarzystwa. Powyższe rozważania posłużyły mi tylko za przykład niezbędny do udowodnienia tezy, którą za chwilę przedstawię. Historia bowiem nie jest tylko nauką o faktach, ale bardziej nauką o następstwach i dlatego należy wyciągać z niej wnioski.

Zbliża się kolejny Walny Zjazd Towarzystwa. Zjazd, który podejmie decyzje istotne dla przyszłości Towarzystwa w skali Kraju, ale także dla przyszłości naszych oddziałów i poszczególnych członków PTTK, którzy swoje hobby i wolny czas związali z Towarzystwem. Od wielu lat jest mi dane oglądać Zjazdy Oddziałów, Kół i Klubów, na których jakże często spotykam się z następującym

schematem myślenia : najpierw wybieramy spośród najlepszych władze oddziału i prezesa , potem następuje wybór komisji rewizyjnej (i tu już często następuje łapanka, mimo że jest to władza równorzędna do ZO) , natomiast na delegatów na Zjazd Krajowy wybieramy te koleżanki , czy tych kolegów , których jeszcze wypada do czegoś wybrać , ale którzy nie zmieścili się do władz oddziału . Wybór ten stanowi zatem swoistą nagrodę dla zazwyczaj zasłużonych działaczy. Nie chciałbym być źle zrozumiany, bo uważam że zasłużonych działaczy należy nagradzać i na pewno istnieje grono działaczy Towarzystwa , dla których żadne słowa podziękowania nie będą wystarczające ,ale Zjazd jest miejscem przede wszystkim ciężkiej i odpowiedzialnej pracy , miejscem wypracowywania wniosków i decyzji , oraz określania przyszłości blisko półwiekowego Towarzystwa. To wielka odpowiedzialność. Nie powinny jej przesłaniać żadne względy emocjonalne , czy , nie daj Boże , interesy lokalne poszczególnych oddziałów czy ZG . Po to właśnie przytoczyłem przykład likwidacji ZW.Do dziś temat ten w PTTK należy do tematów wstydlivych i niechętnie poruszanych , a ja osobiście znam kilku ówczesnych delegatów , którzy dziś usprawiedliwiają się stwierdzając:"gdyby to wtedy można było przewidzieć skutki ...". Obowiązkiem delegata na Zjazd jest nie tylko podejmowanie decyzji , ale maksymalnie możliwe przewidywanie skutków tych decyzji . Po to właśnie decyzje Zjazdowe podejmowane są kolegalnie , w dużym gronie mądrych i doświadczonych działaczy PTTK . Tempus fugit- czas ucieka . Od tego czy PTTK potrafi odczytać swoje signum temporis-znaki czasu i obierze właściwą drogę ,bez oglądania się na modne tendencje ,a zaglądając trochę do historii i tradycji swoich poprzedników PTT i PTK,będzie zależała nie tylko przyszłość Towarzystwa , a być może nawet podstawy jego istnienia . Podstawą istnienia tego Towarzystwa nie jest majątek , nie są też biura czy oddziały . Podstawą są bezinteresowni i oddani działacze , gotowi poświęcać własną pracę i czas dla szeroko rozumianej działalności turystycznej i krajoznawczej , która jest dla nich wszystkim - sposobem na życie .

Andrzej Danowski

P.S.Dla zilustrowania wybrałem przykład likwidacji ZW ,gdyż uważałem , że dobrze jest przed Zjazdem oczyścić atmosferę z wstydlivego tematu , zwłaszcza , że jesteśmy to winni tym wszystkim działaczom PTTK , których decyzja o likwidacji ZW po prostu skrzywdziła.

CO MOŻNA ROBIĆ NA TARGACH TURYSTYCZNYCH —

- Są nadal osoby, które twierdzą, że ich pobyt na targach powinien ograniczać się do zajęcia wygodnego miejsca we własnym stoisku i oczekiwania na ewentualne pytania, na które będą mogły odpowiedzieć lub nie. Postęp doprowadził po latach do takiego stanu, w którym dba się na ogół o to, większość pytań odpowiedzieć twierdząco- od razu bądź też w określonym z klientem terminie. To się nazywa „trzymaniem klienta”
- Kolejny wyższy etap udziału w targach to działalność ofensywna :”atakowanie” także potencjalnych klientów przez wręczanie upominków, degustacje, konferencje ,wizyty w innych stoiskach.
- Targi to wyzwanie do aktywności : czynnej obserwacji zachowań konkurencji i potencjalnej konkurencji (a konkurują ze sobą przecież nie tylko firmy ale całe gminy a nawet regiony). To okazja do modyfikowania bądź szansa na inspirowanie zupełnie nowych ofert- pod wpływem rozmów, dyskusji, obserwacji, lektury ofert.
- Nie oceniamy efektów naszego udziału w imprezach po transakcjach : te z reguły mają charakter wstępny, a dopiero po powrocie z z targów następują dalsze robocze kontakty.
- Targi to także szansa na edukację pracowników branży turystycznej : obserwację różnorodnej gamy ofert, cen, form promocji.
- Co jeszcze można pożytecznego zrobić na targach. Po udziale w kilku imprezach stać będzie nas na przygotowanie szczegółowego planu działań w czasie pobytu. Nie będzie to czas zmarnowany.

PROBLEMY I PERSPEKTYWY PTTK

Na zmiany zachodzące w kraju w latach 1989/90 nie mogło pozostać obojętne nasze Towarzystwo. Taką istotną zmianą w strukturze Towarzystwa była likwidacja Zarządów Wojewódzkich PTTK. Z perspektywy czasu można i trzeba dyskutować, czy było to właściwe pociągnięcie, ale nie zmienić to stanu rzeczy na dzień dzisiejszy. Istotniejsze w chwili obecnej jest to, czy będziemy poszukiwać jakiegos innego rozwiązania zastępującego powinności byłych Zarządów Wojewódzkich PTTK. Bo chyba dla większości nie ulega wątpliwości, że co byśmy nie powiedzieli o działalności ZW PTTK, to spełniały jeden podstawowy cel. Tym celem była integracja naszego środowiska. Może takim rozwiązaniem, etapami wprowadzanym, będzie odpowiednie ustawienie organizacyjno-finansowe wybranych Oddziałów Regionalnych PTTK. Jak wspominałem sprawa do dyskusji.

Oddział nasz w głównej mierze skupia aktyw byłego Zarządu Wojewódzkiego PTTK. Wydawać by się mogło, że przygotowanie merytoryczne oraz bogate doświadczenie pozwoli bezboleśnie przebrnąć przez etap zachodzących zmian. Niestety załamane się rynku turystycznego, duża konkurencja, większe zaangażowanie aktywu we własne sprawy, zachwiało naszym Oddziałem. Przez okres 2-3 lat posiedzenia naszego Zarządu Oddziału sprowadzały się do jednego punktu dyskusji. Czy mamy warunki, szeroko rozumiane, do dalszej działalności. Na szczęście mamy ten etap, mam nadzieję bezpowrotnie, za sobą.

Z rozmów z Kolegami z innych oddziałów wynikało, że nie jesteśmy odosobnieni w borykaniu się z trudnościami w naszej działalności. I właśnie te rozmowy powoli zaczęły drażyć w naszej świadomości potrzebę podjęcia wspólnej próby zastanowienia się co dalej. Oczywiście od momentu skryształizowanego poglądu, że jest potrzeba "skrzyknienia" się w określonym miejscu i terminie, musiały minąć 2 lata, żeby dzięki pomocy finansowej i merytorycznej Wydziału Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego doprowadzić do organizacji Sejmiku Krajoznawczego w Sławie w dniach 9-10 listopada br. Roboczo postanowiliśmy, że Sejmik będzie pod hasłem "Integracja środowisk turystycznych - problemy i perspektywy".

W tym miejscu nie mogę sobie odmówić podzielenia się pewną refleksją. Kiedy zapadła decyzja Urzędu Wojewódzkiego o przyznaniu środków na organizację Sejmiku, wśród członków Zarządu Oddziału PTTK zapanował pewien "popłoch". Bo wtedy zadaliśmy sobie pytanie, czy uda się nam doprowadzić imprezę do szczęśliwego finału. Przecież kilkuletnia przerwa w kontaktach z aktywnymi oddziałami /7/ nie gwarantowała, wręcz przeciwnie, frekwencji dającej podstawy do organizacji imprezy. Zmiana adresów zamieszkania, pokonywanie problemów dnia codziennego przez aktyw itp. to były przeciwności, które mogły zniweczyć nasz pomysł i wysiłek organizacyjny.

Do udziału w Sejmiku zaprosiliśmy aktyw 7 oddziałów działających na terenie województwa oraz przedstawicieli organizacji parających się turystyką /ZHP, LZS, PTSM itd./. Zgłosiły się 42 osoby. Ostatecznie wzięło udział 35 osób, w tym 3-ch przedstawicieli LZS. Ale nie sprawa w frekwencji, która oczywiście cieszy. Istotne jest to, że wspomniana frekwencja potwierdza potrzebę stałego, w miarę ścisłego kontaktu międzyludzkiego.

Szczególnie zadowoleni jesteśmy, że władze administracyjne województwa nie zakończyły swojego zainteresowania Sejmikiem na przyznaniu środków na jego organizację.

Zadowolenie ze stworzenia warunków do bezpośredniego spotkania się szerszego aktywu nawiązało kolejne pytanie. Co na tym pierwszym i mamy nadzieję nie ostatnim tego typu spotkaniu, zaproponować do rozmowy. Postanowiliśmy, że zasygnalizujemy te zadania, które jako Oddział zamierzamy w bliższej i dalszej perspektywie realizować. I tak powstał program, który obejmował następujące zagadnienia: zagospodarowanie turystyczne województwa, rola turystyki w szkole, inwentaryzacja krajoznawcza województwa, konkurs "Poznajemy Ojcowiznę", informator "Wędrujemy", "Wędrowki z PTTK", rola gmin w kreowaniu turystyki i wypoczynku oraz zmiany w Statucie PTTK. W programie krajoznawczym przewidzieliśmy: 3 filmy krajoznawcze oraz wycieczkę po najbliższej okolicy Sławy.

Trudno jest przygotować imprezę nie mając pełnego rozeznania, jakie są potrzeby merytoryczne jej uczestników. Uważamy, że stała się rzecz najważniejsza, a mianowicie nastąpiło tzw. "przetrwanie szlaku". I tylko od życzliwości Urzędu Wojewódzkiego i innych sponsorów zależy czy będzie to impreza cykliczna, czy skończy się na jednorazowym spotkaniu. Sprawa otwarta jest, kiedy impreza ma się odbywać. Przed, czy po sezonie? Osobiście uważam, że przed sezonem, bo to pozwoli na sprecyzowanie, co chcemy wspólnie zrobić i będzie niezbędny czas na zrealizowanie tych przedsięwzięć.

Wybór Sławy, jako miejsca Sejmiku nie był przypadkowy. Burmistrz Urzędu Miasta i Gminy Kolega Ryszard Gryca, to nasz przyjaciel, wieloletni członek Wojewódzkiej Komisji Turystyki Kolarskiej. Ponadto gmina poszczycić się może wieloma osiągnięciami w promowaniu turystyki i krajoznawstwa na swoim terenie. Kolega Ryszard Gryca podsunął nam doskonałe miejsce na takie spotkanie. Miejscem był Ośrodek Wczasowy "Koliberek", który z racji tego, że jest małym ośrodkiem od początku nadawał całemu Sejmikowi kameralnego, sympatycznego nastroju.

Pierwszy dzień Sejmiku tj. 9 listopada br. był dla wszystkich dniem solidnej pracy. Obejmował on trzy grupy tematyczne związane ściśle z turystyką w regionie. Druga związana była z rolą turystyki w województwie i rolą gmin w kreowaniu turystyki i wypoczynku. Trzecia natomiast obejmowała problemy związane z inwentaryzacją krajoznawczą województwa oraz konkursem "Poznajemy Ojcowiznę". W ramach realizacji zadań programowych Sejmiku i dyskusji Pani Dorota Ciechocińska z Wydziału Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Zielonej Górze zapoznała wszystkich z możliwościami i problemami rozwoju turystyki w województwie zielonogórskim. Jednocześnie zwróciła uwagę na korzystne położenie naszego regionu w przygraniczu i potrzebę większego rozwoju turystyki tranzytowej i turystyki specjalistycznej w ramach tzw. turystyki kwalifikowanej. Z-ca Burmistrza Sławy Kol. Cezary Sadrakuła na przykładzie własnej gminy przedstawił osiągnięcia turystyczne miasta i całej gminy. Należy stwierdzić, że w mieście i gminie robi się dużo, aby zachęcić do wypoczynku na tym terenie. Szczególnie dużo gmina robi w zakresie wydawania wydawnictw turystyczno-krajoznawczych. Kol. Jan Wiśniewski, zapalony turysta a zarazem dyrektor szkoły w Zielonej Górze omówił rolę turystyki w szkole jako instytucji dbającej o wszechstronny rozwój młodego człowieka. Turystyka w szkole i zachęcanie do jej uprawiania od najmłodszych lat pozwoli w późniejszym okresie żyć człowiekowi w zgodzie i harmonii z otaczającą naturą. "Myśleć globalnie - działać lokalnie", to hasło, które padło z ust orędownika turystyki gminnej Kol. Alfreda Röslera. Przekonało ono chyba wszystkich do pracy na własnym podwórku, gdzie pracy nigdy nie brakuje. Do tej samej maksymy odniósł się Kol. Jerzy Łatwiński omawiając korzyści płynące z pieszych wycie-

czek, praktycznie nic nie kosztujących. Wycieczki takie w ramach akcji "Wędrówki z PTTK" organizowane są w okolicach Zielonej Góry, w ostatnim czasie zyskują na popularności. Nie można się temu dziwić, gdyż ta forma turystyki i wypoczynku to forma prosta, a jednocześnie niosąca duże korzyści dla biorących udział w imprezach. O potrzebie wznowienia inwentaryzacji województwa w połączeniu z konkursem "Poznajemy Ojcowiznę" mówił Kol. Ryszard Harajda. Zdaniem Kol. Stanisława Tarnawskiego przedstawiciela Urzędu Miasta Zielona Góra - dużą rolę w działalności Oddziału do odegrania ma wydawany informator "Wędrujemy". Kol. Józef Tarniowy z Żarnowca mocno podkreślał potrzebę reaktywowania na terenie województwa organizacji Młodzieżowego Turnieju Turystyczno-Krajoznawczego. Właściciel zakładu kartograficznego "Sygnatura" Kol. Witold Czajka przedstawił dotychczasowe wydawnictwa i plany w tym zakresie. Ze strony uczestników padło szereg uwag technicznych oraz propozycji do planu wydawniczego zakładu.

W wypowiedziach wszystkich mówców przewijała się potrzeba oceny stanu szlaków pieszych na terenie województwa oraz nakreślenie potrzeb w tym zakresie. Koleżanka Dorota Ciecocińska zaproponowała zorganizowanie osobnego spotkania poświęconego temu tematowi. Konsekwencją realizacji tematyki szlakowej jest zorganizowanie kursu znakarzy, który odbędzie się w pierwszych miesiącach przyszłego roku.

Wieczór pierwszego dnia Sejmiku uatrakcyjniły filmy video promujące Sławę jako miasto i faunę Przemęckiego Parku Krajobrazowego.

Drugi dzień Sejmiku był dniem typowo turystycznym. Przewidziany był na wycieczkę połączoną ze zwiedzaniem najbliższej okolicy Sławy. Podczas wycieczki można było dokonać konfrontacji tego co wcześniej pokazane zostało na filmach: "Kiedy Sława będzie Sławna", "Dni Sławy" i "Cud ptasich wędrówek" z rzeczywistością. Wypadło to nadzwyczaj dobrze. Pieszna wędrówka po mieście z Kol. Alfredem Röslerem była wielką intelektualną przygodą. Ciekawa historia miasta i wizyta u Pana Paula Fiedlera w jego Centrum Ekologicznego Oczyszczania Wody długo pozostaną w pamięci. Pan Paul tryskający zdrowiem i humorem pokazał swoje osiągnięcia związane z uzdatnianiem wody w taki sposób, że wszyscy słuchali z zapartym tchem. Nie chciało się wierzyć, że tak wielkie rzeczy mogą być w realizacji bardzo proste. Rozstając się na krótko ze Sławą udaliśmy się szlakiem ptasich wędrówek - jak na filmie - do Górska. Wieś położona jest w samym sercu Przemęckiego Parku Krajobrazowego i gościnnie przywitała nas w galerii ptaków Państwa Jadwigi i Mariana Murków. Pan Marian zadbał o to, abyśmy zapomnieli, że oglądamy jego ptaki rzeźbione w drewnie. Płynący strumyk w galerii, ptasie trele i spacer tarasami wśród koron drzew to przeżycie, które pozostanie na długo w każdym. Ptasi śpiew mieliśmy jeszcze długo w uszach. Towarzyszył nam, aż do Przemętu, słynnego z barokowego kościoła i klasztoru.

Ponieważ na takich imprezach czas biegnie szybko, więc zaczęliśmy się zbierać w drogę powrotną i tak przez Błotnicę, Boszkowo, Włoszakowice, Brenno i Potrzebowo wracamy do Sławy. Tutaj zaczynał się nasz Sejmik Krajoznawczy i tutaj się kończy. Nikt chyba nie może powiedzieć, że był to stracony czas.

Sekretarz Oddziału
Regionalnego PTTK
w Zielonej Górze

Tadeusz Okoniewski

PROPOZYCJE
1996/97

WARSZAWA:

ul. Kaliska 8/10

"K2": tel. 22-54-87

Mapy i przewodniki,
beletrystyka podróżnicza, literatura górska
Sprzęt wspinaczkowy

"K1": tel. 22-64-81

Plecaki, namioty, śpiwory
materace i pozostały sprzęt biwakowy
Menażki, kuchenki, termosy, paliwo
latarki, kompas, artykuły sportowe

ul. Grójecka 46/50, tel./fax 22-44-56

Odzież i obuwie turystyczne
Narty - biegowe, turystyczne, telemarkowe
osprzęt narciarski

WIELOKROTNE ZAKUPY
PREMIUJEMY BEZPŁATNĄ
KARTĄ RABATOWĄ

CO SIĘ Z CZYM KOJARZY ?

Promocja turystyki to także kształtowanie nowych mód i nowych zachowań, zarówno wśród przedstawicieli sfery podaży jak i wśród potencjalnych konsumentów towarów i usług. To również, jeśli nawet nie przede wszystkim, walka z niektórymi stereotypami, które szkodzą turystyce.

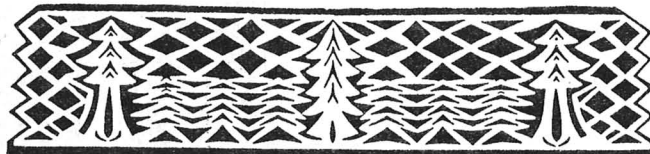
Jakież to są stereotypy i czy nie są one uzasadnione ?

- **DEGLOMERACJA RUCHU TURYSTYCZNEGO W CZASIE I PRZESTRZENI** to chyba raczej utopia skoro : poza sezonami i w miejscowościach mniej frekwentowanych rzadko jest taniej, obsługa bywa zaspana i jakby nawet niekiedy zdziwiona pojawieniem się gościa, prawie nikt nie proponuje niczego "na deszczowe dni", poza standardowym pieczeniem kielbasek i pieśni o góralu, któremu (w takiej sytuacji chyba rzeczywiście) nie żal. Może być inaczej ? Chyba tak : trzeba się jednak umówić, że powstaną wreszcie ciekawe, wartościowe programy turystyczne w mniej znanych miejscowościach i w nietypowych terminach, zostaną dobrze rozpropagowane, a turyści w to wszystko uwierzą, z propozycji skorzystają i ... nie „sparzą się”!
- **DOM WYCIECZKOWY** to placówka wiekowa z dużymi holami i małymi pokojami z piętrowymi łózkami i przedpotopowymi przypadkowo dobranymi meblami, z recepcją obwieszoną nakazami i poleceniami dla gościa, w której brak jakichkolwiek informacji o jego prawach. Tu- w odróżnieniu od drogich hoteli -bywają nieznane słowa "dzień dobry", "zapraszamy" itd. Jeśli tak niekiedy nie jest - to i tak takie panują sady obiegowe, a napotkane tu i ówdzie takie przypadki utwierdzają turystów w ich przekonaniu. Nawet określenie
- **„KLASA TURYSTYCZNA”** w hotelu zdaje się być (przez nikogo nie danym) usprawiedliwieniem dla większej tolerancji dla brudu, nieporządku, charakterystycznego wilgotnego i zatechłego zapachu ..Czy tak być musi ? Chyba nie !
- **RESTAURACJA „TURYSTYCZNA”** kojarzyła się często dawniej z obskurną salą, ze stoikami nakrytymi brudną ceratą, muchami „atakującymi” resztki jedzenia, pomalowanymi na olejno ścianami, zapachem kapusty i... w ogóle siermiężnością.. Czy wszystkie inaczej wyglądające lokale muszą być rzeczywiście nie na kieszeń przeciętnego gościa? A przecież ładnie wyglądające placówki gastronomiczne , oferujące usługi po przystępnych cenach, mogą liczyć na większy obrót, a przez to większy zysk. Grupa turystyczna to tacy sami (a może nawet lepsi) klienci odgości indywidualnych. Dlaczego jej uczestnicy są dyskryminowani przez... podawanie osłodzonej już herbaty w szklankach bez podstawek !
„Diabeł siedzi w szczegółach” , a szczegóły właśnie często rzutują na kształtowanie opinii, którą łatwo zepsuć naprawić bardzo trudno.
- ☞ Wspólnym wysiłkiem twórców ofert i specjalistów od promocji udało się przełamać nie jeden stereotyp. Na morze możemy jeździć przecież nie tylko latem, nie musimy tam przecież jedynie opalać się, a czas spędzimy pożyteczniejszo dużo poznając i uprawiając aktywne formy turystyki. Jeziora to nie tylko Mazury, a Mazury to nie tylko kraina dla wodniaków, ale także dla piechurów, miłośników turystyki rowerowej, jeździeckiej. Wypoczynek w górach to cały rok, a nie tylko dwa sezony, a sezon zimowy nie jest tylko dla narciarzy .Do uzdrowisk mogą przyjeżdżać i pożytecznie spędzać czas nie tylko kuracjusze, mieszkańcy wsi poszukujący wypoczynku nie tylko w miastach, a mieszkańcy miast - nie tylko na wsi.
- ☞ Pomyślmy jakie jeszcze krążą stereotypy w turystyce i czy czasami nam nie szkodzą. Nie wszyscy przecież w Szkocji chodzą w spódniczkach i są chytry, Francuzi jedzą coś więcej niż tylko ślimaki i zaby, nie każdy Anglik jest flegmatyczny , nie każdy Tyrolczyk jodluje i biega w krótkich spodniach.
Chociaż. Niektóre stereotypy pogłębiające kulturową odrębność miast i regionów świadczą o ich kulturze i stanowią jeden z głównych atutów rozwoju ruchu turystycznego. I jako takie godne są szczególnej ochrony. Ale o nich- innym razem.

Państwowe Muzeum na Majdanku

Droga Męczenników Majdanka 67
20-325 Lublin

następuje:

W związku ze zmianą stałej ekspozycji muzealnej informujemy co

Wystawę historyczną pt. "Majdanek" mieszczącą się w barakach nr.43 i 44 można zwiedzać codziennie oprócz poniedziałków

w godz. 8,00 - 18,00 /1.V. - 30.IX./

8,00 - 15,00 /1.X. - 30.XI. i 1.III. - 30.IV./

w okresie od 1.XII. - 28.II. wystawa jest nieczynna.

Pozostałe obiekty poobozowe /komory gazowe, barak z makietą obozu nr.45, baraki z obuwiem - nr.52, 53, baraki więźniarskie na III polu oraz krematorium / udostępnione są do zwiedzania codziennie w godz.

8,00 - 18,00 /1.V. - 30.IX./, poza sezonem turystycznym 8,00 - 15,00.

Pawilon oświatowy /przewodnicy, kino, wydawnictwa/ czynny codziennie oprócz poniedziałków w godz.

8,00 - 16,00 /1.V. - 30.IX./

8,00 - 15,00 /1.X. - 30.IV./

Prosimy o zgłaszanie grup /pisemnie lub telefonicznie tel. 419-55/ celem koordynacji zwiedzania wystawy historycznej, po której oprowadzają przewodnicy muzealni i przewodnicy PTTK.

KOMUNIKAT

● CZYM ŻYJEMY W TOWARZYSTWIE ●

OJCOWSKIE "GODY ŻYCIA"

- W dniach 13-15 września 1996 r. odbyła się - w ramach XIX Krakowskich Dni Turystyki
- Sesja Historyczno-Krajoznawcza z okazji:
  - 100-lecia Muzeum PTTK w Ojcowie,
  - 90-lecia powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego,
  - 45-lecia Oddziału Krakowskiego PTTK,
  - 40-lecia Ojcowskiego Parku Narodowego.

Sesję zorganizowali działacze oddziałów PTTK w Krakowie i Ojcowie, oraz Dyrekcja Ojcowskiego Parku Narodowego. Sponsorem byli: Urząd Wojewódzki w Krakowie, Związek Gmin Jurajskich i ZG PTTK. Natomiast publikacjami dla uczestników wsparli organizatorów: Wydział Kultury i Turystyki UW w Krakowie, Dyrekcja Zespołu Jurajskich Parków Krajobrazowych, Zarząd miasta Skała i Muzeum Regionalne PTTK i UG Iwanowice - /nie licząc wydawnictw organizatorów/.

Uczestnikami Sesji byli przede wszystkim przedstawiciele różnych środowisk PTTK: Chrzanów, Gliwice, Jaworzno, Katowice, Lublin, Nowy Sącz, Olsztyn, Oświęcim, Sandomierz, Tarnów, Tychy, Warka, Warszawa, Zawiercie, a z województwa krakowskiego: Dobczyce, Myślenice Skawina oraz ze środowiska krakowskiego i oj-

cowskiego, w sumie ok.90 osób.

W pierwszym dniu Sesji odbyła się wycieczka krajoznawcza /autokarowa/ szlakiem "Podkrakowskie Dolinki", prowadzona przez kol.kol. Krzysztofa Pucka i Zbigniewa Twaroga. W programie uwzględniono m.in. spotkanie z Towarzystwem Miłośników Ziemi Krzeszowickiej w utworzonym i prowadzonym przez nich Muzeum, które dla większości uczestników było "odkryciem" i zostało wysoko ocenione.

Gościnność gospodarzy DW "Zosia" w Ojcowie p.p.Danuty i Czesława Michonków /noclegi, żywienie/ poprawiła samopoczucie uczestników po deszczowym, wycieczkowym dniu.

Niestety, ..., A deszcz pada, pada i pada..." jak brzmi fragment okolicznościowego wiersza kol.Jana Balińskiego z Warszawy, co zmusiło organizatorów do rezygnacji z wieczornego ogniska.

"...Ale dla nas to nie zawada!" - zamiast ogniska w plenerze było spotkanie przy kominku w pięknej sali Muzeum OPN. Nie tylko kol.Jan Baliński zabawił uczestników okolicznościowymi wierszami, śpiewano przy akompaniamencie kol.kol.Jerzego Bożyka i Ryszarda Magnuszewskiego, a ten ostatni czytał także swoje wiersze związane z wędrowkami, w tym wierszowany przewodnik po Dolinie Ojcowskiej.

14 września odbyła się część historyczna, w której uczestniczyli również: Prezes ZG PTTK kol.Adam Chyżewski, V-Prezes ZG PTTK kol.

Janusz Zdebski, Sekretarz ZG PTTK kol.Anna Becker-Kulińska. Komisję Historii i Tradycji ZG PTTK reprezentował jej Przewodniczący kol. Janusz Żmudziński, a Komisję Krajoznawczą - Sekretarz Komisji kol.Jadwiga Targońska. Był

również Burmistrz m.Skały mgr inż.Zdzisław Mularczyk oraz red.nacz.Kroniki Miasta i Gminy Skała Lesław Adamczyk. Sesję zaszczylicili swoją obecnością także Członkowie Honorowi PTTK kol.kol.:ks.dr Jerzy Pawlik /członek Episkopatu d/s turystyki/ i Bogusław Rybski.

Wprowadzeniem do części historycznej Sesji było wystąpienie Dyrektora Ojcowskiego Parku Narodowego mgr inż.Rudolfa Suchanka.

Dobrze przygotowane, interesujące wystąpienia poszczególnych referentów przyjęte zostały z uznaniem i akceptacją. W kolejności wystąpili:

- kol.mgr inż.Andrzej Uracz, Prezes Oddziału PTTK w Ojcowie: "100 lat Muzeum PTTK w Ojcowie",
- kol.mgr Barbara Twaróg, członek Komisji Krajoznawczej ZG PTTK: "90-lecie powstania Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego",
- kol.mgr Zbigniew Kresek, Prezes Oddziału Krakowskiego PTTK: "45 lat działalności Oddziału Krakowskiego PTTK",
- kol.mgr Józef Partyka, z-ca Dyrektora OPN - Kustosz Muzeum OPN: "40 lat działalności Ojcowskiego Parku Narodowego".

Po części referatowej złożono wiązanki kwiatów i zapalono znicze pod tablicami znajdującymi się na budynku Muzeum OPN, poświęconych pamięci:

- prof.Władysława Szafera inicjatora utworzenia OPN /110 rocznica urodzin/,
- związanej z wydarzeniami Powstania Styczniowego.

Mimo niezachęcającej pogody uczestnicy przeszli z przewodnikami ścieżkę dydaktyczną do Groty Ciemnej, a następnie wyruszyli na trasę: Skała-Iwanowice-Wysocice-Minoga-Ojców.

W Iwanowicach po Muzeum PTTK i UG oraz drewnianym kościele /XVIII w./ oprowadzał kol. Antoni Walaszyk /Kustosz Muzeum/ oraz kol. Bogusław Miśkiewicz. W trakcie obiedu miało miejsce spotkanie z wójtem, który uczestników Sesji zapoznał z aktualnymi problemami Gminy Iwanowice.

Późnym wieczorem ks.dr Jerzy Pawlik w asyście ks.Proboszcza ze Skały odprawił Mszę Św. w Kaplicy na Wodzie. Urok samego miejsca oraz nastrój wytworzony przez ks.J.Pawlika, a także przez uczestników Sesji spowodowały, że nabożeństwo miało charakter nie tylko uroczysty, lecz i nastrojowy, co szczególnie odczuli mieszkańcy Ojcowy, obecni na Mszy Św.

15 września uczestnicy Sesji zapoznali się ze zbiorami Muzeum Oddziału PTTK w Ojcowie i Muzeum OPN. Zakończenie nastąpiło w sali dydaktycznej OPN. Mimo, że deszczowa pogoda cały czas towarzyszyła Sesji - w wypowiedziach oficjalnych i kularowych - uczestnicy uznali imprezę za udaną. Mimo pogodowego chłodu odczuwało się "ciepło" więzi łączącej ludzi z różnych stron Polski, ludzi mających wspólne zainteresowania i wspólny cel działania - krajoznawstwo.

Organizatorzy serdecznie dziękują za udział w Sesji i zapraszają do ponownego odwiedzenia terenu wycieczek i Doliny Ojcowskiej, mając nadzieję, że bardziej sprzyjająca pogoda pozwoli ocenić urok tych okolic.

Barbara Twaróg

U WOJSKOWYCH FILMOWCÓW
I FOTOGRAFIKÓW

Departament Stosunków Społecznych MON, Oddział Oświatowo-Wychowawczy SOW, Komisja ZG PTTK do Współpracy z Wojskiem oraz Oddział Wojskowy przy Klubie SOW byli organizatorami I Wojskowego Przeglądu Filmu Turystycznego i Krajoznawczego "FILMTUR 96" oraz Fotografii Turystycznej i Krajoznawczej "FOTOTUR 96".

Celem imprezy, której inicjatorem był Zarząd WO kierowany przez mjr Rajmunda Golucha, była popularyzacja turystyki i krajoznawstwa poprzez film i fotografię w wykonaniu reprezentujących środowisko wojskowe amatorów tych form twórczości.

Na Przegląd zgłoszonych zostało 12 realizacji filmowych 9 autorów i 59 prac fotograficznych /łącznie 146 zdjęć/ 35 autorów - reprezentujących ognia PTTK-e działające w środowisku wojskowym. Ośmiuosobowe Jury Przeglądu pod przewodnictwem mjr Czesława Kobińskiego dokonało wnikliwej oceny nadesłanych prac uwzględniając dobór tematyki, walory artystyczne, poprawność techniczną, a w przypadku filmów jakość udźwiękowania i pracy operatorskiej.

W konkursie "FILMTUR 96" najwyższą oceniono prace pana Henryka Nagrodzkiego - "Stanie wodne i tramwaj wodny", Przemysława Semczyka - "Zamek Chojnik", Bogdana Bereszyńskiego "Rurzyca". Wyróżnienia otrzymali również Robert Panasowicz, Jacek Dworakowski i Mariusz Gabryszewski. W konkursie "Fototur 96" laureatami zostali pan Andrzej Cyna - "Szlakiem Karkonoszy przez cały rok", Kazimierz Majchrzak - "Lato pod żaglami" i Mariusz Mąkosa - "Kielce i Kielcczyzna". Wyróżnienia przyznano: panu Zbigniewowi Perdakowi, Jackowi Dworakowskiemu, Tomaszowi Górcie, Waldemarowi Osypiukowi, Bogusławowi i Ewie Machnowiczom, Przemysławowi Semczukowi i Krzysztofowi Bandarkowi. Podsumowanie konkursów odbyło się podczas XXV Centralnego Zlotu Aktywu Turystycznego WP "Bałtyk 96" a uwzględniając wysoki poziom artystyczny, techniczny i wrażliwość artystyczną twórców-co zaowocowało popularyzacją krajoznawstwa w Siłach Zbrojnych - autorzy wyróżnionych prac nagrodzeni zostali przez Departament Stosunków Społecznych MON dowódcę Śląskiego Okręgu Wojskowego i kierownika Klubu S.O.W. Nagrody wręczyli: zastępca dyrektora DSS MON - płk Zdzisław Haręźlak i przewodniczący Komisji ZG PTTK do Współpracy z Wojskiem - ppłk Stanisław Janowicz i prezes WO przy Klubie SOW - mjr Rajmund Goluch.

W środowisku fotografików i filmowców wojskowych trwają poszukiwania tematów na przyszłoroczne przeglądy.

PATRIOTYCZNO-RELIGIJNA PIELGRZYMKĄ
KILINSZCZAKÓW

Rada Parafialna kościoła garnizonowego w Krośnie Odrzańskim przy pomocy kapelana dywizyjnego ks. kpt. Jana Babacza zorganizowała podróż patriotyczno-religijną na trasie Biskupin - Licheń - Gniezno. Uczestnikami jej byli żołnierze zawodowi, rezerwy, zasadniczej służby wojskowej, pracownicy wojska oraz ministrowie. Byli wśród nich m.in. mjr Michał Młynarczyk z żoną Janiną, kpt. w st. spocz. Michał Krugliński z żoną Heleną, st. chor., st. chor. Kazimierz Szapiński i Stefan Zagdan, sierż. szt. Mieczysław Krugliński z córką Beata i synem Krzysztofem, Władysław Olechnowicz, Danuta, Magda i Joachim Cierpiszowie, Zdzisława Dziąba oraz Piotr Stetner i Grzegorz Kołtuniak.

Program podróży pozwolił zwiedzić rekonstrukcje najstarszego w Europie, liczącego ponad 2,5 tys. lat grodziska plemiennego Polan w Biskupinie, tamtejsze muzeum odbyć przejażdżkę po biskupińskim jeziorze, a także zwiedzić pierwszą stolicę państwa polskiego - Gniezno, romańsko-gotycką katedrę z relikwiami św. Wojciecha, przebogaty skarbiec katedralny.

Finałem podróży była pielgrzymka do Licheń - Sanktuarium Maryjnego, gdzie uczestnicy zapoznali się z historią cudownego obrazu i kultu Bolesnej Królowej Polski. Następnie zwiedzili Sanktuarium, zbudowane wysiłkiem wiernych z kraju i zagranicy Golgotę oraz największą budowlę sakralną w Polsce - licheńską Bazylikę, która jako wotum dziękczynno-błagalne ma być oddane wiernym na dwutysięczną rocznicę narodzin Chrystusa.

Jesteśmy tu kolejny raz i zawsze urzeka nas to miejsce pielgrzymek tysięcy wiernych - mówili Helena i Michał Krugliński - kombatanci II wojny światowej, chcielibyśmy być w roku dwutysięcznym już z prawnukami, by cieszyć się tym co zbudowano wysiłkiem i zaangażowaniem tak licznej rzeszy Polaków. Ks. kpt. J. Babacz zapewnił, że uczyni wszystko, by spełnić życzenie i przybyć tu na dosioły Jubileusz.

XXV CENTRALNY ZLOT AKTYWU
TURYSTYCZNEGO WOJSKA POLSKIEGO
"BAŁTYK 96"

Organizatorem tegorocznego jubileuszowego CZAT WP "BAŁTYK 96" było Dowództwo Marynarki Wojennej RP i Oddział PTTK Marynarki Wojennej, a gospodarzem Wojskowe Koło "Albatros" w Darłowie obchodzące w br. również ćwierćwiecze swej działalności. Ośrodek wypoczynkowy "Górnik" stanowił bazę dla ponad 250 osobowej rzeszy turystów-krajoznawców, reprezentujących instytucje petetekowskie okręgów wojskowych, rodzajów wojsk i instytucji centralnych MON.

Celem Zlotu było doroczne podsumowanie działalności służbowo-społecznej w zakresie turystyki w WP, wymiana doświadczeń w sferze organizacji życia turystycznego w środowisku wojskowym oraz poszerzenie wiedzy krajoznawczej i umiejętności w zakresie organizacji turystyki i rekreacji w jednostkach i garnizonach.

Rangę spotkaniu nadała obecność dowódcy Marynarki Wojennej RP - wiceadmirała Ryszarda Łukasika, wicewojewody koszalińskiego, wiceprezesa ZG PTTK - płk prof. dr Gustawa Konopackiego, zastępcy dyrektora DSS MON - płk Zdzisława Hereźlaka, szefa Oddz. Kultury i Oświaty

MON - płk Henryka Cierockiego, przedstawicieli władz samorządowych regionu, Słowińskiego Parku Narodowego i dawództwa garnizonu.

Program Zlotu pozwolił uczestnikom zapoznać się ze sprzętem ratowniczym lotnictwa morskiego i obejrzeć praktyczny pokaz ratownictwa na morzu, zwiedzić ekspozycję muzealną w darłowskim Zamku Książąt Pomorskich, ruchome wydmy w Słowińskim Parku Narodowym, ekspozycję muzeum przyrodniczego w Smołdzinie i Skansen Wsi Słowińskiej w Klukach.

Byli też na najwyższym wzniesieniu nad Bałtykiem - Górze Chełmskiej, gdzie znajduje się sanktuarium i jeden z dwóch istniejących w Polsce Zakon Szentszacki, a także w Kołobrzegu, gdzie oddali hołd żołnierzom poległym o wyzwolenie miasta w marcu 1945 r., obejrzeliby tamtejszą konkatedrę, zbiory Muzeum Oręża Polskiego, port wojenny oraz Pomnik Zaślubin z Morzem.

Organizatorzy Zlotu zapewнили interesującą oprawę kulturalno-rozrywkową, którą był występ zespołu folklorystycznego "Wrzośy", koncert Orkiestry Reprezentacyjnej MW połączony z pokazem musztry paradnej, występ Zespołu Dziecięcego "Diomedo", działającego przy KG Darłó-

wiek oraz program pt. "Nie gwizdać na morze" w wykonaniu "Nowej Flotylli" - zespołu działającego od 3 miesięcy w Klubie Marynarki Wojennej.

Obrađował też sejmik turystyczny, podczas którego przedstawiono m.in. główne nurty turystyki i krajoznawstwa w PTTK, rolę i miejsce turystyki w pracy wychowawczej, edukacyjnej i rekreacyjnej w wojsku, a także interesującą informację "Gen. Mariusz Zaruski - miłośnik morza i gór". Wręczono kilkanaście legitymacji nadających uprawnienia "Instruktora krajoznawstwa regionu" oraz podsumowano wyniki I Konkursu fotografii amatorskiej jak również filmów video. Niezapomnianą atrakcją dla uczestników był tzw. "wieczór z Neptunem", podczas którego przeprowadzono wielobój marynarce i chrzest morski dla 17 śmiałków. Wśród nich byli m.in.: Małgorzata Bukowska, Maria Franczuk i por. Cezary Kiszkiwiak. Uczestnicząc w zakończeniu Zlotu przedstawiciel Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki - płk w st. spocz. dr Marek Szczepkowski - twórca, przed laty, zorganizowanego ruchu turystycznego w Wojsku Polskim wysoko ocenił działalność turystyczną w środowisku wojskowym, jej autentyczność kierowania siłami społecznymi dla dobra odbiorców, zapewniając na wsparcie tej działalności przez resort UKFiT pomocy finansowej.

O ocenie Komisji ZG PTTK do Współpracy z WP najlepsze wyniki w realizacji idei turystyki i krajoznawstwa na rzecz szkolenia i wychowania uzyskano w Śląskim Okręgu Wojskowym, Oddziale PTTK przy Klubie SŁOW oraz w WK "Albatros" Darłówek. Wyżej wymienione instytucje wyróżniono pucharami, a okolicznościowe dyplomy Komisji ZG otrzymały również: WK "Osesek" Grudziądz, WK "Gryfici", WK przy Wydziale Inżynierii Wojskowej WSO TK Wrocław i WK "Husaria" w Czarnym oraz Wiesław Grzesik, Eugeniusz Zwoliński, Eugeniusz Musielak, Jerzy Baczyński, Grażyna Orłowska, Bogusława Gebauer, Joachim Cierpisz, Kazimierz Ruszcak Marian Zakrzewski i Edward Frąckiewicz. Za zasługi w upowszechnianiu turystyki i krajoznawstwa w wojsku dyrektor Departamentu Stosunków Społecznych MON wyróżnił pamiątkowym medalem "Gen. M. Zaruskiego" oraz nagrodami rzeczowymi działaczy PTTK: Bogdana Bereszczynskiego, Tomasza Bobina, Franciszka Rodaka, Adama Sliwakowskiego, Rajmunda Golucha, Bożenę Jarosz, Edwarda Burzyńskiego, Andrzeja Nazara, Mariana Żmudę, Antoniego Marchwickiego, Jarosława Pisarskiego, Jerzego Sobieraja, Andrzeja Tokarskiego Witolda Haspela. Gratulacje wyróżnionym oraz wręczenia przyznanych nagród-dyplomów, medali, upominków rzeczowych dokonali: płk płk Zdzisław Hereźlak, Henryk Cierocki i przewodniczący Komisji ZG - ppłk Stanisław Janowicz. Finałem Zlotu było przekazanie przez kmdr Bogdana Kurzycę - Szefa Oddz. Oświatowo-Wycho-

wawczego MW symbolicznego totemu dla przedstawicieli OW Giżycko - organizatora przysiorocznego Zlotu.
Z cennym "bagażem" doznań powrócili wojskowi krajoznawcy do swych garnizonów.

● ● ● ●

- - - - -

OGNIWA PTTK W WOJSKU
PRZED NOWYMI ZADANIAMI

Wojskowy Oddział PTTK przy Klubie Garnizonowym w Giżycku był gospodarzem zorganizowanego przez Departament Stosunków Społecznych MON, Oddział Oświatowo-Wychowawczy WOW i Komisję ZG PTTK do Współpracy z Wojskiem szkolenia instruktorsko-metodycznego oficerów odpowiedzialnych za działalność turystyczno-krajoznawczą w okręgach Wojskowych i rodzajach Sił Zbrojnych oraz prezesów i sekretarzy oddziałów wojskowych Towarzystwa.

Tematami trzydniowego szkolenia były: metodyka prowadzenia działalności programowej i gospodarczej przez wojskowe koła i oddziały PTTK; skoordynowanie działalności turystyczno-krajoznawczej w Siłach Zbrojnych w roku przyszłym; przeprowadzenie akcji sprawozdawczo-wyborczej w ogniwach Towarzystwa przed XIV Walnym Zjazdem PTTK; zapoznanie uczestników szkolenia z walorami krajoznawczo-turystycznymi województwa suwalskiego. Przedstawiciele Zarządu Głównego - kol. kol. Andrzej Gordon, Jadwiga Korzeniowska, Wiesław Kędzierawski i Kazimierz Tuszyński zapoznali wojskowe aktywności PTTK, między innymi, ze stanem prac nad dokumentami normującymi działalność turystyczno-krajoznawczą w Polsce, działalnością Komisji Opieki nad Zabytkami, możliwościami współpracy pionu sportu UKFiT z wojskiem, przygotowaniem instancji PTTK do XIV Walnego Zjazdu Towarzystwa oraz organizowaniem Młodzieżowych Szkół Turystyki. Przedstawiciel DSS MON i przewodniczący Komisji ZG PTTK do Współpracy z Wojskiem - ppłk Stanisław Janowicz przedstawił plan zamierzeń krajoznawczo-turystycznych WP na 1997 r. informację o centralnych imprezach organizowanych przez Komisję do Współpracy z Wojskiem i innych komisji ZG PTTK oraz możliwościach dofinansowania ze środków ZG PTTK, MON, UKFiT, MEN ..., imprez turystyczno-krajoznawczych organizowanych przez wojskowe ognia Towarzystwa.

Prezesa działających w wojsku 15 oddziałów przedstawili informacje o najważniejszych imprezach organizowanych w roku przyszłym przez macierzyste oddziały i koła. Większość z nich znajdzie się w kalendarzu centralnych imprez turystyczno-krajoznawczych WP na 1997 rok.

Program szkolenia umożliwił uczestnikom zwiedzenie obiektów giżyckiej fortyfikacji z poł. XIX w. - Twierdzy Boyen, gdzie spotkali się z Zarządem Klubu Młośników Twierdzy.

Uczestniczyli też w autokarowej wycieczce szkoleniowej na trasie Wilkasy-Kętrzyn-Sw. Lipka-Lidzbark Warmiński-Pieniężno-Reszel-Giżycko, wzbogacając swą wiedzę o interesujące informacje przekazane przez panią Mariolę Nowicką-przewodniczkę Giżyckiego Oddziału PTTK. Obejrzeliby barokową perłę architektury sakralnej - Bazylikę NMP w Świętej Lipce zwaną "Częstochową Północy" oraz wysłuchali koncertu tamtejszych organów. Podziwiali zbiory muzeum Misyjno-Etnograficznego Zakonu Księży Werbistów, a także okazałe, po dziś dzień, budowle o charakterze obronnym, jakimi są zamki w Kętrzynie, Lidzbarku Warmińskim, Reszlu. Atrakcją dla uczestników szkolenia było ognisko z niespodzian-

kami zorganizowane na terenie twierdzy, przy którym z ciekawym programem wystąpił działający przy K.G. zespół estradowy "Mazury" oraz rejs statkiem po jeziorach mazurskich. Uczestnicy szkolenia zobowiązali Komisję ZG do Współpracy z Wojskiem do zgłoszenia UKFiT do nagrody "Przebiśnięg 96" Międzynarodowego Spływu Kajakowego "Brda 96" organizowanego od 50 lat przez kajakarzy z bydgoskiego oddziału Wojskowego PTTK.

Józef Cieślak

Alfons Sikora

GDAŃSK

**KOLEBKĄ ŚWIATOWEGO RUCHU
OCHRONY PRZYRODY**

**OSOBLIWOŚCI I ZABYTKI PRZYRODY
MIASTA GDAŃSKA**

**ZABYTKOWY PARK IM. ADAMA MICKIEWICZA
W GDAŃSKU-OLIWIE**

INNE OBIEKTY PRZYRODNICZE

↓

WYDAWNICTWO POMORSKIE RPK PTTK GDAŃSK

Redaktor: - Edwin F. Kozłowski
Recenzenci: - red. Edwin F. Kozłowski
- doc. dr Jerzy Szukański
Projekt okładki: - Edwin F. Kozłowski
Zdjęcia: - Marcin S. Wilga

Wydano przy wsparciu finansowym
Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej w Gdańsku
oraz Stowarzyszenia Autorów Polskich

Gdańsk 1996

↓

GDAŃSK KOLEBKĄ ŚWIATOWEGO RUCHU OCHRONY PRZYRODY 5
OSOBLIWOŚCI I ZABYTKI PRZYRODNICZE MIASTA GDAŃSKA 8

Pomniki przyrody

- Grupa drzew koło Urzędu Miasta
- Cisy we Wrzeszczu
- Zabytkowa Aleja Zwycięstwa
- Dęby w Dolinie Sambrowo
- Głaz narzutowy na końcu ul. Abrahama
- Dąb i topola w Oliwie
- Zabytkowe sosny
- Głaz narzutowy „Diabelski Kamień”
- Głaz narzutowy Borkowskiego

Rezerваты przyrody

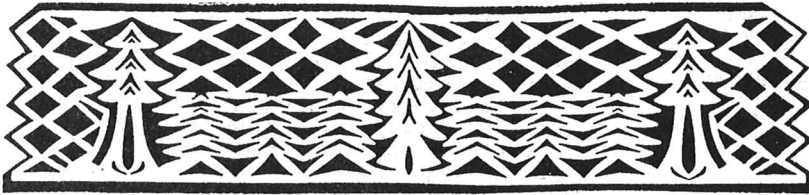
- „Ptasi Raj”
- „Żródlińska Doliny Ewy”
- „Mewia Łacha”

ZABYTKOWY PARK IM. ADAMA MICKIEWICZA W GDAŃSKU-OLIWIE 13
INNE GODNE ZWIEDZENIA OBIEKTY PRZYRODNICZE W GDAŃSKU-OLIWIE 20

Pacholek

- Ogród Zoologiczny
- Dolina Radości
- Trójmiejski Park Krajobrazowy

LITERATURA 22

ZŁOT PRZODOWNIKÓW TURYSTYKI PIESZEJ

W dniach 19-22.IX.1996 r. odbył się w Kwidzynie XXIX Ogólnopolski Złot Przodowników Turystyki Pieszej PTTK, w którym uczestniczyło 193 przodowników i przedstawicieli oddziałowych komisji turystyki kwalifikowanej. Bardzo interesujący program i sprawna organizacja sprawiły, że zaliczono go do ważnych wydarzeń kwalifikowanej turystyki pieszej. W jego obradach plenarnych, odbywanych pod honorowym protektoratem Wicewojewody Elbląskiego i Burmistrza Miasta Kwidzyna, udział wzięli dyrektorzy zainteresowanych wydziałów Urzędu Wojewódzkiego w Elblągu, Przewodniczący Rady Miasta i Burmistrz Miasta w Kwidzynie, Dyrektor Zarządu Elbląskich Parków Krajobrazowych, dyrektorzy muzeów w Malborku i Kwidzynie, dyrektorzy szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz liczni zaproszeni goście, stale współpracujący z naszym Towarzystwem na terenie województwa elbląskiego.

Podczas obrad plenarnych odbyła się sesja popularno-naukowa poświęcona omówieniu historii Kwidzyna, roli i funkcji Elbląskich Parków Krajobrazowych i działalności mennonitów na Dolnym Powiślu. Profesjonalne przedstawienie referatów spowodowało, że wzbudziły one żywe zainteresowanie uczestników Złotu. Dla przybyłych z głębi Polski przekazane w nich informacje były nowe, a nawet można powiedzieć egzotyczne.

Obrady Złotu prowadzili: Przewodniczący Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK Wiesław Karger, Prezes Zarządu Miejskiego PTTK w Kwidzynie Jerzy Rudnik i Wiceprzewodniczący Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK Władysław Gwardys. Urozmaicone one były występami dziecięcego zespołu baletowego z Kwidzyna.

W trakcie Złotu obradowały zespoły problemowe:

- historyczny pod przewodnictwem Włodzimierza Majdewicza i Władysława Gwardysa,
- organizacyjny i szkolenia pod przewodnictwem Teresy Trąbali i Jadwigi Zwierz,
- znakowania i znakarzy pod przewodnictwem Konrada Bieleckiego, Józefa Tokarza i Tadeusza Bujwida.

Zespoły opracowały wnioski, które staną się interesującym uzupełnieniem programu działania Komisji Turystyki Pieszej ZG PTTK. W czasie Złotu odbyły się również dwie wycieczki autokerowe.

Ponadto na uwagę zasługują bogate i wartościowe materiały krajoznawcze, które otrzymali wszyscy uczestnicy Złotu, bardzo piękne opracowania graficzne. Poza tym otrzymali oni również słowniczek krajoznawczy, obejmujący wszystkie miejscowości objęte programem poznawczym oraz śpiewnik turystyczny. Wszystkie te materiały zostały opracowane jednolity i estetyczną techniką komputerową. W ten sam sposób opracowane zostały wszystkie znakowane szlaki turystyczne piesze województwa elbląskiego.

Złotowi towarzyszyły wystawy, cieszące się dużym zainteresowaniem, których scenariusz opracował kierownik Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK w Elblągu kol. Bolesław Kołtun.

Złot kwidzyński - jak już powiedziano wyżej - był znaczącym wydarzeniem wśród "piechurów" PTTK. I nie tylko, bo również w życiu Kwidzyna. Budził duże zainteresowanie i życzliwość jego mieszkańców. Trzeba podkreślić, że uczestnicy Złotu wynieśli wiele korzyści, za-

równo dotyczących metodyki jak i kierunków działania w zakresie kwalifikowanej - turystyki pieszej w PTTK, jak również wiele pasjonujących wrażeń krajoznawczych.

Komitetowi Organizacyjnemu Złotu, złożonemu z działaczy oddziałów PTTK w Kwidzynie i Elblągu pod kierownictwem Jerzego Rudnika, należą się słowa najwyższego uznania.

Uczestnicy Złotu umówili się na następne, tym razem jubileuszowe, bo trzydzieste spotkanie za rok w Płocku.

Na zakończenie warto jeszcze wspomnieć, że Złot mógł się odbyć dzięki hojności sponsorów. Znaczącego wsparcia imprezie udzielili: Wydział Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Elblągu, Wojewódzki Zarząd Parków Krajobrazowych i Obszarów Chronionego Krajobrazu w Elblągu, Urząd Miasta w Kwidzynie, Urząd Miasta i Gminy w Sztumie, International Paper Kwidzyn S.A., producent strojów zabawowych i karnawałowych oraz konfekcji "Nova-Bis" w Kwidzynie, Wydawnictwo "Yama" w Elblągu i Oddział Ziemi Elbląskiej PTTK w Elblągu.

Wiesław Karger

• listy • LISTY

NIE GODZĘ SIĘ NA BIERNOSC

Na Zlocie Przodowników Turystyki Pieszej w Kwidzynie w dniach 19-22 września jednym z intensywniej dyskutowanych tematów była organizacja OWRP /Ogólnopolski Wysokokwalifikowany Rajd Pieszy/. Krytykowano szereg niedociągnięć na OWRP 96 przeprowadzonym na Suwalszczyźnie, organizowanym przez Oddział PTTK "Jaćwież", ale paradoksalnie, wystąpiono o szczególne wyróżnienie Małgorzaty Pawłowskiej, która prawie jednoosobowo ten rajd zorganizowała. Gorącą dyskusję wywołał przyszłoroczny OWRP, którego organizacji podjął się Toruń. Chwała działaczom tego województwa, że chętnie podejmują się organizacji tak dużej i trudnej imprezy. Ale... OWRP będzie trzecim w ciągu 14 lat na tym samym terenie i po tych samych trasach. Stali bywalcy OWRP, a tych jest większość, chcieliby poznawać coraz nowe rejony kraju. I to jak wynikało z dyskusji, wolą pójść na rajd gorzej zorganizowany, ale po nowych terenach niż powtarzać trasy na rajdzie dobrze zorganizowanym. Przedstawiciel KTP tłumaczył, że Komisja, jako współorganizator, nie może przydzielić organizacji regionom nie zgłaszającym chęci podjęcia się przeprowadzenia OWRP. Uważam, że Komisja Turystyki Pieszej ZG PTTK pozostaje zbyt bierna, przykład tegoroczny świadczy, iż nawet jeden działacz jest w stanie sprostać organizacji OWRP, a przecież KTP ma przedstawicieli z różnych regionów Polski. Zwrócono na Zlocie uwagę, że tylko raz i to ponad 30 lat temu OWRP poprowadzono po Pogórze, a jest to teren prawie nieznan, nie przyznają się do niego ani piechurzy, ani górale. Wogóle, poza Katowicami, od lat nie było rajdów na południu Polski, a np. Szczecin, który ma bardzo wielu działaczy KTP ostatnio rajd robił ponad 20 lat temu. Może po przyszłorocznych wyborach nowa KTP zadowolony przodowników TP, organizując OWRP na nowych terenach?

„Turystyka w szkole i jej sojusznicy”

Pod tym hasłem w dniach 9-11 listopada 1996 r. w Modlinie, odbyło się seminarium zorganizowane przez Radę Programową ds. Młodzieży Szkolnej ZG PTTK w którym wzięli udział przedstawiciele Ministerstwa Edukacji Narodowej, Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki, Polskiego Stowarzyszenia Turystyki, Głównej Kwatery ZHP, Polskiego Towarzystwa Schronisk Młodzieżowych i Związku Towarzystw Gimnastycznych „Sokół” oraz ze strony PTTK członkowie Rady i wojewódzcy koordynatorzy centralnych przedsięwzięć programowych PTTK w środowisku młodzieży szkolnej. Referatami wprowadzającymi do dyskusji na seminarium były:

- referat programowy wygłoszony przez kol. Zdzisława Gasza, wiceprzewodniczącego Rady Programowej ds. Młodzieży Szkolnej,
- referat „Rola i miejsce turystyki i krajoznawstwa w edukacji młodzieży” p. Krzysztofa Sikory, wicedyrektora Departamentu Młodzieży i Wychowania w MEN,
- referat „Rozwój turystyki dzieci i młodzieży w strategii państwa w sferze turystyki” p. Ryszarda Kunce, dyrektora Departamentu Promocji Turystyki w UKFiT.

Przygotowanych zostało, przez naszych kolegów działaczy, szereg interesujących opracowań, które przedstawiane były w trakcie seminarium jako materiały pisane lub wypowiedzi w dyskusji.

Do najbardziej interesujących zaliczyć należy opracowania kol. kol.:

- Henryka Wasilewskiego „Autorska klasa turystyczna” (na przykładzie klasy turystycznej w II LO we Włocławku),
- Waldemara Domerańczyka „Inspirowanie nauczycieli do działalności krajoznawczej” (woj. piotrkowskie)
- Mariana Kurzyny „Samorząd terytorialny, a turystyka szkolna” (Biłgoraj),
- Bronisława Zatheya „Doświadczenia oraz korzyści płynące z nauki w klasach autorskich” (Wrocław)
- Zbigniewa Pękali „Regionalizm i krajoznawstwo w szkole” (Ostrowiec Świętokrzyski),
- Heleny Cieślak „Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs POZNAJEMY OJCOWIZNĘ - z dobrym partnerem - samorządem terytorialnym” (Włocławek).

Żywa i konkretna dyskusja stała się okazją do wymiany doświadczeń w pracy z młodzieżą szkolną oraz zgłoszenia szeregu wniosków:

pod adresem władz rządowych:

- 1) wystąpić do wojewodów oraz jednostek samorządowych o przywrócenie właściwej roli zajęciom pozalekcyjnym w zakresie krajoznawstwa i turystyki,
- 2) uregulować sprawę szkolenia turystycznego nauczycieli wraz z postulatem przywrócenia szkolenia na uprawnienia kierownika wycieczek szkolnych,
- 3) wprowadzić do arkuszy oceny szkoły pozycję dotyczącą oceny działalności krajoznawczej i turystycznej,
- 4) zapewnić nauczycielom prowadzącym turystyczne grupy młodzieży pełną (również na express), 50% zniżkę w przejazdach kolejowych oraz bezpłatny wstęp do muzeów,
- 5) uznać Ogólnopolski Młodzieżowy Konkurs Krajoznawczy „Poznajemy Ojcowiznę” za wiodącą imprezę w realizacji programu „Dziedzictwo kulturowe w regionie”.

do władz naczelnych PTTK:

- 1) wprowadzić nowe uprawnienie (poniżej wieku młodzieżowego organizatora turystyki, osoby w wieku 14-15 lat) dla liderów turystyki w szkołach podstawowych,
- 2) przywrócić w sferze zniżek uprawnienia dla młodzieżowych organizatorów turystyki,
- 3) jak najszybciej podpisać wspólny dokument z ZG PTSM,

- 4) zapewnić nauczycielom- opiekunom drużyn zwyciężających w OMTTK i innych centralnych przedsięwzięciach PTTK nieodpłatny (albo za symboliczną opłatą) udział w szkoleniach przodowniczych,
- 5) przyjąć na plenum ZG list do Zarządów Oddziałów PTTK wnoszący o żywe zainteresowanie się rozwojem turystyki wśród młodzieży szkolnej, a w szczególności: wprowadzenie rankingu turystycznego szkół na swoim terenie, wprowadzenie uroczystego wręczenia Odznak Orlego Lotu, wystąpienie do władz samorządowych o podjęcie decyzji o zajęciach pozalekcyjnych z krajoznawczej turystyki,
- 6) wyjaśnić sprawę składek półrocznych i praktycznie niemożności korzystania z karty rabatowej przez młodzież opłacającą składki w dwóch ratach,
- 7) popularyzować odznaki turystyki kwalifikowanej (wydanie plakatu, książeczki),
- 8) wystąpienie do rektorów AWF za pośrednictwem JM Rektora AWF w Krakowie o zapewnienie zwycięzcom OMTTK wolnego wstępu na te uczelnie - kierunek turystyka.

Uczestnicy seminarium, którego współorganizatorem był Oddział PTTK „Mazowsze”, znaleźli czas, aby wysłuchać informacji szefa Klubu Garnizonowego na temat historii Twierdzy Modlin, obejrzyć film na ten temat i co najważniejsze zwiedzić ten jeden z najbardziej znanych zespołów architektury obronnej. Interesującym akcentem turystycznym było również zwiedzenie w Czerwińsku kolegiaty Salezjanów i muzeum misyjnego. Zakończył seminarium udział w warszawskich uroczystościach przy Grobie Nieznanego Żołnierza z okazji Narodowego Dnia Niepodległości. (oprac. M. Boguszewski)

Sukces w słowackiej Żylinie.

Od lat utrzymywane są kontakty Rady Programowej ds. Młodzieży Szkolnej ZG PTTK z Komisją Młodzieżową Klubu Słowackich Turystów, która również w tym roku była organizatorem Międzynarodowej Młodzieżowej Olimpiady Turystycznej. Zawody odbywały się w mieście Żylina, w dniach 18-20 października.

Nasze Towarzystwo reprezentowała 6-cio osobowa grupa z Oddziału PTTK w Piotrkowie Trybunalskim /organizatora tegorocznego Finału OMTTK/ w składzie : Marcin Grzejdziak, Adrian Jablecki, Grzegorz Olech, Bogusz Stankiewicz, Piotr Szafnicki i Piotr Ratajski.

Zgodnie z programem Olimpiady odbyły się następujące konkurencje: pięcioskok z miejsca, rzut drewnianym klockiem, szacowanie odległości w terenie oraz bieg na orientację połączony z następującymi punktami sprawnościowymi: przechodzenie po moście linowym, rzut granatem, wykonywanie węzłów. We wszystkich konkurencjach nasi zawodnicy plasowali się w czołówce.

W grupie młodszej w ogólnej punktacji II miejsce zajął Adrian Jablecki, a w grupie starszych chłopców zwyciężył Grzegorz Olech.

Obydwaj pozostawili w tyle kilkudziesięciu swoich rówieśników ze Słowacji oraz Czech i Węgier. Na ręce organizatorów oraz delegacji zagranicznych upominki oraz materiały krajoznawcze przekazał szefujący grupą Mirosław Ratajski - prezes Oddziału PTTK w Piotrkowie Trybunalskim.

Olimpiada będzie kontynuowana, jak zapewnił inż. Vratislav Schaal Przewodniczący Komisji Młodzieży Klubu Słowackich Turystów. W 1997 roku spotkanie odbędzie się w Słowacji, kolejnego roku może w Polsce, dalej w Czechach i na Węgrzech. **36**

Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK w Łodzi
90-301 Łódź ul. St. Wigury 12a tel 36-40-10 tel.fax 36-43-70

Centrum Fotografii Krajoznawczej PTTK jest specjalistyczną jednostką programową Zarządu Głównego PTTK w zakresie całokształtu zagadnień związanych z fotografią krajoznawczą ,techniką video , filmową itp.

W zakres działania powstałego w 1989 r. Centrum wchodzi następujące zadania:

- gromadzenie i archiwowanie materiałów fotograficznych (zdjęć, negatywów, slajdów, zestawów itp.)
- gromadzenie materiałów z działalności Komisji Fotografii Krajoznawczej PTTK i ogniw Towarzystwa związanych z fotografią.
- gromadzenie czasopism, książek, katalogów, komunikatów itp. dotyczących fotografii krajozn.
- opracowywanie pozyskiwanych materiałów, ich katalogowanie i udostępnianie
- organizacja wystaw na terenie całego Kraju, prowadzenie szeroko rozumianej działalności popularyzatorskiej i szkoleniowej (kursy, sesje, publikacje, wydawnictwa)

CFK zlokalizowane jest w zabytkowym pałacyku ZG PTTK w Łodzi przy ul. Wigury 12a. Centrum dysponuje m.in. klimatyzowaną salą archiwum o pow. ok 120 m², pokojem operacyjnym, ciemnią, oraz salami wystaw czasowych.

W zbiorach CFK znajduje się ponad 30 tys. fotografii, 43 tysiące negatywów, blisko 3000 przezroczy, wiele katalogów wystaw, wydawnictwa z dziedziny fotografii krajoznawczej, dokumentacja fotograficzna z imprez krajozn. i turystycznych, zjazdów, spotkań itp. Zgromadzono zdjęcia przeszło 200 autorów (wśród nich nazwiska bardzo znanych fotografików) wykonane w różnych formatach, w tym część w gotowych zestawach wystawowych. Pośród pozyskiwanych zbiorów coraz większą część zaczynają stanowić materiały barwne z darowizn i własnej działalności CFK.

Tematyka zgromadzonych zdjęć jest bardzo różnorodna i obejmuje m.in. krajobraz polski, przyrodę, architekturę zabytkową, obrzędy, zwyczaje, wydarzenia kulturalne i organizacyjne. Na podkreślenie zasługuje fakt, iż całość (dziś wielomilionowej wartości) zbiorów została przez działaczy PTTK przekazana do CFK nieodpłatnie.

W ciągu siedmiu lat istnienia CFK zorganizowało kilkadziesiąt wystaw autorskich i problemowych na terenie całego Kraju, wydało dziesiątki katalogów opracowań i materiałów, oraz publikacji w prasie i czasopismach PTTK.

W ramach szkoleń prowadzonych przez CFK, a także przez Komisje ZG PTTK popularyzuje się celowość tworzenia dokumentu fotograficznego i konieczność jego ochrony. W ramach działalności bieżącej stosowana jest do dokumentacji technika video m.in. dla kronikarskiego zapisu życia organizacyjnego PTTK.

Zbiory CFK udostępniane są jednostkom PTTK, uczelniom, publicystom, muzeom, stowarzyszeniom, a także osobom prywatnym. Dla ułatwienia dostępu do zbiorów rozpoczęto wprowadzanie komputerowego rejestru archiwaliów. Skomputeryzowano już wykaz krajowych Instruktorów Fotografii Krajoznawczej.

Centrum jest jednostką aktywną i "żyjącą". Można w nim zarówno "zajrzeć do historii", jak i zasięgnąć porady, uzyskać materiały współczesne, dowiedzieć się o nowych technikach fotograficznych zdobyć Odznakę Fotografii Krajoznawczej, obejrzeć ciekawą wystawę, czy wziąć udział w jednym z wielu kursów foto-video. Centrum ponadto przyjmuje do swych zbiorów wartościowe materiały związane z fotografią krajoznawczą. Pamiętać jednak należy, że zawsze zdjęcia powinny być opisane, a więc zawierać co najmniej: imię i nazwisko autora, przedmiot zdjęcia i datę jego wykonania. Te dane są również niezbędne dla małych domowych archiwów.

Wszystkich zainteresowanych fotografią krajoznawczą zapraszamy do kontaktu z CFK w Łodzi.

Warszawa, 1996.12.03

MINISTERSTWO TRANSPORTU I GOSPODARKI MORSKIEJ

Departament Ruchu
Drogowego

TD-4k-801-26/96

Urzędy Wojewódzkie
wszystkie

W związku z rozwijającą się turystyką rowerową i potrzebą jednolitego oznakowania szlaków rowerowych zarówno krajowych jak i międzynarodowych Polskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze wystąpiło do Ministerstwa Transportu i Gospodarki Morskiej z koncepcją oznakowania szlaków rowerowych z prośbą o opinię w tej sprawie. Ministerstwo na spotkaniu z przedstawicielami PTTK uzgodniło wzory znaków przeznaczonych do oznakowania szlaków rowerowych.

Do oznakowania tras rowerowych mogą być wykorzystane znaki przedstawione na załączonych rysunkach:

- rys. 1. szlak rowerowy krajowy,
- rys. 2. początek (koniec) szlaku rowerowego krajowego,
- rys. 3. zmiana kierunku szlaku rowerowego krajowego,
- sylwetka roweru czarna, koło, prostokąt lub strzałka barwy zgodnej z oznakowaniem szlaku,
- rys. 4a. oznaczenie szlaku rowerowego międzynarodowego,
- Rn oznacza numer szlaku np. R3, sylwetka roweru napis i obwódka barwy zielonej,
- rys. 4 i 4b zmiana kierunku szlaku rowerowego międzynarodowego,
- rys. 5 i 5a drogowskazy wskazujące odległość do miejscowości na szlaku rowerowym.

Znaki te mogą być wykonywane jako nieodblaskowe. Dopuszcza się na drogach publicznych wykorzystanie dla umieszczenia znaków turystyki rowerowej konstrukcji wsporczych istniejących znaków, pod warunkiem, że nie spowoduje to błędnego odczytania istniejącego znaku. Nie należy umieszczać tych znaków pod znakami określającymi pierwszeństwo na skrzyżowaniu oraz pod znakami zakazu i nakazu.

Oznakowanie tras rowerowych może być wprowadzone pod warunkiem uzgodnienia przebiegu trasy, zatwierdzenia projektu organizacji ruchu przez organ zarządzający ruchem pod nadzorem właściwego terytorialnie zarządu drogi.

Odpowiednie zapisy dotyczące znaków przeznaczonych do oznakowania tras rowerowych znajdują się w najbliższej nowelizacji przepisów dotyczących znaków i sygnałów drogowych.

Ministerstwo uprzejmie prosi o przekazanie powyższej informacji organom samorządu terytorialnego wykonującym zadania w zakresie zarządzania ruchem.

Do wiadomości:
Generalna Dyrekcja Dróg Publicznych
Komenda Główna Policji
PTTK Zarząd Główny.
PTTK Bydgoszcz

DYREKTOR DEPARTAMENTU

mgr inż. Jerzy Folga

R-1 czyli międzynarodowa trasa rowerowa.

Początek trasy to Francja miejsczko Boulonge (nad Kanałem La Manche), a koniec - w planach Moskwa. Po drodze jest jeszcze znaczna część trasy biegnąca przez Polskę - od granicy zachodniej w Kostrzynie n/Odrą do granicy północno-wschodniej w Mamonowie. Takie są plany. Realizacja przebiegu szlaku przez Niemcy miała miejsce w latach 1993-94. W 1995 roku zwrócił się do Zarządu Głównego PTTK Polski Ośrodek Informacji Turystycznej z Kolonii z zapytaniem o możliwości realizacji R-1 w Polsce. Przesłano dokumentację z całą trasą szlaku, wzory oznakowań oraz propozycję przebiegu przez tereny Polski opracowane przez Niemiecki Klub Rowerowy. Do prac (na początku obfitej korespondencji) poza biurem ZG PTTK włączyła się Komisja Turystyki Kolarskiej, która rozpatrzyła i zaopiniowała przebieg trasy oraz powierzyła koordynację prac związanych z międzynarodową trasą R-1 i szlakami rowerowymi nawiązującymi do tej trasy kol. Zbigniewowi Borońskiemu z Bydgoszczy. Ponieważ trasa R-1 prowadzi drogami publicznymi (generalnie unika się dróg głównych) trzeba mieć zgody różnych instytucji i organów państwowych na jej oznakowanie. Od roku trwała korespondencja z Ministerstwem Transportu - Departamentem Ruchu Drogowego. Włączyła się do tego Pani Senator z Bydgoszczy. Finałem rozmów jest uzgodnienie wzorów znaków, które można umieszczać wzdłuż zaplanowanej trasy. Zostaną one opublikowane w najbliższej nowelizacji przepisów dotyczących znaków i sygnałów drogowych.

Zarząd Główny PTTK równolegle do prowadzonych rozmów z Ministerstwem Transportu wystąpił do UKFiT z wnioskiem o objęcie zadaniem zleconym prac dotyczących wyznakowania międzynarodowej trasy rowerowej R-1 oraz związanych z nią szlaków rowerowych na terenie Ziemi Lubuskiej i Borów Tucholskich. Opracowane zostały również zasady znakowania tras i szlaków rowerowych, które opublikowano w „Instrukcji znakowania szlaków turystycznych” wydanej przez ZG PTTK. W związku z opinią Ministerstwa Transportu niektóre zamieszczone w instrukcji znaki będą w niewielkim stopniu skorygowane. Na marginesie tej instrukcji i po ostatniej naradzie znakarzy nizinnych trzeba dodać, że nie wszyscy są zadowoleni z wyglądu znaków rowerowych, ale skoro znaki są umieszczane na drogach muszą odpowiadać obowiązującym przepisom (symbol roweru należy stosować w takim kształcie jak na już istniejących znakach drogowych). Tak więc znakarze nizinni, którzy wyznakowują trasy i szlaki rowerowe lokalne (finansowane przez gminy) powinni robić to zgodnie z obowiązującymi przepisami, aby nie było tak, że co gmina czy region na trasach rowerowych będziemy spotykać inne oznakowanie.

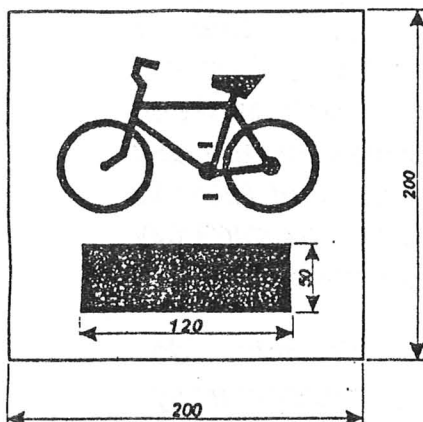
Wracając do R-1 warto podkreślić, że w stosunku do proponowanego przez naszych zachodnich sąsiadów przebiegu trasy nastąpiły pewne korekty. Po rozmowach w terenie, zgodnie z sugestiami Rejonowych Wydziałów Komunikacji pominięto drogi

główne o dużym natężeniu ruchu (głównie z myślą o bezpieczeństwie). Realizatorem zadania zleconego przez UKFiT jest Oddział PTTK „Szlak Brdy” w Bydgoszczy.

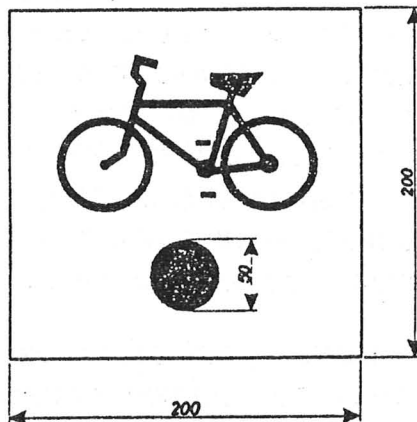
Już w ubiegłym roku z myślą o zatrzymaniu na dłużej turysty rowerowego na swoim terenie, w okolicach Sulęcina powstała lokalna sieć szlaków (dróg) rowerowych. W tym roku znakowane są szlaki rowerowe w Borach Tucholskich. Pełnomocnik Komisji Turystyki Kolarskiej ZG PTTK kol. Zbigniew Boroński prowadzący uzgodnienia z wszystkimi gminami, przez które przebiega międzynarodowa trasa R-1, przekonał już kolejne gminy, że należy brać przykład z Sulęcina i Bydgoszczy. Są to Trzcianka, Wieleń, Tuczno, Człopa (jest nadzieja, że dołączy się Wałcz). Właśnie Burmistrz Trzcianki zaprosił w listopadzie sąsiadów na spotkanie robocze, mające na celu zaplanowanie tras rowerowych w tych gminach. Na spotkanie zaproszono również kol. Zbigniewa Borońskiego i miejscowych działaczy PTTK. Wcześniej przedstawiciele Trzcianki byli w Oddziale PTTK „Szlak Brdy” i zapoznali się z realizacją tras rowerowych w okolicach Bydgoszczy. Miło było popatrzeć jak współpracują przedstawiciele poszczególnych gmin i kreślą na mapach trasy biegnące ciekawymi terenami (lasy, łąki, wsie, jeziora). Wszyscy rozstali się z przekonaniem, że już w następnym roku będzie można przejechać oznakowanymi trasami, posługując się nową mapą okolic z naniesionymi informacjami niezbędnymi dla turystów. Dyskutowano o bazie nozlegowej, gastronomicznej, usługowej (naprawa rowerów, czy kupno części) oraz atrakcjach krajoznawczych i możliwościach uprawiania sportów i innych rodzajów turystyki (kajaki, jazda konna). Wieczorem mieliśmy jeszcze okazję porozmawiać z gospodarzami Trzcianki i właścicielami dobrze zaopatrzonego sklepu rowerowego (planują poszerzyć działalność o punkt naprawy i wypożyczania rowerów). Skąd takie zainteresowanie u gospodarzy gminy turystyką rowerową? Otóż sam Pan Burmistrz w czasie urlopu zasmakował przyjemności poznawania okolic jeziora Chażykowskiego jeżdżąc rowerem.

O dalszym ciągu „szlaków rowerowych” mam nadzieję donieść już w Nowym Roku.

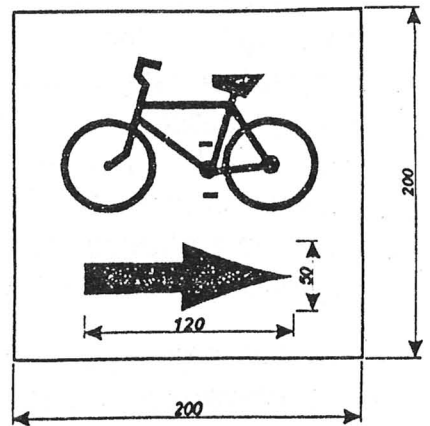
Grażyna Orłowska-Rybicka

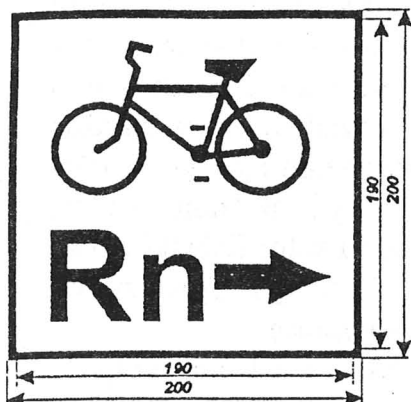
Rys 1.

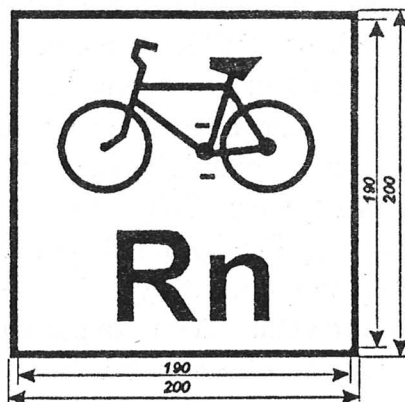
Rys 2.

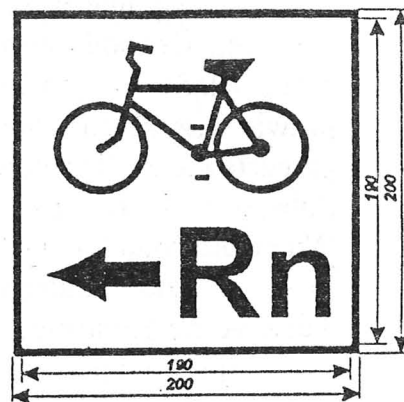
Rys 3.

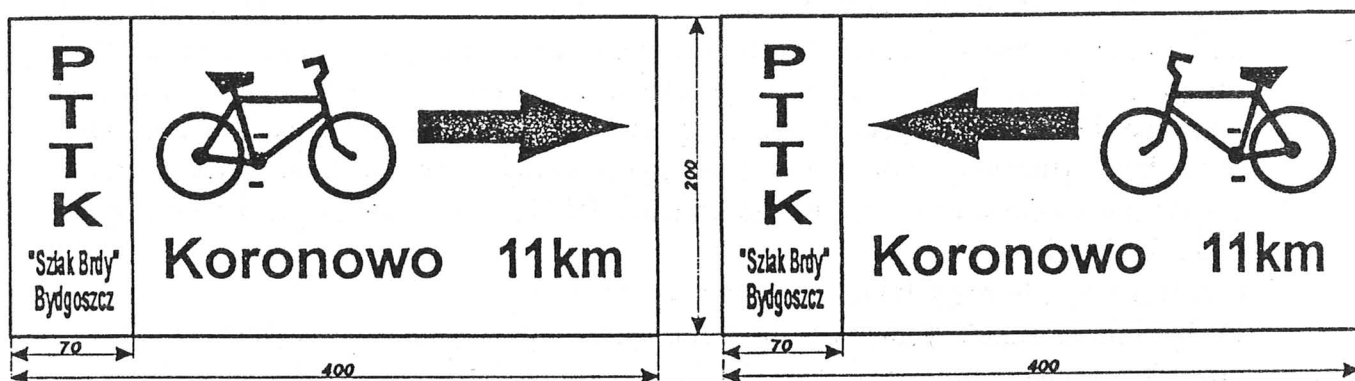
Rys 4.

Rys 4a.

Rys 4b.

Rys 5.

Rys 5a.

Komisja Opieki nad Zabytkami ZG PTTK - dobry rok działalności

Na posiedzeniu komisji, które odbyło się w dniu 9 listopada 1996 roku KOnZ ZG PTTK między innymi podsumowała przebieg centralnych imprez, które organizowane były w tym roku przy znacznym wsparciu finansowym Ministerstwa Kultury i Sztuki:

1) Ogólnopolską Konferencję na temat: "Rola muzeów i izb regionalnych PTTK w upowszechnianiu wiedzy o dziedzictwie kulturowym regionu", która odbyła się w Starachowicach,

2) Obozy letnie dla Młodzieżowych Opiekunów Zabytków, których współorganizatorem było Muzeum Rolnictwa im. K. Kluka w Ciechanowcu,

3) Ogólnopolski Zjazd Społecznych Opiekunów Zabytków z udziałem Wojewódzkich Konserwatorów Zabytków, którego tematem wiodącym była „Problematyka ochrony krajobrazu kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem zespołów dworsko-parkowych”

Szczególnie wysoką ocenę zyskała ta ostatnia impreza. Odbyła się w Załączu Wielkim. Gospodarzem był Oddział PTTK w Sieradzu, bardzo aktywnie wspierany przez władze województwa sieradzkiego. Obok działaczy naszego Towarzystwa i prawie wszystkich wojewódzkich konserwatorów zabytków, udział wzięli w zjeździe przedstawiciele Towarzystwa Opieki nad Zabytkami, Stowarzyszenia Konserwatorów Zabytków i Towarzystwa Właścicieli Zabytków. Uczestniczyli w nim m.in. Wicewojewoda Sieradzki Pan Jerzy Pieniążek i Generalny Konserwator Zabytków Pan prof. dr hab. Andrzej Tomaszewski, który od władz Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego otrzymał „Medal za pomoc i współpracę”.

Zjazdowi przewodniczył dr Franciszek Midura - przewodniczący Komisji Opieki nad Zabytkami ZG PTTK, który był jednocześnie autorem referatu programowego pt. „Rola społecznych opiekunów zabytków w ratowaniu zespołów dworsko-parkowych”.

W rejestrze zabytków zapisanych jest blisko 10 tysięcy zespołów dworsko-parkowych i pałacowo-parkowych. Zarówno referenci jak i dyskutanci zwracali uwagę na zły stan tych obiektów zabytkowych. Szczegóły niepokój wzbudzały zespoły parkowe, które znajdują się w gestii Agencji Rolnej Skarbu Państwa. Najtrudniejsza jest jednak sytuacja tych obiektów, które nie posiadają właścicieli ani użytkowników. Tu jest niezwykle ważny odcinek dla działania PTTK i jego terenowych komisji opieki nad zabytkami.

Uczestnicy zjazdu przyjęli m.in. następujące wnioski:

1) Zgodnie ze standardami międzynarodowymi i sprawdzoną w ostatnich latach praktyką należy utrzymać samodzielny oddział PSOZ podległy bezpośrednio wojewodzie.

W przeciwnym razie sprawy ochrony dziedzictwa narodowego ulegać będą degradacji.

2) Należy opracować system ulg podatkowych, kredytowania i umarzania pożyczek dla osób prowadzących odbudowę obiektów zabytkowych.

3) Określić należy nowe zasady sprzedaży obiektów zabytkowych w systemie bezprzetargowym.

Podsumowania obrad dokonał Generalny Konserwator Zabytków prof. dr hab. Andrzej Tomaszewski, który stwierdził, że ochrona zabytkowych założeń parkowych wymaga zgodnego współdziałania wielu resortów w tym zwłaszcza Ministerstwa Kultury i Sztuki, Ministerstwa Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa oraz Ministerstwa Finansów. Dla osiągnięcia lepszych rezultatów w swej pracy wojewódzcy konserwatorzy zabytków powinni być mocniej wspierani przez organizacje zawodowe i społeczne oraz społecznych opiekunów zabytków. Wysoko ocenił dotychczasowy wkład Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego w opiekę nad zabytkami, apelując jednocześnie o kontynuowanie pracy oraz dbałość o pozyskiwanie dla tej działalności szerokich kręgów młodzieży zrzeszonej w PTTK.

Uczestnicy zjazdu mieli również okazję do zapoznania się z urokami Załęczańskiego Parku Krajobrazowego oraz zabytkami Ziemi Wieluńskiej.

Wszystkich, którzy zechcą zapoznać się bliżej z problematyką omawianą w czasie zjazdu odsyłamy do Nr3/43/1996/XI „NA SIERADZKICH SZLAKACH” - kwartalnika RPK w Sieradzu, który prawie w całości został jej poświęcony.

***

Komisja zapoznała się również z informacją o przebiegu

42 Dni Opieki nad Zabytkami woj. kaliskiego

przedstawioną przez Honorowego Członka PTTK, długoletnią animatorkę ruchu opieki nad zabytkami na tym terenie, kol. Wienię Kulczyńską. W dniach 21-28 października ponad 2.300 osób, głównie młodych, brało aktywny udział w takich formach jak:

- rajdy turystyczne: II Rajd Szlakiem Zabytków Ziemi Kaliskiej oraz Rajd Szlakiem Ziemi Krotoszyńskiej,
- prelekcje na tematy związane z ochroną dóbr kultury,
- zwiedzanie Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej oraz Muzeów Regionalnych w Jarocinie, Krotoszynie i Ostrowie Wlkp.,
- zwiedzanie wystaw : „Zabytkowe zespoły dworskie i pałacowe Ziemi Kaliskiej” i „Zabytki Strzyżewa” w fotografii Janusza Radomskiego.

W ramach Dni Opieki nad Zabytkami odbył się również Zjazd Społecznych Opiekunów Zabytków woj. kaliskiego. Dni były niezwykle udanym przedsięwzięciem, które doszło do skutku dzięki niezwyklej ofiarności naszych działaczy oraz dużemu wsparciu finansowemu i organizacyjnemu ze strony Urzędu Wojewódzkiego i Urzędu Miejskiego w Kaliszu, Muzeum Okręgowego i Muzeów Regionalnych oraz Galerii Sztuki Współczesnej BWA.

Organizatorom udało się również pozyskać pomoc sponsorów: Zakłady Energetyczne w Kaliszu partycypowały w organizacji wystawy, Fabryka Pieczywa Cukierniczego „Kaliszanka” poczęstowała uczestników Zjazdu swoimi wyrobami, a „Metalplast-Kalisz” ufundował nagrody dla zwycięzców konkursów.

Serdeczne gratulacje za pomysłowość i skuteczność w działaniu dla Oddziałowej Komisji Opieki nad Zabytkami w Kaliszu.

****

Koleżanki i Kolegów z innych oddziałów namawiamy do podobnych działań. Przykład Kalisza pokazuje jak wiele można zrobić przy wsparciu władz lokalnych i pozyskać dla sprawy jednostki gospodarcze na pierwszy rzut oka mające niewiele wspólnego z opieką nad zabytkami.

(opracowanie Marek Boguszewski)

*****

Komisja Opieki nad Zabytkami Oddziału Łódzkiego PTTK, Towarzystwo Opieki nad Zabytkami Oddział w Łodzi, Wojewódzki Konserwator Zabytków w Łodzi i Muzeum Diecezjalne w Łodzi to organizatorzy odbytych w dniach 13-14 grudnia

ŁÓDZKICH DNI OPIEKI NAD ZABYTKAMI 1996 pod hasłem „Nietypowe muzea w Łodzi”

Łódzkie Dni Opieki nad Zabytkami wrosły już w tradycję i cieszą się coraz większym powodzeniem. Bardzo miłym zaskoczeniem dla nas była liczba osób, które przybyły w ubiegłym roku na wycieczkę po Cmentarzu Żydowskim. Ponieważ osób było czterokrotnie więcej niż przewidywaliśmy, postanowiliśmy kontynuować koncepcję pokazywania łodzianom obiektów i miejsc trudniej dostępnych lub mniej zauważanych.

W tym roku pokazaliśmy tylko kilka nietypowych i trudniej dostępnych muzeów w naszym mieście - mieście znanym z bardzo wielu unikatowych placówek muzealnych. Nie sposób wymienić wszystkich „nietypowych” łódzkich muzeów, ale

wystarczy wspomnieć choćby: *Centralne Muzeum Włókiennictwa*, *Muzeum Historii Miasta Łodzi* z unikalną ekspozycją Rubinsteina, *Muzeum Sztuki*, ale z unikalnym działem sztuki nowoczesnej i uroczą filią w pałacu Herbstów, *Muzeum Kinematografii*, *Muzeum Artystów*, *Muzeum Polskiej Wojskowej Służby Zdrowia*,

Muzeum Archeologiczno-Etnograficzne, ale z bogatymi zbiorami sztuki afrykańskiej, *Muzeum Tradycji Niepodległościowych* z filią w Radogoszczu, *Muzeum Zakładu Biologii Ewolucyjnej UŁ*, *Muzeum Sportu* z pamiątkami po łódzkich sportowcach, *Muzeum Diecezjalne* ze wspaniałą kolekcją numizmatyczno-falerystyczną, czy powstające *Muzeum Komunikacji Miejskiej* (praktycznie tramwajowej).

Ciekawych szczegółów dotyczących łódzkich nietypowych muzeów dostarczyła prelekcja p. dr Krzysztofa Woźniaka z Instytutu Historii Uniwersytetu Łódzkiego. Tegoroczne ŁDONZ były ponadto swego rodzaju kontynuacją bardzo ciekawej sesji naukowej o neogotyku (także łódzkim) organizowanej przez Oddział Łódzki Stowarzyszenia Historyków Sztuki i Zakład Historii Sztuki UŁ.

Wstęp do muzeów oraz udział w imprezach ujętych w bogatym programie DNI był bezpłatny w dniu 14 grudnia.

ŁDONZ są ponadto okazją dla wielu organizacji, którym problemy łódzkich zabytków leżą na sercu, do połączenia wysiłków i zawiązania ściślejszej współpracy dla wspólnego celu, jakim jest ochrona, opieka, rewaloryzacja i popularyzacja zabytków.

Długie zimowe wieczory i niezbyt przyjemna aura sprzyjają domowej refleksji nad mijającym czasem i rozważaniu potrzeby ochrony tego, co dziś cieszy nasze oko, sprzyja zaspakajaniu naszych potrzeb estetycznych, czy tylko jest dowodem sposobu powstawania naszego miasta. Takie rozumowanie przyświecało nam gdy przed kilkunastu laty organizowaliśmy pierwsze Łódzkie Dni Opieki nad Zabytkami, właśnie w grudniu. Nie sądziliśmy wówczas, że spotkamy się z takim zainteresowaniem. Z przyjemnością stwierdzamy, że łodzianie, z roku na rok, coraz lepiej znają historię swojego miasta i jego zabytki. Być może jest w tym także niewielki wkład organizatorów ŁDONZ.

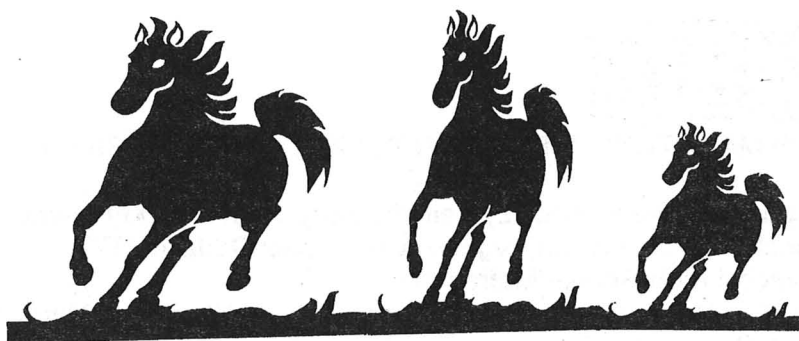
Andrzej Danowski

*****

Wielu udanych przedsięwzięć, zdrowia i wszelkiej pomyślności w Nowym 1997 Roku życzy wszystkim, dbającym o dobry stan zabytków w Polsce

Przewodniczący Komisji
Opieki nad Zabytkami ZG PTTK
Franciszek Midura

"Turystyka Jeździecka w PTTK"

Zyskująca sobie coraz większą popularność w kraju i na świecie Turystyka Jeździecka, wzbudziła również zainteresowanie naszego Towarzystwa. O pierwszej zorganizowanej formie turystyki jeździeckiej w ramach PTTK możemy mówić od roku 1991, kiedy to trójka zapalonych koniarzy kol. Włodek Mróz, Marek Krzemień i Włodek Kario założyli pierwszy Jeździecki Klub Turystyki Górskiej PTTK z siedzibą w Nowym Sączu. Bazę dla nich stanowiła Stadnina Koni Huculskich w Gładyszowie. W tym samym roku zatwierdzona zostaje Jeździecka Odznaka Turystyki Górskiej PTTK - rozpoczęto szkolenie instruktorów. Do dziś wyszkolono ich kilkudziesięciu.

Z inicjatywy ZG PTTK w marcu br. powołano Komisję Turystyki Konnej (Jeździeckiej) na razie w składzie czteroosobowym. Są to kol.kol.: Jerzy Borucki (Prezes Towarzystwa Miłośników Konia w Polsce Oddz. w Wałbrzychu), Adam Haluch (Dyrektor ds. Turystyki i Rekreacji w Ośrodku Rekreacyjno-Wypoczynkowym w Lanckoronie), Zygmunt Kwiatkowski (Prezes Oddziału PTTK w Golubiu Dobrzyniu) i Władysław Mróz (Prezes Jeździeckiego Klubu Turystyki Górskiej w Nowym Sączu. Na pierwsze posiedzenie Komisji zaproszono do Warszawy działaczy PTTK zainteresowanych problematyką turystyki jeździeckiej. Poza wyżej wymienionymi w pracach Komisji biorą udział kol. Marek Krzemień (Redaktor Naczelny Wyd. "Ostoja" w Krakowie, Włodzimierz Kario (Dyrektor Stadniny Koni Huculskich w Gładyszowie), Marek Kamiński i Piotr Badowski z Golubia Dobrzynia. Podczas obrad Komisji pod przewodnictwem viceprezesa ZG PTTK Janusza Zdebskiego postanowiono zająć się ustaleniem:

- jednolitych zasad organizacji szkolenia w ośrodkach jeździeckich w ramach PTTK,
- wspólnych zasad zdobywania Jeździeckiej Odznaki Turystyki Górskiej i Nizinnej PTTK,
- sposobów i warunków zdobywania uprawnień: przodownika, instruktora, instruktora wykładowcy turystyki jeździeckiej PTTK.

Postanowiono nawiązać współpracę z innymi organizacjami w kraju i za granicą zainteresowanymi rozwojem turystyki jeździeckiej w Polsce.

Ustalono odpowiedzialnych członków Komisji za poszczególne zadania:

- kol. Władysław Mróz i Zygmunt Kwiatkowski za realizację zagadnień prawnych związanych z nową formą organizacyjną w turystyce jeździeckiej,
- kol. Marek Krzemień i Włodzimierz Kario za realizację programu szkolenia kadr,
- kol. Adam Haluch i Jerzy Borucki za organizację promocji turystyki jeździeckiej i współpracę z Ośrodkami Jeździeckimi.

Następne posiedzenie Komisji Turystyki Jeździeckiej wyznaczono na styczeń 1997 roku.

Marek Krzemień
Adam Haluch

INFORMACJA O MARATONIE PIESZYM W PUSZCZY KAMPINOSKIEJ

W dniach 5 - 6 października w Puszczy Kampinoskiej odbył się XXIII Maraton Pieszy na dystansach 50, 75 i 100 km, organizowany przez Oddział PTTK Mazowsze i Mazowiecki Klub Górski "Matragona".

W tegorocznym Maratonie wzięło udział 109 uczestników. Ukończyło Maraton 97 osób (w tym 12 kobiet).

Warunkiem ukończenia Maratonu jest przejście wyznaczonej trasy, z zaliczeniem punktów kontrolnych, w nieprzekraczalnym czasie:

- 12 godzin - dystans 50 km,
- 18 godzin - dystans 75 km,
- 24 godzin - dystans 100 km.

Każdy z uczestników kończący Maraton nagradzany jest pamiątkowym medalem.

W dotychczasowych maratonach rozgrywanych od 1974 roku wzięło udział 914 osób, niektóre z nich wielokrotnie. 21 najwytrwalszych piechurów może się pochwalić pokonaniem granicy 1000 km. W bieżącym roku tego wyczynu dokonały aż 4 osoby (Władysław Świdorski, Zbigniew Granat, Marek Jabłoński, Leon Kondej). Przejście 1000 km jest nagradzane specjalnym medalem za wytrwałość.

Łącznie uczestnicy zaliczyli w 22 maratonach 118 500 km, z czego na dystansach:

- 100 km - 52300 km,
- 75 km - 16800 km,
- 50 km - 49400 km.

Następny - XXIV maraton na początku października 1997 roku.

TACY SAMI

Mój 16-letni syn powiedział mi kiedyś, że świat jest tylko dla pięknych i zdrowych. Otóż nie zgadzam się z nim i dlatego chcę w tej rubryce "Informacji ZG PTTK" przekazać pewne przemyślenia. Choć trzeba tu podkreślić, iż wszystkie one powstały dzięki naszym wspólnym przeżyciom i doświadczeniom, gdyż Łukasz sam nie może poruszać się od urodzenia. Podczas częstych spacerów zastanawialiśmy się, dlaczego nie widać na ulicach, alejkach parkowych innych wózków. Dopiero podczas ćwiczeń, na oddziałach rehabilitacji można było uzmysłwić sobie skalę narastającego problemu społecznego. Postanowiliśmy skrzyknąć wokół siebie tych wszystkich, którzy mają trudności z samodzielnym poruszaniem się. Przed dwoma laty zaczęliśmy spotykać się w gronie blisko 30-tu wózków w wieku od 7 do 20 lat /i więcej/, a także ich rodzicami. Przedmiotem tych spotkań była głównie wymiana doświadczeń, przekazywanie sobie wzajemnych informacji dotyczących kwestii usprawniania sprzętu ortopedycznego, wózków inwalidzkich, turnusów aktywnej rehabilitacji w różnych porach roku, interwencji w istotnych sprawach, nawiązywanie kontaktów towarzyskich. Potem doszła organizacja imprez kulturalnych, nauki tańca towarzyskiego na wózkach inwalidzkich i w parach mieszanych, przygotowywano wieczory krajoznawcze oraz I Rajd Podlaski. - Sprawni Inaczej - Powitanie lata - 21 czerwca 1995 r., który znalazł swoją dokumentację prasową, wideo oraz odnotowano ten fakt w aktualnościach tutaj magazynu TVP. Zaś we wszystkich rodzinnych albumach pojawiły się liczne zdjęcia z tej wielodyscyplinowej imprezy /wycieczka 17 km. za Białystok, samodzielny przejazd odcinka 1200 m., zabawowy tor przeszkód, konkurs na gawędę krajoznawczą, na piosenkę turystyczną i inne./Wszyscy byli do tego świetnie przygotowani, gdyż już od pół roku wcześniej ćwiczone techniki jazdy na wózkach inwalidzkich, grę w koszykówkę, pokonywanie przeszkód w terenie, sialomy zręcznościowe/. Dziś jesteśmy zżytą, w miarę zwartą grupą, która podczas wielkiego festynu-happeningu na białostockich Plantach 19 maja 1996 roku przekonywała swoim udziałem w licznych atrakcjach wszystkich zgromadzonych, że "Razem będzie sprawniej". II Rajd Podlaski - Sprawni Inaczej - Powitanie lata - 14 czerwca 1996 r. znowu zgromadził liczną grupę uczestników i pomimo ulewnego deszczu zdołano zrealizować cały, bogaty program imprezy przy ścisłym współudziale Regionalnego Oddziału PTTK w Białymstoku. Daleka jestem od tego, aby uznać w tym miejscu, że wyczerpaliśmy wszystkie możliwości integracji ze zdrowym społeczeństwem, ale chcę z całą mocą podkreślić, iż poprzez działalność turystyczno-krajoznawczą - będzie to możliwe do spełnienia - najsympatyczniej, najrafiniej, oby bez barier.

Proszę mi pozwolić, iż w swej wypowiedzi pomnę wszelkie definicje związane z organizacją turystyki i krajoznawstwa dla osób sprawnych inaczej, z tego prostego względu, iż każda z nich niesie z sobą pewne ograniczenia. Kto zaś miał kontakt z tymi osobami, ten świetnie orientuje się, iż oni nie znoszą wszelkich ograniczeń, a o sobie wolą mówić: "poruszam się na wózku", a nie: "jestem kaleką". Wydaje mi się, że największy problem tkwi w postawie sprawnego inaczej do siebie, innych, do otaczającego go świata. Ale i w postawach nas wszystkich dopatrzeć się można nazbyt wielu kompleksów, uprzedzeń, czy leniwej asekuracji. Tak prosta i

oczywista wydawałoby się jest normalność i naturalność w każdej życiowej sytuacji, ale gdzie tam, ale gdzie tam! Od upokorzeń, dyskryminacji i fałszu w zachowaniach osób dużych i małych - aż głowa boli. Lecz wcale nie chodzi mi tu o uzalenie się nad osobami sprawnymi inaczej, lecz traktowanie ich po prostu normalnie, gdyż są tacy sami, jak my wszyscy. Jedyne trzeba im pomóc w zdobywaniu różnych umiejętności oraz - czasami - większej samodzielności. Często zaś - wbrew pozorom - ich potrzeby psychiczne, fizyczne, społeczne i duchowe są tak rozbudowane, iż trzeba byłoby doskonałego i bogatego społeczeństwa, aby nadażyło z ich zaspokojeniem!

Póki co - sytuację mamy - ogólnie ujmując - przyzwalającą na wszelkie społeczne inicjatywy - toteż trzeba ruszyć do dzieła! Jak znieść progi komunikacyjne i transportowe? Czy jest możliwość skonstruowania takiego kajaka, w którym osoba nietrzymająca równowagi może swobodnie i bezpiecznie pływać? Podobnie - jak utrzymać się na koniu bez konieczności asekuracji przez drugą osobę? Baseny, ach baseny! Pewnie długo przyjdzie nam jeszcze czekać na takie dostosowanie choć jednej pływalni w wojewódzkim mieście, a te mniejsze ośrodki, to co mają czynić?/aby wózkowicz mógł z niej korzystać. Kto nie jeździł wózkami inwalidzkimi po leśnych duktach lub po nadmorskiej plaży, ten nie wie, że to już jest tor przeszkód o wysokim stopniu trudności do pokonania. A szlaki górskie? To zdumiewające z jaką beztrąską podchodzimy my wszyscy /dorosli, instytucje, organizacje/ do tego, że przecież nie wszyscy mogą jeździć w góry ... Bo to przecież nie środowisko naturalne stwarza bariery, tylko my, ludzie. Toteż zwracam się z gorącą prośbą, aby można było na łamach "Informacji ZG PTTK" w rubryce "Tacy sami" podzielić się informacjami, wskazać dobre, sprawdzone adresy, a przede wszystkim przedstawić ludzi, którzy chcą i potrafią zaproponować atrakcyjne oferty turystyczno-krajoznawcze dla osób sprawnych inaczej i to nie tylko z problemami narządu ruchu. Ich radość, ich osiągnięcia w turystyce, krajoznawstwie, krasomówstwie - to niezaprzeczalnie szansa na lepsze samopoczucie, budujące siłę do przezwyciężania barier w szkole, na ulicy, w urzędzie, w środowisku zamieszkania, w miejscu pracy czy nauki. Ułatwiając życie sobie - nie zapominajmy o tych, którzy potrzebują od nas odrobiny pomocy.

Maria Maranda

ZACHĘCAM

Nadchodzi nowy sezon narciarski. Komisja Turystyki Narciarskiej ZG PTTK w swym programie ujmuje coraz więcej imprez turystyki narciarskiej, takich jak wyprawy w Karpaty Wschodnie, co nadal jest dla nas egzotyką, lub turystyki krajowej na nartach śladowych. Ponieważ imprezy powtarzają się cyklicznie co roku, dla lepszego scharakteryzowania ich kilka wspomnień z ubiegłego sezonu z nadzieją, że zachęcą niezdecydowanych do udziału w nadchodzącym sezonie: /ograniczam się tylko do imprez śladowych:/

1. Rajd Narciarski po Jurze 19-21.I.96 r. trafił mimo śnieżnej zimy na okres odwilżowy. Ale to co pozostało z pokrywy śnieżnej pozwoliło na wybieranie takich wariantów tras, które pozwoliły na ciągłą jazdę bez ściągnięcia nart. Atutem była -przymrożona powierzchnia śniegu, dająca dobry poślizg. Mirów, Bobolice i Morsko to nazwy ruin zamków znajdujących się na trasie. Tradycyjnie już w tej imprezie wpletane są elementy orientacji, wykorzystano w tym celu najaktualniejsze mapy w skali 1:15000 przygotowane przez sekcję biegu na orientację "Wawelu" Kraków.
2. "Beskid Niski" - obóz dla narciarzy śladowych w dn.27.I.-3.II. w Redocynie przy udziale 20 uczestników z różnych stron Polski: Warszawy, Poznania, Bydgoszczy, Bielska-Białej, Katowic i Zawiercia. Jak co roku śnieg w tym rejonie był niezawodny. Spenetrowano tereny Beskidu Niskiego od Wierchu nad Tysowym i Ciechani po Rotundę i od Bartnego po granicę państwa, a nawet ją przekraczając w Koniecznej by objechać Ondavki, Becherova i Regetovki. W tej ostatniej spotkał się z rodakami korzystających z 4 istniejących tu wyciągów narciarskich. Cmentarze wojskowe z I wojny światowej, cerkiewki i magurski Park Narodowy to atrakcje turystyczne na naszych trasach. Mankamentem ubiegłego sezonu w Beskidzie Niskim stał się coraz większy obszar wycinki drzew, skutkiem czego sporo leśnych dróg nie nadawało się do narciarskiej wędrowki przez koleiny i zdartą do gołej ziemi warstwę śniegu.
3. "Wędrowki Północy" - tradycyjny i znany rajd nizinny, organizowany przez Oddział PTTK w Suwałkach w dn.3-10.II.96 r. Mimo zmian w obsadzie Biura jest to impreza bardzo poważnie traktowana przez Zarząd Oddziału i kolejnych kierowników Biura.

Na 4 trasach wędrowało 162 uczestników z całej Polski. Trasa "Ursusa" jednak zaczęła rajd, gdy inni go kończyli, bo ferie zimowe w Warszawie były w terminie późniejszym. Po latach "chudych", ubogich w śnieg pogoda uraczyła nas wreszcie zimą godną polskiego bieguna zimna - za jaki uchodzi Suwalszczyzna. Bezhmurne niebo, temperatura w dzień po kilkanaście stopni poniżej zera, a w nocy do -30°, gruba powierzchnia śniegu, pozwalająca na szusowanie z licznych tu wzgórz morenowych/stąd nazwa Mazury Garbate/. Praktycznie każdy zjazd kończył się podjazdem z rozpedu pod następne wzgórze, stąd krótsze podejście pozwalało na następny zjazd. Natomiast tak objeżdżane w poprzednich latach tafle jezior pozostawialiśmy raczej na uboczu, gruba warstwa śniegu na lodzie nie pozwalała na szybkie poruszenie się i utrudniała użycie kroku łyżwowego. Trasy raczej długie, bo tęgi mróz nie sprzyjał odpoczynkom, chwila zatrzymania powodowała wychłodzenie organizmu i trzeba było się ruszać.

4. "Góry Bardzkie" 14-18.II.96 r. organizowane przez Klub Narciarski Psie Pole-Wrocławskiego Oddziału PTTK co roku w innym regionie Sudetów, w ostatnich latach najczęściej po obu stronach granicy. Tym razem trasa czeska bazowała pod Śnieżnikiem w miejscowości Stare Mesto i przechodziła na polską stronę przez Prz. Płoszczynę po wcześniejszym umówieniu ze Starzą Graniczną. Baza polskiej części tras to Kłodzko, skąd wypadły robiono nie tylko w tytułowe Góry Bardzkie, ale i w Masyw Śnieżnika. Uczestników 52-uch z różnych stron Polski od Bydgoszczy, Piły i Warszawy po bliższe stolicy Dolnego Śląska. Czesi tym razem reprezentowani byli tylko przez dwuosobową delegację. Warunki pogodowe najgorsze z dotychczasowych 14-u Rajdów Sudeckich - śnieg z deszczem utrudniał wędrowkę i powodował przemoczenie do tzw. suchej nitki. Następną imprezą Sudecką w 1997 roku, przewidziano w Górach Orlickich.

Andrzej Stróżecki
/Członek KTN ZG PTTK/

☞ Pożegnanie gospodarzy schronisk karpackich ☞

W sobotę, 23 listopada br. w schronisku na Polanie Chochołowskiej odbyła się uroczystość pożegnania gospodarzy schronisk karpackich, którzy w tym roku odeszli na emeryturę: Janiny Pawłowskiej (schronisko w Starej Roztoce i na Chochołowskiej), Alicji i Wincentego Cieślewiczów (Turbacz, Chochołowska), Teresy i Ryszarda Koziańskich (Magura Małastowska), Magdaleny i Jana Panasiewiczów (Turbacz), Andrzeja Gajeckiego (Magurka) oraz Kazimierza Malarza (Leskowiec). Wszyscy oni, prócz Janiny Pawłowskiej, przybyli na Chochołowską zaproszeni przez organizatora spotkania – Spółkę „Karpaty”, Schroniska i Hotele PTTK. Rangę imprezy podnosiła obecność przedstawicieli władz Towarzystwa, pośród których znaleźli się: prezes Adam Chyżewski, wiceprezes Edward Kudelski, członek prezydium ZG PTTK i dyrektor COTG w Krakowie Zbigniew Kresiek, prezes Rady Nadzorczej „Karpat” Władysław Stendera oraz prezes Spółki Jerzy Kalarus. Administrację państwową reprezentowali: z ramienia Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki – Adam Jędras, wicedyrektor Departamentu Rozwoju Turystyki oraz, z ramienia wojewody nowosądeckiego – Bożena Srebro, dyrektor Wydziału Kultury Fizycznej i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Nowym Sączu. Przybyli też dość licznie działacze górcy reprezentujący różne środowiska górskie w kraju, m. in. nestorzy turystyki górskiej: Józef Małecki z Tarnowa oraz Stanisław Keller z Oświęcimia.

Przybyłych powitał Władysław Stendera, następnie głos zabrał prezes Adam Chyżewski, dziękując najserdeczniej odchodzącym gospodarzom schronisk za ich trud i poświęcenie w służbie gór i turystyki. Prezes „Karpat” Jerzy Kalarus wręczył im następnie piękne, okolicznościowe dyplomy oraz nagrody w postaci oprawnych w skórę egzemplarzy *Wielkiej encyklopedii tatrzańskiej* Paryskich.

Ponieważ pożegnanie odbywało się w obiekcie na Chochołowskiej, a jego dotychczasowy „gazda” jest człowiekiem, którego – bez obawy popadnięcia w przesadę – można określić mianem idealnego gospodarza górskiego schroniska, szczególnie uroczyście żegnano Wincentego Cieślewicza z małżonką. Dyrektor COTG PTTK Zbigniew Kresiek oraz jego zastępczyni Jadwiga Polańska wręczyli im okolicznościowy adres oraz pamiątkowy, artystycznie wykonany kufereczek z symbolicznym groszem.

Podczas obiadu (trzeba dodać – wielce smakowitego!) wznoszono toasty na cześć żegnanych oraz na cześć nowego gospodarza Chochołowskiej, którym został dobrze znany turystom tatrzańskim Józef Krzeptowski.

waw

☞ ŻYWA PAMIĘĆ O ALEKSANDRZE JANOWSKIM ☞

W jubileuszowym roku 90-lecia Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego zamieszczono już w "Informacjach ZG PTTK" wiele materiałów o współtwórcy Towarzystwa Aleksandrze Janowskim. Jego działalność była tak obszerna, a związane z nią fakty tak liczne, że trudno je wyczerpać. Również w niedawno wydanej przez Wyd.PTTK "Kraj" książce mojego autorstwa pt. "Poznać i pokochać kraj – Życie i dzieło Aleksandra Janowskiego" nie uwzględniłem wszystkiego; wciąż ujawniają się nowe przyczynki.

Cenny materiał nadesłał mi ostatnio Oddział PTTK w Sosnowcu, który nosi imię Aleksandra Janowskiego. Z inicjatywy Zarządu tego Oddziału i Klubu Seniora Turystyki odsłonięto – na frontonie gmachu dworca kolejowego Sosnowiec Główny tablicę pamiątkową z okolicznościowym napisem, że pracował tam i działał Aleksander Janowski. Przy napisie znajdują się odznaki PTK i PTTK. Tablicę odsłonięto w 40-tą rocznicę śmierci i od tego czasu, corocznie w dniu 14 października składane są pod tablicą kwiaty. Do tej informacji załączono odpowiednią dokumentację: fotografię z momentem złożenia kwiatów pod tablicą, zaproszenie na uroczystość odsłonięcia tablicy, jej tekst oraz opracowany przez Romana Gałkowskiego życiorys Aleksandra Janowskiego. Jest to żywy dowód kultywowania pamięci o współtwórcy PTK.

Publikuję ten materiał w koniecznym skrócie, całość natomiast przekazuje do Działu Zbiorów Specjalnych Centralnej Biblioteki PTTK im.Kazimierza Kulwiecia w Warszawie.

Klub Turystyki Narciarskiej
"Śmig"
przy Oddziale PTTK - Pabianice

Uchwała Nr 1/90

Zarządu Klubu Turystyki Narciarskiej "Śmig"

z dnia 11.01.1996 r.

Zgodnie z propozycją nadania Klubowi imienia Włodzimierza Durajskiego, pierwszego i długoletniego prezesa Klubu wniosek z szacunkiem zatwierdzono czyniąc to za zgodą rodziny i ustalając, że w dniu 12 kwietnia 1996r. nastąpi uroczystość nadania imienia oraz wystąpienie do władz miasta za pośrednictwem Zarządu Oddziału o nadanie jednej z ulic w naszym mieście imienia Włodzimierza Durajskiego.

Włodzimierz Durajski

do turystyki trafił poprzez karierę sportową, która dla młodego pabianiczana jak i dla wielu jego rówieśników była w latach okupacji zakazana.

Przygoda ta zaczęła się od piłki nożnej a sportowa kariera zaczęła się spełniać dopiero od 1946 r., kiedy to nazwisko Włodzimierza Durajskiego odczytano jako zwycięzcy w biegach na 100 m, biegu 7x2 km oraz skoku wzwyż. Ponadto dwukrotnie wygrał puchar "Ekspresu Ilustrowanego. Grywał również w koszykówkę, a także w hokejowej drużynie Włókniarza.

Jeszcze jako uczeń gimnazjum im. J. Śniadeckiego zakochał się w górach. W Zakopanem w 1945 r. na obozie harcerskim pokazał nie byle jakie umiejętności narciarskie, które doskonalił podczas studiów w Akademii Ekonomicznej w Krakowie. Miłość do nart i gór pozostała do końca życia.

Do PTTK wstąpił po raz drugi w 1953 roku (PTK) w oddziale PTTK w Łodzi. W 1956r. Walny Zjazd oddziału, który wybrał władze, funkcję przewodniczącego komisji powierzył Włodzimierzowi Durajskiemu - doskonałemu narciarzowi i instruktorowi PZN.

Kol. Włodzimierz Durajski nie miał sobie równych w tej dziedzinie w Pabianicach.

Pod jego sprawną ręką rozpoczął działalność jeden z najlepiej pracujących w nizinnej Polsce klub narciarski PTTK. Takie oceny wydawały władze turystyczno - narciarskie Towarzystwa.

Kol. Włodzimierz Durajski potrafił "zarazić" narciarstwem blisko 200 osób w mieście, które do dziś uprawiają tę dyscyplinę, a zamiłowanie do nart zdobyli jeszcze w szkole jako uczniowie. Bo kol. Wł. Durajski chodząc po szkołach organizował początkowo małe, a później większe grupki młodzieży, uczestników coniedzielnich wyjazdów do Dobronia, Dłutowa i Smardzewa, często bywało na bardzo ubogim sprzęcie. Na imprezach tych uczył nie tylko kontaktu z nartami, górami, śniegiem ale także, a może przede wszystkim współzycia w ciepłej koleżeńskiej atmosferze przyjaźni ludzi różniących się wiekiem, profesją i wykształceniem.

Pod jego opiekuńczymi skrzydłami zrodziły się sympatie i przyjaźnie, które przetrwały do dziś, a Klub rósł w ilość i jakość.

Organizował autokarowe wyjazdy w góry. Pierwszy z nich do Zakopanego na Ornak i polanę Chochołowską, którą sobie szczególnie umiłował. Uczestnicy organizowanych przez kol. Wł. Durajskiego rajdów narciarskich nie raz i nie dwa w okolice Pabianic na nartach biegowych zdobywali największą w województwie ilość odznak narciarskich.

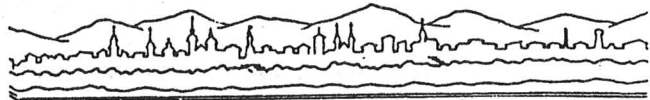
Włodek - bo tak go powszechnie nazywano - urodził się w 1929 a zmarł w 1989 roku. Był na codzień ojcem trojga dzieci, dyrektorem NBP o/Pabianice, wiceprzewodniczącym MRN w Pabianicach przez 2 kadencje oraz przez ponad 13 lat prezesem oddziału PTTK - Pabianice. Posiadał wiele odznaczeń państwowych i resortowych.

Do dziś pozostał w naszej pamięci jako postać niezwykle barwna, koleżeńska, która dźwigała ogromny ciężar obowiązków. Jako postać o dużej kulturze osobistej, odpowiedzialności i skromności.

Dziś na pewno i tam jest także "najlepszym narciarzem", a jedno z Jego bardzo udanych "dzieci" 49 Klub Turystyki Narciarskiej "Śmig" przy oddziale PTTK - Pabianice dumne, że może nosić Jego imię.

POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO-KRAJOZNAWcze
STOWARZYSZENIE WYŻSZEJ UŻYTECZNOŚCI
ODDZIAŁ „BESKID” NOWY SĄCZ

UROCZYSTOŚCI 90-LECIA ODDZIAŁU PTTK "BESKID" W NOWYM SĄCZU

O uroczystościach 90-lecia naszego Oddziału donosiliśmy dotąd tylko informacyjnie w kronice naszego kwartalnika "Echo Beskidu". Na koniec roku wypada zrobić podsumowanie dokonań w tym zakresie. -

A więc od ubiegłego roku rozpoczęliśmy działalność publicystyczną. "W Echu Beskidu" podawaliśmy i podajemy przez cały rok cykl wiadomości z historii naszego Oddziału. W prasie lokalnej i turystycznej również ukazało się wiele artykułów. Zorganizowaliśmy konkurs pt. "Moje spotkania z Oddziałem PTTK "Beskid", którego wyróżniony plon drukujemy od pierwszego numeru bieżącego roku. Wykonaliśmy okolicznościowy exlibris wg. projektu P. Mariana Piwowara, a przede wszystkim wydaliśmy broszurkę autorstwa Andrzeja Matuszczyka pt. "Wokół Nowego Sącza". Znalazło się w niej trochę historii Oddziału, życiorysy najaktywniejszych działaczy, opis najbliższych okolic miasta i wiele innych pożytecznych informacji. Wreszcie, w ostatnim XXIV tomie Rocznika Sądeckiego, ukazał się "Zarys historii PTTK "Beskid" w latach 1906-1996" autorstwa Wandy Szoskiej. Centralne uroczystości przypadły na dzień 24 maja 1996 r. tj. dokładnie w 90-tą rocznicę pierwszego Walnego Zgromadzenia, wówczas Wydziału Turystycznego "Beskid". Złożyły się na nie uroczysta Msza św. w Bazylice św. Małgorzaty z udziałem pocztów sztandarowych oraz licznej rzeszy działaczy i sympatyków. W czasie Mszy św. celebrowanej przez ks. Jana Wątrobę proboszcza z Piwnicznej, a zarazem członka PTTK, ks. Prałat Stanisław Lisowski wygłosił piękną homilię na temat roli naszego Oddziału, a działacze poszczególnych komisji brali udział w czytaniach mszalnych. W czasie Mszy św. swym wspaniałym śpiewem służyła p. Krystyna Albrzykowska. Po Mszy św. udaliśmy się do Ratusza, przed którym wykonano pamiątkowe zdjęcie /umieszczone w poprzednim numerze "Echa"/. Wszystkich przybywających do Ratusza obdarowano licznymi wydawnictwami, w tym broszurką "Wokół Nowego Sącza", jubileuszowym numerem naszego kwartalnika, licznymi wydawnictwami o Nowym Sączu.

W uroczystości wzięli udział przedstawiciele Urzędu Wojewódzkiego z wicewojewodą Jackiem Rogowskim, Urzędu Miejskiego z prezydentem Andrzejem Czerwińskim i prezesem ZG PTTK Adamem Chyżewskim oraz licznych sympatyzujących z nami oddziałów. Po powitaniu przybyłych przez prezesa Oddziału Władysława Stenderę i odczytaniu nadesłanych życzeń oraz telegramów kol. Adam Sobczyk przedstawił w krótkich słowach historię Oddziału. Następnie wicewojewoda J. Rogowski, prezydent A. Czerwiński i prezes A. Chyżewski wręczyli naszym działaczom liczne odznaczenia, a to: 9 srebrnych i brązowych - Zasłużony Działacz Turystyki; 12 medali "700-lecia miasta Nowego Sącza"; 12 złotych i srebrnych - "Honorowa Odznaka PTTK"; 11 złotych i srebrnych odznak "Zasłużony w pracy PTTK wśród młodzieży"; 1 złota odznaka "Zasłużony pracownik PTTK"; 4 odznaki "25 lat w PTTK". Ponadto 10 najstarszym działaczom, którzy już wszystkie te odznaczenia posiadają wicewojewoda J. Rogowski wręczył wydawnictwo albumowe "Polskie krajobrazy", a czterem prezydent A. Czerwiński bardzo ciekawą grafikę, po czym przedstawiciele władz składali życzenia na ręce prezesa Oddziału. Życzenia wraz z licznymi podarunkami składali również przedstawiciele oddziałów. Podarunki te przyczyniły się do ozdobienia siedziby Oddziału i wzbogaciły zbiory biblioteczne. Na zakończenie uroczystości śpiewał i tańczył przeuroczy zespół "Małe Sądeczoki". Całość filmował kol. Marek Bieszczad.

Po uroczystości odbyło się krótkie spotkanie w siedzibie Oddziału, w czasie którego przygrywała kapela ludowa. Na drugi dzień spotkano się turystycznie na Przehybie. 155 osób przybyło trasami z Rytra, Jazowska, Szczawnicy i Gabonia. Raczono ich tam doskonałą grochówką, a przy ognisku kiełbasą i herbata. Przez cały czas przygrywała kapela z Zakopanego przywieziona przez p. Pawłowski kierowników schroniska w Roztoce. Pogoda wspaniale dopisała, to też i humory były wysmienite.

29 czerwca 1996 r. odbyła się wycieczka szlakiem tej pierwszej z 1906 na trasie Niemcowa-Radziejowa-Konieczna. 63-ch uczestników witali najpierw w Piwnicznej - przewodniczący miasta i gminy p. Stanisław Mirek, Koło PTTK z Piwnicznej z kol. Haliną Haraf i zespół "Dolina Popradu". Następnie koledzy z Koła w Piwnicznej uraczyli ich na Niemcovej, chlebem, serem, mlekiem oraz pysznym plackiem z borówkami. To też nic dziwnego, że organizatorzy, którzy na Koniecznej przygotowali ognisko, nie mogli doczekać się ich przybycia. Po miło spędzonym przy ognisku czasie, w wesołym nastroju zeszli wszyscy do Rytra.

Kolejną imprezą była wędrowka w dniach 14-22 września "Szlakiem naszych pierwszych oddziałów Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego". Odbyła się ona na trasie: Drohobycz-Truskawiec-Żydaczów-Stanisławów-Jaremcze-Worochta-Żabie-Kosów-Kuty-Kołomyja-Zaleszczyki-Jazłowiec-Tarnopol-Buczacz-Lwów-Żółkiew. Planowana 3-dniowa wyprawa z namiotami grupy silniejszej w pasmo Czarnohory nie doszła, niestety do skutku, gdyż powyżej połonin zalegał zmarznięty śnieg i kierownik miejscowych przewodników nie zezwolił na nią. Udało się jedynie doczekać słonecznego dnia, w którym można było wyjść na Howerlę, co chociaż w części wynagrodziło niedosyt wynikły z konieczności rezygnacji z pięknych planów. Wspaniałe góry i napewno jeszcze do nich wrócimy! Cała wycieczka, mimo niezbyt sprzyjającej pogody, piękna i pouczająca.

Chcę zaznaczyć, że wszystkie imprezy organizowane w tym roku przez nasze komisje i kluby były prowadzone pod hasłem 90-lecia Oddziału eksponując treści historyczne - sięgano do korzeni. Zakończeniem i podsumowaniem 90-lecia było spotkanie na Łabowskiej Hali w dniu 19 października 1996 r. Wzięli w nim udział: przedstawicielka Urzędu Wojewódzkiego oraz członek Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Sądu Koleżeńskiego, a więc ścisły aktyw, który uroczystości przygotował. Prezes Władysław Stendera podsumował je i podziękował za doskonałą organizację. Przedstawił również obecną sytuację Oddziału i Towarzystwa, po czym w uznaniu za

pracę społeczną wręczył działaczom książki, rzeźby i upomniki rzeczowe. W dalszym ciągu kol. Jadwiga Wawro organizatorka ostatniej wędrowki, zrelacjonowała jej przebieg, uzupełniony uwagami pozostałych uczestników. Na zakończenie oglądano piękny album w skórzanej oprawie, podarunek Oddziału Zakopiańskiego, w którym kol. Wanda Szoska uwieczniła cały przebieg uroczystości 90-lecia bogato ilustrując go zdjęciami, wycinkami prasowymi i inną dokumentacją. Album cieszył się ogólnym uznaniem. Pogoda nie dopisała, więc spotkanie ograniczono do miłej pogawędki przy kawie, a po obiedzie uczestnicy spotkania zjechali samochodem terenowym lub zeszli do oczekującego autobusu.

Wanda Szoska

● Nasze 40-lecie ●

9 października 1996r. we wspaniałych, reprezentacyjnych wnętrzach Muzeum Historii Miasta Łodzi w Pałacu Poznańskich odbyło się **spotkanie redakcji Biuletynu RPK PTTK w Łodzi "Wędrownik" z miłymi Gośćmi z okazji 40-lecia istnienia czasopisma.**

Obecnością swoją zaszczytili nas przedstawiciele władz wojewódzkich: pan Marian Łabędzki - wicewojewoda łódzki, pan Andrzej Sontag - wicedyrektor Wydziału Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego, pan Lech Leszczyński - były dyrektor Wydziału Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego, przedstawiciele Zarządu Głównego PTTK: kol. Adam Chyżewski - prezes ZG PTTK (równocześnie członek redakcji), Kol. Anna Kulińska - sekretarz ZG PTTK, kol. Wanda Skowron - dyrektor Centralnej Biblioteki PTTK im. K. Kulwiecia, pani Krystyna Bobrowska - prezes Towarzystwa Przyjaciół Łodzi, ks. Józef Janiec - dyrektor Archidiecezjalnego Wydawnictwa Łódzkiego i pani Barbara Libiszowska - redaktor tegoż Wydawnictwa.

Zaproszenie nasze przyjęli autorzy i czytelnicy "Wędrownika", dziennikarze prasy, radia i telewizji, przyjaciele i sympatycy.

Zarząd Główny PTTK przyznał Archidiecezjalnemu Wydawnictwu Łódzkiemu Medal "Za Pomoc i Współpracę" za wyjątkową życzliwość, fachowość, rzetelność oraz pomoc okazywaną przy wydawaniu kolejnych numerów "Wędrownika".

Po przedstawieniu historii biuletynu, jego zadań i tematyki przez Annę Pilarską - redaktora naczelnego "Wędrownika", Goście złożyli redakcji wiele serdecznych i miłych życzeń. Pan Marian Łabędzki, wicewojewoda łódzki wręczył redakcji medal i dyplom Urzędu Wojewódzkiego w Łodzi, a kol. Wanda Skowron dyplom ZG PTTK. Następnie wszyscy obejrzeli przygotowany na tę okazję program krajoznawczy.

Wieczór jubileuszowy, który był świętem Autorów i Czytelników "Wędrownika", udowodnił redakcji, że "Wędrownik" jest lubiany, oczekiwany i ma duże grono prawdziwych przyjaciół.

Turyści znad Łódki

Mija 40 lat, odkąd łódzcy turyści-członkowie PTTK wydają „Wędrownika”, najstarsze pismo turystyczno-krajoznawcze w Polsce. Początkowo pisane było na maszynie i odbijane na powielaczu. Dziś wychodzi w nowoczesnej szacie graficznej, korzystając z dotacji.

Radość pisania

- *Piszemy z potrzeby serca* - mówi Anna Pilarska, redaktor naczelna „Wędrownika”. - *Nie jesteśmy, i nigdy nie byliśmy, redakcją etatową. W naszym zespole są ludzie różnych zawodów. Lubimy turystykę i pisanie.*

W ciągu 40 lat przez łamy „Wędrownika” przewinęło się kilkaset nazwisk. Pisali literaci, dziennikarze, pracownicy nauki, nauczyciele. Przesyłały teksty turyści, którzy pragnęli podzielić się wiedzą, wrażeniami, obserwacjami. W „Wędrowniku” było miejsce dla każdego, kto znalazł coś interesującego do przekazania innym ludziom z turystycznego szlaku.

- *Dzięki takim pismom jak „Wędrownik” niektórzy ludzie mogą realizować swoje marzenia o pisaniu* - mówi Anna Pilarska, która przyznaje się, że sama kiedyś marzyła o dziennikarstwie (z zawodu jest muzealnikiem). Jej współpracownik, Zbigniew Lipowski, dołączył do zespołu po obronie pracy magisterskiej na geografii, a pisał w niej... o „Wędrowniku”, jego roli w propagowaniu turystyki. W stałej ekipie są jeszcze: Anna Dąbrowska, szefowa łódzkiej pracowni krajoznawczej PTTK i Adam Chyżewski, pracownik naukowy. Z zespołem od lat współpracuje fotografik Bohdan Bazylirski. I to już cała redakcja; łatwo odgadnąć, że w piśmie zostaje wiele miejsca dla osób z zewnątrz.

Może dlatego „Wędrownik” zachował żywotność przez tyle lat.

Spacerkiem po Łodzi

Autorzy „Wędrownika” namawiali do spacerów po Łodzi, do pozna-

wania historii i osobliwości miasta. Kontynuowali w ten sposób idee Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego, które w czasie zaborów propagowało piesze wędrowki po Łodzi i okolicach. Chodziło o to, żeby zainteresować ludzi kulturą ich własnego regionu i zapobiec wynarodowieniu. *Pierwsze wycieczki po Łodzi wzbudziły wielkie zaciekawienie* - pisał Bronisław Szwałm, działacz PTK i PTTK. - *Widziałem nieraz uczestniczących w nich robotników, którzy przyłączali się do wy-*

i okolicą, regionalną florę i faunę, zwyczaje i obyczaje. Drukują mapki i opisy tras. Niektóre propozycje adresują do młodzieży: relacjonowali wszystkie Przeglądy Piosenki Turystycznej YAPA, publikowali teksty piosenek i chwytły gitarowe.

Z myślą o młodzieży pismo prowadzi swoistą politykę wychowawczą, propagując hasła ekologiczne i kulturę na szlaku. Nawołując do indywidualnych spacerów, głosi też zalety turystyki zorganizowanej.

- *Turystyki jako takiej nie trzeba*

Rys.: Jakub Wiejacksi

cieczek, aby tylko usłyszeć żywe słowo o pamiątkach przeszłości.

Po II wojnie światowej zmieniły się formy uprawiania turystyki. Po Łodzi chodził jednak nadal wycieczki prowadzone przez przewodników PTTK, a idea propagowania miasta i regionu przyświeca wielu towarzystwom i instytucjom.

Bez wątplenia Łódź - jak każde miejsce na Ziemi - ma swoje uroki. Czy jednak można pisać o nich przez 40 lat?

- *Z czasem wyczerpuje się lista łódzkich tematów* - przyznaje Anna Pilarska. - *Są jednak nowe inicjatywy związane z miastem, które warto omówić na naszych łamach.*

Na szlaku

Oprócz ciekawych obiektów, autorzy „Wędrownika” opisują wybitnych ludzi związanych z Łodzią

już propagować - twierdzi Zbigniew Lipowski. - *Ludzie przekonali się do tego sposobu spędzania czasu. Warto jednak przypominać niektóre zasady.*

Pismo przekroczyło ostatnio nie tylko miejskie rogatki, ale i granice państwa. Przeczytamy w nim o zagranicznych wycieczkach.

- *Ale nie wysyłamy w delegacje służbowe* - zastrzega Anna Pilarska. - *Nasi autorzy jeżdżą za własne pieniądze, czy to po kraju, czy za granicę.*

Pismo ukazuje się tylko dzięki dotacjom i tylko po dwa podwójne numery w ciągu roku. Egzemplarz jubileuszowy na 40-lecie to numery 347 i 348. Podobnie jak inne wydania „Wędrownika”, można je kupić w siedzibie Regionalnej Pracowni Krajoznawczej PTTK w Łodzi, przy ul. Wigury 12a.

BEATA OSTOJSKA

XX-LECIE KOŁA PRZEWODNIKÓW

W BOCHNI

"Aby zmierzyć drogę przyszłą
trzeba wiedzieć skąd się
wyszło".

/Cyprian Norwid/

Obchodami, zorganizowanymi przez Zarząd Oddziału PTTK w Bochni pod kierownictwem prezesa, kol. Wiesława Panka, a związanymi z "blachowaniem" nowych przewodników - kończy Koło Przewodników Terenowych i Beskidzkich PTTK w Bochni swoją XX-letnią działalność.

W dniu 5 października 1996 r. obchody rozpoczęły się złożeniem kwiatów pod tablicą pamiątkową, poświęconą ks. Walentemu Gadowskiemu oraz chwilą wspomnień o Nim.

Autobus z uczestnikami obchodów, rekrutujących się z członków Koła i sympatyków, wyruszył w sobotę w godzinach rannych na trasę, prowadzącą z Bochni przez Nowy Wiśnicz, Lipnicę Murowaną do Żegociny i Rozdziała. Trasę prowadzili "nowoupecczeni" przewodnicy, potwierdzając tym samym swoje przygotowanie do zawodu.

W Nowym Wiśniczu program przewidywał zwiedza nie b. klasztoru Karmelitów, pełniącego, po jego kasacji przez władze austriackie w 1873 roku po dzień dzisiejszy, funkcję zakładu karnego. Dla zwiedzających obiekt jest to niewątpliwie rzadka okazja spojrzenia przez chwilę na życie-odizolowanej murami, bramami, kratami i wieżami strażniczymi - części społeczeństwa.

Następnym etapem było odwiedzenie cmentarza w lasku "Brzezinki", gdzie spoczywa 885 ofiar eksterminacyjnych działań w więzieniu wiśnickim z czasu okupacji niemieckiej.

Po Mszy św. o godz. 12.00 w intencji Koła i jego Patrona, odprawionej przez proboszcza kościoła Bł. Szymona w Lipnicy Murowanej, uczestnicy jadą do Żegociny i Rozdziała, aby następnie wejść na szczyt góry Kamionnej

/802 m./, najwyższego wzniesienia w województwie tarnowskim, gdzie płonie już watra i gdzie ma się odbyć ceremonia "blachowania" nowicjuszy.

W tle, trzaskającego płomieniami ogniska, rozpoczyna ją prezentacja adeptów przewodnictwa, dowcipnymi "biogramami", przygotowanymi przez nich samych. Kiedy nadszedł czas blachowania, nie ma ani blach, ani jednego z blachowanych, któremu powierzono dostarczenie ich na miejsce. Podjęte poszukiwania zaginionego nie przynoszą rezultatów. Narastający niepokój i podenerwowanie czekających przerywa wreszcie sam zaginiony: poturbowany, w zabłoconych, podartych kachach, zakuty w drewniane jarzmo, doprowadzony na szczyt na powrozie przez wspaniałe prezentujące się... zbójnika beskidzkiego, który udobruchany w końcu, po złożonej przysiędze przewodniczkiej, pasuje ciupagę każdego z nowicjuszy przy wręczaniu im blach i legitymacji przewodnickich.

Po chwilach "grozy" i odbytych ceremoniach przewodnickich, posiłek z pieczonej w ognisku kiełbasy i wzmocnionej rumem "dymówki", kończy akt "blachowania".

Dalszy ciąg obchodów następuje w Rozdziele, w schronisku PTSM, które jest naszym miejscem zakwaterowania. Tu, program związany jest z XX-leciem Koła i jego działalnością, przypomniana przez aktualnego przewodniczącego, kol. Ryszarda Rozenbajgera:

Założony przez ks. Walentego Gadowskiego w 1928 r., reaktywowany w latach powojennych bocheński Oddział PTTK, otwiera w 1955 r. Biuro Obsługi Ruchu Turystycznego. Na-

rasta z latami potrzeba obsługi zwiększającego się ruchu turystycznego. Oddział stara się sprostać tym zadaniom. - W 1959 r. prowadzony jest kurs przygotowawczy. W 1969 r. przeprowadzony zostaje podobny wśród młodzieży Liceum Ekonomicznego w Bochni, dla obsługi obozów wędrownych, przemierzających Ziemię Bocheńską ku górcom. Ale dopiero w 1976 r., za prezesury kol. Zb. Siudaka, po ukończeniu kursu, uprawnienia przewodników terenowych i beskidzkich otrzymuje 13 osób. Dołącza do nich kol. Kazimierz Błotnicki, który uprawnienia przewodnickie zdobywa wcześniej na kursie w Tarnowie.

Wzrastający ruch turystyczny, a co za tem idzie zapotrzebowanie na usługi przewodnickie jak również wykruszanie się z Koła niektórych przewodników, stwarzają konieczność organizacji następnych kursów. I tak: w 1979 r. uprawnienia przewodników beskidzkich otrzymuje 16 osób, w 1986 r. - 18 osób, a w ostatnim, ukończonym w 1996 r., - już za prezesury kol. Wiesława Panka, - 24 osoby, z których jedynie

18 otrzymuje blachy, natomiast 6 pozostałych, z zaliczeniem egzaminu praktycznego i teoretycznego musi czekać na doniosły moment "blachowania" do ukończenia szkoły średniej. W międzyczasie w 1977 r. uprawnienia przewodnicka tatrzańską zdobywają: Stefan Kosecki i Zbigniew Siudak, a w 1986 r. otrzymują mianowania instruktorów przewodnictwa. W tym również roku II klasę przewodnicką zdobywa 9 osób /K. Błotnicki, St. Kosecki, M. Kumorek, St. Michałowski, J. Mirek, W. Panek, R. Rozenbajger, Zb. Siudak i B. Stańczewski/.

Przewodnictwo w Kole sprawują kolejno: St. Kosiński, W. Panek, J. Mirek i R. Rozenbajger.

Koło prowadzi działalność szkoleniową, imprezową, wycieczkową i rajdową, gromadząc nie tylko przewodników, ale i sympatyków, dominując swoją działalnością w Oddziale, wprowadzając do jego władz wielu swoich członków.

W uznaniu prężnej działalności w 1986 roku, Koło odznaczone zostaje srebrną odznaką PTTK, a jego ówczesny przewodniczący - St. Kosecki, uhonorowany zostaje medalem 110-lecia przewodnictwa polskiego.

W 1986 r. wdł. projektu Zb. Siudaka, odłana została przez Pawła Kozioła, tablica pamiątkowa ku czci ks. Walentego Gadowskiego i umieszczona na murze posesji - Bernardyńska 7, a Koło przyjęło Jego imię. Stało się to w 80-lecie ukończenia znakowania Orlej Perci, 60-lecie ukończenia znakowania Sokolej Perci oraz 30-lecie śmierci Patrona Koła.

W 1987 r. Koła wizytowane jest przez Prezydium Komisji Przewodnickiej ZG PTTK, a w uznaniu pracy Koła, otrzymuje dotację w wysokości 40.000 zł./ówczesnych/ na dalszą działalność.

W uznaniu zasług działaczy Koła im. Ks. Walentego Gadowskiego na XX-lecie jego działalności sypie się grad odznaczeń i wyróżnień.

I tak: Złotą Honorową Odznakę PTTK otrzymują: M. Kumorek, St. Michałowski, W. Panek, R. Rozenbajger i K. Szwiec. Srebrną Honorową Odznakę PTTK otrzymują A. Fischer, H. Kostecka, E. Langer, M. Mroczek i W. Paka; Srebrną Za pracę z młodzieżą - L. Korta, a odznakę "25-lat w PTTK" - M. Flaszka i Gr. Panek.

Na wniosek Oddziału - Zarząd Główny PTTK przyznaje Medale za współpracę z PTTK: Urzędowi Miejskiemu w Bochni, mgr Janowi Flaszce, dyr. Muzeum w Bochni i mgr Stanisławowi Kobieli, prezesowi Stowarzyszenia Bochniaków. Dyplom ZG PTTK otrzymuje p. Janina Orzeł, kierownik schroniska PTSM w Rozdziele. Aktywnych członków Koła wyróżnia dyplomami Zarząd Oddziału PTTK w Bochni.

Gratulacje i życzenia przekazują pisemnie kol. Zbigniew Kresak, dyr. COTG i członek prezydium ZG PTTK oraz Halina Waśniowska, długoletni sekretarz Oddziału. Zaszczyt wręczenia odznaczeń i wyróżnień w imieniu Zarządu Głównego PTTK - jako jego członkowi - przypada w udziale piszącemu te słowa,

jak również otrzymania wyróżnienia w postaci Złotej Odznaki - Za pracę z młodzieżą. Oficjalną część kończy zaproszenie na turystyczny posiłek, ze wspominkami, piosenką i tańcami, ciągnący się długo w noc.

W niedzielę 6 października, po wspólnym śniadaniu odwiedziliśmy zabytkowy drewniany kościółek przeniesiony do Rozdziela z Królówki, następnie spacer przez pasmo Łopusza /661 m./ do Żegociny i odjazd autobusem do Bochni.

XX lat działalności Koła przechodzi do historii. Zasilone młodą kadrami, -inwencją nowych przewodników Koło, - mam nadzieję, - kroczyć będzie nadal tą drogą, oferując usługi przewodnickie na wysokim poziomie, satysfakcjonujące. prowadzonych i prowadzących, -
- czego szczerze Mu życzy:

Zbigniew Siudak

Michał Zachmann

DWUDZIESTOLECIE SZCZECIŃSKIEGO
KLUBU TURYSTYKI KAJAKOWEJ "PŁONIA"

Klub powstał w listopadzie 1976 roku przy Oddziale Miejskim PTTK w Szczecinie i przybrał nazwę od rzeki, po której organizował spływy od początku swej działalności. Pierwsza przystań kajakowa była zlokalizowana na wschodnim brzegu wyspy Dziewoklicz na Międzyodrzu. Założyciele Klubu własnymi siłami wzniesli pięć boksów wykorzystując przy tym trzy blaszane garaże, a za dotację Oddziału PTTK zakupili dwa drewniane kajaki. W 1984 roku odebrano Klubowi dotychczasową lokalizację i trzeba było od nowa budować przystań w dziewiczym terenie po zachodniej stronie wyspy. Dwa lata później zbudowano Stację Wodną PTTK "Międzyodrzu", przy której budowie i wyposażeniu Klub czynnie uczestniczył. Dzięki temu obecna baza i wyposażenie /11 kajaków plastikowych i 5 składaków/pozwala członkom Klubu uprawiać kajakarstwo i propagować je wśród ludzi w różnym wieku.

W tym celu organizują oni własne imprezy kajakowe i uczestniczą w spływach na terenach nizinnych i o charakterze górskim, pływali też za granicą. Imprezy kajakowe organizowane przez Klub z myślą o turystach spoza niego to spływy: "Szczecińskie Liście Platanowe" i "Gryfowym Szlakiem"/kontynuacja spływów Płonia/, niedzielne wycieczki kajakowe pod opieką kadry klubowej dla mieszkańców Szczecina na Parku Krajobrazowym "Dolina Dolnej Odry", "Biwak z Płonią"/dla młodzieży/ oraz "Dzień Dziecka w Kajakach".

Członkowie Klubu muszą się angażować w pracę przy konserwacji sprzętu i obiektu. Na początku było ich 23, potem liczebność wzrastała /do 57 osób w 1979/ a następnie zmalała do 21 /w październiku 1996/. Jedenaścioro z nich to przewodnicy turystyki kajakowej PTTK. Za swoją działalność byli wielokrotnie honorowani odznaczeniami państwowymi i PTTK.

Kolejni Prezisi Klubu to: Ksawery Swiderski /1976-79/, Romuald Maksymowicz /1979-92/ i Katarzyna Wałag /od 1992/.

Uroczystość jubileuszowa odbyła się w słoneczną niedzielę 13 października 1996 roku na przystani klubowej. Panowała miła przyjaźliwa atmosfera, nie wygłaszano długich przemówień, a pisemną informację o działalności Klubu w okresie minionych 20 lat wręczono wszystkim uczestnikom uroczystości.

Z okazji Jubileuszu Klubu Złotą Honorową Odznaką PTTK została uhonorowana kol. Romuald Maksymowicz, odznaką "Zasłużony dla PTTK województwa szczecińskiego" - 2 osoby, Honorową Odznaką Zarządu Oddziału PTTK w Szczecinie "Za rozwój turystyki i krajoznawstwa" - 5 osób, a "25 lat w PTTK" - 1 osoba.

Okazały puchar ufundował przewodniczący MRN w Szczecinie, nagrody książkowe były od Szczecińskiego Oddziału PTTK, upominki rzeczowe od: Klubu Turystów Pieszych "Wiercipięty", Klubu Tatrzańskich PTTK i "Solartraktu". Również Zarząd Klubu uhonorował swych członków praktycznymi nagrodami rzeczowymi.

Klub Turystyki Kajakowej PTTK "Płonia" w Szczecinie zasłużył w pełni na te honory i wyróżnienia - życzymy im dalszych znaczących sukcesów.

XX LAT

*KLUBU GÓRSKIEGO „TRZY KORONY”
PABIANICE*

Klub Górski „Trzy Korony” powstał 4 marca 1976r z inicjatywy 27 osób, miłośników turystyki górskiej. Pierwszym prezesem został kol. Tadeusz Ślesieński. Przez kolejne lata na czele naszego klubu stali koledzy Stanisław Kołacz, Zygmunt Szmidt, Jarosław Smolarek i Marek Pisańczuk. Obecnie na czele klubu stoi kolega Arkadiusz Jaksza, v-c prezesem jest Jarek Smolarek, skarbnikiem Zygmunt Szmidt, sekretarzem Dagmara Cybulska a kroniką opiekuje się Basia Pisańczuk. Komisji rewizyjnej przewodzi kol. Magdalena Smolarek.

Przez te wszystkie lata członkowie naszego klubu przemierzali wiele maszywów i pasm górskich, oraz wspięli się na wiele szczytów. Zdobyty został m.in. Mont Blanc (4811 m.n.p.m)- najwyższy szczyt naszego kontynentu, Eibrus(5633m.n.p.m) - najwyższy szczyt Kaukazu i jednocześnie najwyższy szczyt zdobyty przez członka naszego klubu. Penetrowaliśmy również Górzany, Czarnochorę, czeskie Sudety, słowackie Tatry, Małą i Wielką Fatrę i jeszcze szereg mniejszych i większych, wyższych i niższych pasm górskich naszych południowych sąsiadów. Nie ma również pasma w Polsce gdzie musielibyśmy powiedzieć „nie wiemy, nie widzieliśmy nie byliśmy”, a wręcz przeciwnie „wiemy, byliśmy, widzieliśmy” o czym zaświadczyć mogą specjalne mapy kol. Janusza Lisiewicza. Przedstawiciele naszego klubu deptali również ostre skały Andów i Kordyliarów.

Od początku powstania klubu nasz nie istniał tylko dla siebie i swoich członków, ale również staraliśmy się służyć naszej lokalnej społeczności, a w szczególności dzieciom i młodzieży pabianickich szkół. Przytoczę tu może cykle rajdów jak „Śladami Wibrarów”, „Gorce”, czy też „Rajd Równonocy Jesiennej”. Przewodnicy i przewodnicy, będący członkami naszego klubu uczestniczą w przygotowywaniu i prowadzeniu wędrownych i stacjonarnych obozów górskich w czasie ferii letnich i zimowych. Klub nasz od sześciu kolejnych już lat organizuje „Rajd z Mikołajem”. Corocznie gromadzi on na starcie ponad pół tysiąca uczniów i jest największym rajdem młodzieżowym w naszym mieście.

Dzisiaj jest nas trzydzieści osób młodszych i starszych, .. a góry.. góry są po prostu piękne.

PREZES KLUBU GÓRSKIEGO
„Trzy Korony”
Arkadiusz Jaksza

Rok 1997 jest tysięcznym rokiem życia i pracy Gdańska od historycznej daty w 997 roku, kiedy to do tego już przecież istniejącego grodu przybył biskup praski Wojciech Sławnikowic, przyjaciel Bolesława Chrobrego, by stamtąd podjąć apostołską misję nawracania Prusów, u nich ponieść męczeńską śmierć i stać się pierwszym polskim świętym.

Gdańsk, jedno z najpiękniejszych miast wybrzeża Bałtyku, wyróżnia się spośród innych historycznych miast swą odrębnością i dramatyzmem dziejów.

Gdańsk, miasto u ujścia Wisły i z Wisły czerpiące swoje bogactwo i siłę. Przez Wisłę związany z całą Polską nie tylko więzią ekonomiczną, ale i serdeczną. Wisła bowiem, największa polska rzeka, była zawsze naturalnym, centralnym ciągiem wodnym, wokół którego skupiały się i jednoczyły ziemie polskie.

Wisła była i jest symbolem wszystkiego co polskie. W świadomości Polaków w kraju i na obczyźnie Wisła nierozdzielnie łączy się z pojęciem Ojczyzna. Emocjonalny stosunek do królowej naszych rzek splata się w świadomości Polaków z praktycznym rozumieniem tej rzeki dla funkcjonowania całego organizmu państwowego, ekonomicznego i przyrodniczego Kraju, w którym mieszkamy - Polski.

Mając to na uwadze, Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, Komisja Turystyki Żeglarskiej i Oddział PTTK przy Klubie Pomorskiego Okręgu Wojskowego organizują CENTRALNY REJS ŻEGLARSKI PTTK "WISŁA-97" połączony z Centralnym Rejsem Żeglarskim Wojska Polskiego.

Rejs odbędzie się w terminie od 5 lipca do 3 sierpnia 1997 roku w trzech etapach: I Kraków-Warszawa 5-18.07.97, II Warszawa-Tczew 18-29.07. i III etap finałny Tczew-Gdańsk z pobytem w Gdańsku i udziałem w uroczystościach 1000-lecia w dniach 30.07-3.08.1997.

Organizatorzy bardzo chętnie przyjmą żeglarzy dołączających się do Rejsu, którzy dopłyną Wisłą, a przez Kanał Bydgoski dopłyną Odry.

UWAGA: Organizatorzy zapewniamy powrót na holu do Krakowa.

Chętni do udziału zgłaszają się do organizatora, podając swoje dane, następnie otrzymają komplet dokumentów wraz z dokładnym regulaminem.

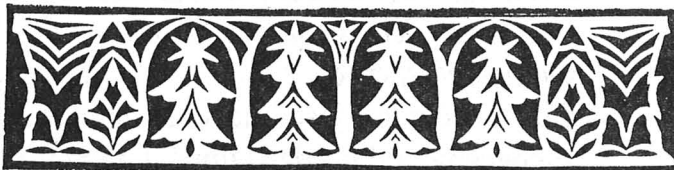
Adres organizatora: Zarząd Główny PTTK, Komisja Turystyki Żeglarskiej,

ul. Senatorska 11, 00-175 Warszawa tel./0-22/267-159
lub 263-574, Pani Barbara Kalinowska.

Wojciech Kuczkowski

●SPRAWY ORGANIZACYJNE●

APEL

MILI DARZYŃCY !

Zwracamy się do Was, zwłaszcza szefów firm związanych z biznesem wodno-sportowym. Jeżeli chcecie zareklamować swoją firmę na prestiżowej imprezie, jaką jest nasz Rejs "Wisła-97" i pokazać się w Gdańsku podczas Jarmarku Dominikańskiego, nawiążcie kontakt z wicekomandorem Rejsu Edwardem Kozanowskim, pod adresem: Oddział PTTK przy Klubie Pomorskiego Okręgu Wojskowego w Bydgoszczy, ul. Sułkowskiego 52 p.71, 85-91 Bydgoszcz, tel. /0-52/ 782-342.

Organizatorzy

KOMUNIKAT

KONKURS NA ODZNAKĘ I PROPORZEC

Organizatorzy Rejsu "Wisła-97" ogłaszają konkurs otwarty na wykonanie projektu graficznego w kolorze odznaki Rejsu do przypinania na ubraniu i przyklepania oraz proporca Rejsu. Pożądane jest umieszczenie symboliki Wisły i treści nawiązujących w sposób czytelny do TYSIĄCLECIA GDAŃSKA oraz do samego Rejsu.

Prace konkursowe należy nadsyłać do 31 marca 1997 roku pod adresem organizatora. Wyniki konkursu zostaną ogłoszone 30.04.1997 r. Nagrody zostaną wręczone podczas uroczystości zakończenia Rejsu.

Organizatorzy

Komisja Ochrony Przyrody ZG PTTK na posiedzeniu w dniu 30 listopada 1996 roku postanowiła nanieść następujące autopoprawki do regulaminu odznaki „Turysta - Przyrodnik”:

pkt. I/2 „popularna przedstawia dziewięciśli - zielona”

pkt. II/5 „Odznakę „Turysta-Przyrodnik” mogą otrzymać osoby, które ukończyły conajmniej:

7 rok życia - odznaka popularna” (zamiast jak dotychczas 10 rok życia).

Poniżej aktualny tekst regulaminu. Przypominamy jednocześnie, że zamówienia na bardzo efektowne znaczki odznaki „Turysta - Przyrodnik” można składać w Oddziale PTTK „Mazowsze”, ul. Litewska 11/13, 00-589 Warszawa, tel/fax (0-22) 629-39-47).

Wszystkim, którzy znajdują czas, by działać na rzecz ochrony naszej ojczystej przyrody, życzymy wiele pomyślności w nadchodzącym Nowym Roku 1997

REGULAMIN ODZNAKI „TURYSTA - PRZYRODNIK”

I. Postanowienia ogólne.

1. Odznaka „Turysta-Przyrodnik” jest odznaką ustanowioną przez Zarząd Główny Polskiego Towarzystwa Turystyczno-Krajoznawczego, na wniosek Komisji Ochrony Przyrody.

Celem odznaki jest budzenie zainteresowań przyrodniczych wśród turystów i zachęcanie ich do działalności na rzecz ochrony przyrody.

2. Odznaka „Turysta-Przyrodnik” ustanowiona jest w 4 stopniach:

popularna przedstawia dziewięciśli - zielona

brązowa przedstawia dziewięciśli - niebieska

srebrna przedstawia dziewięciśli - żółta

złota przedstawia dziewięciśli - biała

3. Odznakę w stopniu popularnym, brązowym i srebrnym weryfikują i przyznają komisje ochrony przyrody zarządów oddziałów lub oddziałowe referaty weryfikacyjne odznaki „Turysta - Przyrodnik”. Odznakę w stopniu złotym weryfikują komisje ochrony przyrody zarządów oddziałów lub oddziałowe referaty weryfikacyjne odznak „TP”, a przyznaje Komisja Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK.

4. Oddziałowe referaty weryfikacyjne odznaki „Turysta -Przyrodnik”- na wniosek oddziału, powołuje Komisja Ochrony Przyrody ZG PTTK.

II. Warunki zdobycia odznaki.

5. Odznakę „Turysta-Przyrodnik” mogą otrzymać osoby, które ukończyły conajmniej:

7 rok życia - odznakę popularną

12 rok życia - odznakę brązową

14 rok życia - odznakę srebrną

16 rok życia - odznake złotą

6. Ubiegający się o odznakę obowiązany jest :

- wykazać się podstawowymi wiadomościami o zwiedzanym obiekcie,
  - prowadzić książeczkę „Turysty-Przyrodnika”, w której uzyskuje potwierdzenie zwiedzania obiektu,
  - wykonać dodatkowe prace np. wykonać opis obiektu przyrodniczego, sporządzić szkic obiektu, wykonać dokumentację fotograficzną, prowadzić obserwacje przyrodnicze, wziąć udział w pracach porządkowych na terenie obiektu lub wokół niego, wziąć udział w pracach zalesieniowych itp. - uwzględnienie tylko przy zdobywaniu odznaki srebrnej i złotej.
7. Odznakę można zdobyć tylko w kolejności stopni począwszy od stopnia brązowego. Zdobyć odznaki w stopniu popularnym nie jest obowiązkowe.
W okresie jednego roku można zdobyć tylko jeden stopień odznaki
8. Podstawą do uzyskania odznaki w stopniu popularnym jest zdobycie 200 punktów w czasie nie dłuższym niż 3 lata.
9. Podstawą do uzyskania odznaki w stopniu brązowym jest zdobycie 500 punktów w czasie nie dłuższym niż 3 lata.
10. Podstawą uzyskania odznaki w stopniu srebrnym jest zdobycie 1.000 punktów w czasie nie dłuższym niż 4 lata
11. Podstawą uzyskania odznaki w stopniu złotym jest zdobycie 2.000 punktów w czasie nie dłuższym niż 5 lat.
12. Punkty do odznaki można zdobywać w czasie zorganizowanych lub indywidualnych wycieczek.
13. Do potwierdzenia zwiedzania obiektu upoważnieni są : instruktorzy ochrony przyrody, strażnicy ochrony przyrody, instruktorzy opieki nad zabytkami, instruktorzy krajoznawstwa, przewodnicy turystyki kwalifikowanej, a w przypadku zdobywania odznaki w stopniu popularnym i brązowym przez młodzież zrzeszoną w SKKT, również opiekunowie kół.
14. Osoby ubiegające się o przyznanie odznaki przedstawiają właściwej komisji ochrony przyrody „Książeczkę Turysty-Przyrodnika” z potwierdzonymi punktami niezbędnymi dla uzyskania odznaki odpowiedniego stopnia.
Osoby, które wykonały dodatkowe prace, przedstawiają ich wyniki (np. opis, szkic itp.) lub potwierdzenie wykonania tych prac (np. prace porządkowe itp.).
15. Komisja dokonuje weryfikacji odznaki najpóźniej w okresie 2 miesięcy od daty złożenia wniosku.

III. Postanowienia końcowe.

Interpretacja niniejszego regulaminu należy do Komisji Ochrony Przyrody Zarządu Głównego PTTK.

IV. Punktacja Odznaki „Turysta -Przyrodnik”.

1. Za prowadzenie lub udział w prowadzeniu wycieczki przyrodniczej, zorganizowanie lub udział w zorganizowaniu imprezy popularyzującej ochronę przyrody	-50 punktów
2. Za udział w wycieczce przyrodniczej	-20 punktów
3. Za zwiedzanie pomnika przyrody	- 20 punktów
4. Za zwiedzenie rezerwatu przyrody	- 50 punktów
5. Za zwiedzanie parku narodowego (istniejącego lub projektowanego)	-100 punktów.
6. Za zwiedzenie parku krajobrazowego (istniejącego lub projektowanego)	-80 punktów

7. Za zwiedzenie innych obiektów przyrodniczych (np. ogrodów dendrologicznych, botanicznych, zoologicznych, muzeów przyrodniczych, parków wiejskich) -50 punktów
8. Za wykonanie prac na rzecz obiektów przyrodniczych (prace udokumentowane) -50 punktów
9. Za bezpośrednie prowadzenie systematycznych, udokumentowanych obserwacji przyrodniczych -100 punktów
10. Za ukończenie kursu strażnika ochrony przyrody, opiekuna przyrody PTTK -100 punktów
11. Za bieżące pełnienie funkcji strażnika ochrony przyrody, opiekuna przyrody PTTK, instruktora ochrony przyrody - 100 punktów.
12. Za działalność popularyzatorską w zakresie przyrodoznawstwa i ochrony przyrody (publikacje, prelekcje, odczyty itp.) - 100 punktów

V. UWAGI

1. Punkty do odznaki popularnej i brązowej mogą być zdobywane w regionie swojego zamieszkania (klasyfikacja regionów wg. regulaminu odznaki krajoznawczej)
Punkty do odznaki srebrnej zdobyte za zwiedzenie obiektów w regionie swojego zamieszkania nie mogą stanowić więcej niż 50% ogólnej ilości punktów, do odznaki złotej - nie mogą stanowić więcej niż 25% ogólnej ilości punktów.
2. Raz zwiedzany obiekt, wykonana praca, ukończony kurs, wygłoszona prelekcja, ogłoszona publikacja, pełniona funkcja itd. nie mogą być zaliczone powtórnie do punktacji na wyższy stopień odznaki.
3. Punkty za działalność popularyzatorską nie mogą stanowić więcej aniżeli 25% ogólnej ilości punktów.

POLSKIE TOWARZYSTWO TURYSTYCZNO KRAJOZNAWCZE

ODDZIAŁ MAZOWSZE

członek Warszawskiej Izby Turystyki

Komisja Ochrony Przyrody
ZG PTTK

Oddział PTTK „MAZOWSZE” w Warszawie,
ul. Litewska 11/13 z dniem 5 listopada 1996 r
rozpoczyna sprzedaż flag PTTK

Cena 1 sztuki:

- flaga mała - 26,- PLN (z VAT),
- flaga duża - 36,- PLN (z VAT).

Do faktury lub rachunku uproszczonego
doliczamy koszty przesyłki wg. wycień UPT.

Przy zamówieniach prosimy podawać nr NIP
i upoważnienia do wystawienia faktury VAT
bez podpisu odbiorcy.

Przyjmujemy zamówienia telefoniczne i korespondencyjne.

58 Zamówienia należy składać na adres lub telefon podany poniżej

00-589 Warszawa, ul. Litewska 11/13 tel.: 629 39 47, 629 44 31, fax: 629 39 47

Zapraszamy!

f r t

**Fundacja Rozwoju Turystyki
TOURIN**

**zaprasza na
seminarium poświęcone**

- rozwojowi polskiego produktu turystycznego
- systemowi pomocy dla użytkowników dróg

Seminarium odbędzie się w czasie trwania

VI Bałtyckiej Giełdy Turystycznej „MARKET TOUR”

w dniu 21 lutego 1997 r. w Międzyzdrojach
o godz. 10.00 w sali konferencyjnej Hotelu „Slavia”

Jeśli interesują Państwa problemy rozwoju turystyki
polskiej i sposoby ich rozwiązania

FRT „TOURIN”, ul. Mazowiecka 7, 00-052 Warszawa,
tel./fax (022) 826-96-95, 826-92-38

KALENDARZ IMPREZ
TURYSTYCZNO - KRAJOZNAWCZYCH
ORGANIZOWANYCH PRZEZ PTTK ZDUŃSKA WOLA
NA 1997 ROK

PROPOZYCJE

59

DATA	IMPREZA	ZASIĘG	MIEJSCE
10.01.97	I Etap Rajdu Ekologicznego "Co piszczy w trawie...?" "Bal u misia"	Lokalny	KH ZHP Zd - Wola
12-18.01.97	Obóz Narciarski Klubu Narciarskiego	Lokalny	Kremnica - Skalka (Słowacja)
25.01-08.02.97	Obóz szkoleniowo wypoczynkowe dla dzieci i młodzieży	Wojewódzki	Zakopane, Sosnówka Szczylina, Złotar, Szara Lubowina, Kremnica - Skalka
22.01.97	Wieczór krajoznawczy "Wokół góry i góry ..." pt. "Tatry zimą"	Lokalny	MDK Zd - Wola ul. Łaska 12
26.02.97	Wieczór krajoznawczy "Wokół góry i góry ..." pt. "Dolomity"	Lokalny	MDK Zd - Wola ul. Łaska 12
21.02.97	II Etap Rajdu Ekologicznego "Co piszczy w trawie...?" "Wiosna tuż, tuż..."	Lokalny	Las Poręby
26.03.97	Wieczór krajoznawczy "Wokół góry i góry ..." pt. "Tatry latem"	Lokalny	MDK Zd - Wola ul. Łaska 12
16.04.97	Wieczór krajoznawczy "Wokół góry i góry ..." pt. "Wysokie Tatry"	Lokalny	MDK Zd - Wola ul. Łaska 12
17-20.04.97	Rajd wiosenny w Beskid Sądecki	Ogólnopolski	Beskid Sądecki
9-11.05.97	XXV Ogólnopolski Turniej Turystyczno - Krajoznawczy	Wojewódzki	Wieluń - Zalecze
23.05.97	III Etap Rajdu Ekologicznego "Co piszczy w trawie...?"	Lokalny	Park Krajoznawczy Międzyrzeczka Warty i Widawki

05-08.06.97	Rajd górski w Karconosze	Ogólnopolski	Karconosze Kollina Jeleniogórska
21-22.06.97	Podsumowanie wieczerów krajoznawczych. Wyprawa w podkrakowskie skalki	Lokalny	Wyżyna Krakowska - Częstochowska
22.06-31.07.97	Obóz szkoleniowo w ramach młodzieżowej szkoły turystycznej	Wojewódzki	Karconosze, Tatry, Kolobrzeg, Mazury
12-14.09.97	Sprzątanie Świata - Polska '97 IV Etap Rajdu Ekologicznego	Lokalny	Zduńska Wola
02-05.10.97	Ogólnopolski Rajd w Beskidach	Ogólnopolski	Beskid Śląski i Żywiecki
10.10.97	V Etap Rajdu Ekologicznego "Co piszczy w trawie...?" "Kundel moim przyjacielem"	Lokalny	Schronisko dla zwierząt
17-19.10.97	VII Oddziałowy Turniej turystyczno - krajoznawczy	Lokalny	
29.10.97	Wieczór krajoznawczy z Klubem Jaworzyna '97	Lokalny	MDK Zd - Wola ul. Łaska 12
8-11.11.97	Podsumowanie sezonu	Lokalny	
14-11.05.97	VI Etap Rajdu Ekologicznego "Powitanie jesieni"	Lokalny	Ślask zielony ze Zduńskiej Woli Kępina
26.11.97	Wieczór krajoznawczy "Alpy"	Lokalny	
05.12.97	Wielki finał Rajdu Ekologicznego	Lokalny	

98-220 Zduńska Wola, ul. Dąbrowskiego 11a, tel./fax (0-43) 23 32 92

XXVIII Ogólnopolski Rajd Narciarski

WĘDRÓWKI PÓŁNOCY

Augustów - Jaziewo - Olecko - Gołdap - Suwałki 97

R E G U L A M I N

Cele Rajdu: - promocja atrakcyjnych turystycznie terenów Pojezierza Suwalskiego i Równiny Augustowskiej... - przeżycie prawdziwej przygody na zimowych szlakach...

Organizatorzy: Zarząd Oddziału PTTK w Suwałkach przy współpracy: ZG PTTK - Komisji Narciarskiej, UW, Kuratorium Oświaty, UM, Komendy Hufca ZHP i Rady Wojewódzkiej LZS.

Patronat nad Rajdem utrzymuje Towarzystwo Ubezpieczeń i Reasekuracji S.A WARTA Filia w Suwałkach.

Rajd Narciarski " Wędrówki Północy 97 " odbędzie się pod hasłem ,, Z WARTA na narty "

Termin i miejsce: Rajd odbędzie się bez względu na pogodę w dniach 01. - 08.02.97 r tj. w okresie szkolnych ferii zimowych.

Warunki uczestnictwa: w Rajdzie uczestniczyć mogą: 1/ drużyny młodzieżowe (uczniowie) z opiekunem, zgłoszeni przez szkoły, org. społeczne itp. 2/ turyści, których stan zdrowia i umiejętności narciarskie pozwalają na udział w wybranej przez siebie trasie Rajdu...

Zgłoszenia wg poniższego wzoru należy nadsyłać do 20.01.97r na adres: P T T K ul.Kościuszki 37, 16-400 Suwałki z dopiskiem ,, WP - 97 ''.

Wzór karty zgłoszenia

Wędrówki Północy 97 Trasa nr ... Nazwa Drużyny ... Trasa zstępcza nr ... Jednostka zgłaszająca ...

Lp. Nazwisko i Imię data ur. adres zam. nr dok. tożsamości podpis

Jednocześnie ze zgłoszeniem przekazaliśmy na konto Oddziału PTTK Suwałki w PBK O/Suwałki nr 377809-1948-2700-1-34 wpisowe za osób ...

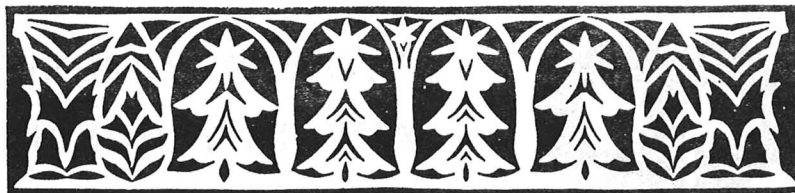
Pieczęć jednostki zgłaszającej Podpis i tel.kontaktowy kier.ekipy

Wpisowe od osoby: trasa I- 35,-zł, trasa II- 35,-zł, trasa III- 30,-zł, trasa IV- 35,-zł. Wpisowe należy wpłacić na konto jak we wzorze karty zgłoszenia.

W ramach wpisowego:ubezpieczenie firmy WARTA od następstw nieszczęśliwych wypadków, dyplom dla drużyny, pamiątka z Rajdu, odcisk pieczęci okolicznościowej, dach nad głową w bazie szkolnej(należy obowiązkowo zabrać ze sobą śpiwór i materac), kierownictwo tras, punkty na odznaki NON i krajoznawczą. Uczestnicy przebywają trasę Rajdu w drużynach. Całością trasy dowodzi jej kierownik trasy.

Organizatorzy udzielą pomocy w organizacji przewozu bagaży w trakcie trwania Rajdu.

T R A S Y

- I. Suwalska Szkoła Przeżycia. Start - sobota 1.02.97r o godz. 10³⁰
PTTK Olecko ul. 11 Listopada 3. Olecko - Kowale Oleckie - Gołdap - Dubeninki - Okliny - Becejły - Becejły - Jeleniewo - Suwałki.
Kierownik trasy - Kol. Andrzej Bienkowski. Kontakt - Olsztyn Szkoła tel. (089) 335243.
- II. Biebrzańska. Start - niedziela 2.02.97r o godz. 10⁰⁰ PTTK Augustów ul. Nadrzeczna 70A. Augustów - Jaziewo - Jaziewo - Jaziewo - Rutki Stare - Raczki - Poddubówek - Suwałki. Kier. trasy Kol. Andrzej Stróżecki. Kontakt - Zawiercie Szkoła tel. (0376) 225-83.
Na trasie szkolenie na przodownika turystyki narciarskiej z uprawnieniami na teren nizinny. Długie odcinki dzienne.
- III. Narciarskie ABC. Start niedziela 2.02.97r o godz. 10³⁰ PTTK Suwałki ul. Kościuszki 37. Suwałki - Becejły - Becejły - Wizajny - Okliny - Pawłówka - Jeleniewo - Suwałki. Kier. trasy Kol. Witold Białokoz. Kontakt do końca 1996r - Giżycko tel. (0878) 3881. Od 1997 r (zmiana numerów telef.) - (087) 28-38-81.
- IV. Trasa dla PTTK URSUS /z udziałem autokaru/. Start sobota - 8.02.97r godz. 14⁰⁰ PTTK Suwałki. Suwałki - Biała Woda - Biała Woda - Biała Woda - Biała Woda - Biała Woda - Biała Woda - Suwałki. Kierownik trasy Kol. Krzysztof Pakuła.

U W A G A - miejscowości podkreślone - nocleg. W przypadku zmiany trasy (miejsca noclegu) informację podamy w specjalnym komunikacie przed imprezą. Istnieje możliwość wcześniejszych o 1 dobę noclegów dla trasy II w Ośrodku Żeglarskim PTTK w Augustowie przy ul. Nadrzecznej 70A i trasy III w budynku PTTK w Suwałkach przy ul. Kościuszki 37.

U W A G I K O Ń C O W E.

1. Wcześniejsze noclegi uzgadniać z organizatorem telefonicznie.
2. Rozkłady jazdy z Suwałk (powroty) podamy w komunikacie.
3. Na każdą trasę przyjmujemy tylko 50 osób - decyduje kolejność zgłoszeń.
4. Zastrzegamy sobie prawo do zmiany tras w zależności od warunków.
5. W przypadku rezygnacji wpisowego nie zwracamy.
6. Szkoły pozostawiamy posprzątane. Za rok też chcemy ten Rajd zorganizować.

Z A P R A S Z A M Y
Organizatorzy
Tel. (087) 66-59-61, tel/fax 66-79-47

„ Z WARTĄ NA NARTY ”

**STOWARZYSZENIE
AUTORÓW POLSKICH
RADA GŁÓWNA**

80-826 Gdańsk, ul. Ogarna 72 (PTTK), tel. 31-14-88

Warszawa - Gdańsk ..10.11.1996r.

KOMUNIKAT PRASOWY

W dniu 10.11.1996r. w Gdańsku odbyło się V Zgromadzenie Delegatów Stowarzyszenia Autorów Polskich, na którym najwybitniejszym członkom o ogromnym dorobku dla kultury polskiej nadano

GODNOŚĆ CZŁONKA HONOROWEGO SAP

są to:

- mgr Jan Bałdowski z Olsztyńska;
- prof. dr hab. Adam Bilikiewicz z Gdańska;
- mgr Witold Bublewski z Sopotu;
- dr Józef Milewski ze Starogardu Gdańskiego;
- ks. prałat prof. dr Jerzy Pawlik z Katowic;
- mgr Janusz Umiński z Bydgoszczy;
- red. Janusz Żmudziński z Warszawy.

Wybrano władze naczelne SAP, których tymczasową siedzibą będzie Gdańsk, w następującym składzie:

RADA GŁÓWNA SAP

prezes	- red. Edwin F. Kozłowski	- Sopot
wiceprezes	- prof. dr hab. Bogusław Polak	- Koszalin
wiceprezes	- dr Waldemar Bednarski	- Lublin
sekretarz generalny	- red. Jan Bogucki	- Sopot
skarbnik	- mgr Jadwiga Kuśmierk	- Gdańsk
członek	- mgr Roman Klim	- Gdańsk
członek	- mgr Wiesław Jedliński	- Malbork

GŁÓWNA KOMISJA REWIZYJNA

przewodniczący	- dr Michał Stryczyński	- Pruszcz Gdański
wiceprzewodniczący	- mgr Marian Podgóreczny	- Sopot
sekretarz	- mgr Stanisław Gębski	- Gdańsk

GŁÓWNY SĄD KOLEŻEŃSKI

przewodniczący	- prof. dr hab. Andrzej Suszyński	- Koszalin
wiceprzewodniczący	- dr Janusz Śniadecki	- Koszalin
członek	- prof. dr hab. Kazimierz Szymański	- Koszalin

Zgromadzenie Delegatów SAP dokonało zmian w Statucie SAP, nakreśliło kierunki pracy na najbliższe 4 lata, uchwaliło uroczysty adres do p. Wisławy Szymborskiej oraz list kondolencyjny do Pen Clubu w związku ze śmiercią prezesa

BRZÓZOWSKI SUKCES WYDAWNICTWY
**PIERWSZA W POLSCE MONOGRAFIA
PRZEMYSŁU NAFTOWEGO**
Małgorzata Orłowska

Historia polskiego przemysłu naftowego, t. I: 1994, t. II: 1995, Praca zbiorowa pod redakcją Ryszarda Wołowicza.

Wydawca: Muzeum Regionalne PTTK im. Adama Fałstachta w Brzozowie, Brzozów - Kraków 1995, ss. 1364 (749+625).

Słowarzyszenie Naukowo - Techniczne Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego w Krakowie chcąc ocenić od zapomnienia proces kształtowania się polskiego przemysłu naftowego, ważne informacje i znaczące osiągnięcia z historii nafty oraz przybliżać sylwetki ludzi związanych z tą gałęzią przemysłu zainicjowało prace nad obszernym, dwutomowym dziełem traktującym o życiu i dorobku polskich pokoleń naftowych. Dodatkowym bodźcem skłaniającym do podjęcia się tych prac był brak gruntownego opracowania tego tematu, jak wspomina we "Wstępie" prof. Ryszard Wołowicz: "Wątki i rozproszone są bowiem przekazy pisane, fragmentaryczne są materiały opublikowane w ciągu minionego stulecia, a wojny XX wieku zniszczyły wiele z materialnych relikwów przeszłości. Smutną prawdą jest również to, że grupa ludzi znających przeszłość z własnych przeżyć lub z przekazu n-rocznych świadków zmniejsza się z roku na rok."

Nad przygotowaniem koncepcji dzieła pracował cały zespół redakcyjny z prof. R. Wołowiczem na czele. Wśród 30-osobowej grupy autorów znalazło się jedynie 2 - 3 historyków. Zdecydowanie większą część tego zespołu reprezentują ludzie techniki, praktycy, pracownicy nauki, wieloletni pracownicy przemysłu naftowego i gazownictwa.

Owocem staran wielu osób jest pierwsze w Polsce dwutomowe dzieło przedstawiające historię polskiego przemysłu naftowego od jego narodzin sięgających połowy XIX wieku, a dokładniej 1853 roku, kiedy to Ignacemu Łukasiewiczowi udało się przeprowadzić pierwszą w kraju destylację i rafinowanie ropy naftowej, aż po czasy nam współczesne. Wydawnictwo to obejmuje całą gamę barwnych, interesujących części i rozdziałów o

wielkim obszarze problematyki i ogromnym ładunku faktów i ocen. Poszczególne rozdziały różnią się nie tylko treścią, ale i sposobem ujęcia tematu oraz indywidualnymi właściwościami językowymi ich autorów. Tom pierwszy - liczący 749 stron druku - ukazał się jeszcze w 1994 roku. Objął on 4 tematycznie odrębne części podzielone na 21 rozdziałów.

Pierwsza z nich - opracowana przez prof. Stanisława Brzozowskiego - prezentuje pionierów polskiego przemysłu naftowego: jego inicjatora - Ignacego Łukasiewicza oraz jego reformatora w wielki, na europejskim poziomie przemysł - Stanisława Szczepanowskiego.

Część druga - będąca efektem pracy 10 współautorów - nosi tytuł "Dorobitwo naftowe". Rozpocyna ją trzy rozdziały opisujące początki i rozwój polskiej geologii naftowej: Dr Eugeniusz Jawor i prof. Józef Kruczek nakreślili w nich historię prac geologiczno-poszukiwawczych i odkryć złóż ropy naftowej oraz gazu ziemnego w Karpatach i na obszarze Niziny Polskiego z wyodrębnieniem metodyki poszukiwawczej. W kolejnych rozdziałach autorzy przedstawili: początki, rozwój i osiągnięcia polskiej geologii oraz okresu międzywojennego po 1986 rok (doc. dr Afykan Kisłowski, prof. Stanisław Plewa), zarys historyczny wiertnictwa naftowego z uwzględnieniem różnych metod doskonalonych na przestrzeni wieków (prof. Jan J. Czajka, mgr inż. Adam Giembański, mgr inż. Kazimierz Miśchke), problem eksploatacji oraz gospodarki ropy naftowej i gazu ziemnym (doc. dr Roman Bielawski). Ostatnie rozdziały tej części dotyczą problematyki wydobycia złóż wosku ziemnego (mgr inż. Kazimierz Kachlik) oraz historii wyznaczania maszyn, urządzeń i narzędzi dla poszukiwania i eksploatacji bitumínów (prof. Ryszard Wołowicz).

Część trzecią, pt. "Przemysł rafineryjny" otwierają trzy rozdziały opracowane przez mgr. inż. Kazimierza Kachlika. Omawiają one przerobkę ropy naftowej, rafinerie nafty w Polsce oraz laboratoria, spełniające ogromną

oferta

oferta

oferta

rolę przy tych rafineriach. Dalsze rozdziały poświęcono produktom naftowym. Wśród nich znalazły się opracowania: o smarach plastycznych autorstwa doc. mgr. Stefana Patzau, o asfaltach - dr. inż. Ludwika Kosowicza, o ewolucji jakości produktów naftowych - doc. dr. Władysława Szweba. Problematykę tę uzupełnia rozdział traktujący o petrochemii pióra mgr. inż. Aleksandra Puchowicza. Dopiełaniem omawianej części są teksty doc. dr. Edwarda Peschaka oraz dr. Inny M. Koblańskiej przedstawiające historię rozwoju budowy maszyn i urządzeń symulujących ewolucję jakości produktów naftowych oraz normalizację w przemyśle rafineryjnym.

Czwartą część zatytułowano: "Gospodarka produktami naftowymi". Złożyły się na nią dwa rozdziały napisane przez Tadeusza Zielińskiego oraz mgr. Ryszarda Malczyńskiego o transporcie, magazynowaniu i dystrybucji produktów naftowych oraz handlu zagranicznego ropy i produktami naftowymi.

Drugi tom omawianego wydawnictwa objął 615 stron tekstu podzielonego na 20 rozdziałów zgrupowanych w 4 częściach.

Pierwsza część dotyczy przemysłu gazu ziemnego i obejmuje trzy rozdziały napisane przez mgr. inż. Kazimierza Nyca. Autor opisał w nich powstanie i rozwój tej gałęzi przemysłu, przesył i rozprowadzanie gazu ziemnego w okresie II wojny światowej oraz prace budowe przemysłu gazu ziemnego w latach 1944 - 1986.

Część druga określona została tytułem "Formy organizacyjne w przemyśle naftowym". Składają się na nią opracowania dr. Andrzeja Chabrzyka oraz mgr. inż. Kazimierza Kachlika charakteryzujące organizację kopalnicwa naftowego i przemysłu rafineryjnego. W części tej zamieszczono również rozdział przedstawiający działalność i kompetencje Urzędów Górniczych autorstwa doc. Karola Janody.

Część trzecia pt. "Szkolnictwo i badania naukowe w przemyśle naftowym" liczy 10 rozdziałów szczegółowo omawiających tę problematykę. Znalazły się tu teksty opisujące początki i rozwój wyższego szkolnictwa naftowego w Polsce autorstwa prof. Jana J. Czajki, podejmujące tematy badań naukowych i nauczania w szkołach wyższych w zakresie technologii i chemii ropy naftowej

pióra prof. Włodzimierza Kisielowa, jak i poświęcone problematyce geologii naftowej w odniesieniu do historii nauki i szkolnictwa wyższego opracowane przez doc. Zbigniewa Wójcika. W osobnym rozdziale mgr. inż. Tomasz Kopala scharakteryzował zawodowe szkolnictwo naftowe. Cenne są opracowania prof. Stanisława Brzozowskiego oraz prof. Mariana Rutkowskiego, którzy w odrębnych rozdziałach przedstawili tematykę naftową w Politechnice Wrocławskiej. Bardzo wartościowe są również teksty dr. Wincentego Pawłowskiego omawiające historię i działalność Instytutów i ośrodków badawczych przemysłu naftowego oraz rejestrujące piśmiennictwo naftowe. Wyodrębniono tutaj także rozdział mgr. inż. Józefa Sozanskiego dotyczący muzealnictwa naftowego. Niniejszą syntezę zamyka opracowany przez prof. Stanisława Brzozowskiego, prof. Jana J. Czajkę i dr. Wincentego Pawłowskiego wykaz Polaków pracujących w przemyśle naftowym poza granicami Polski. Każdy z trzech współautorów opracował krótkie ich biogramy, które zaprezentowano w odrębnych ujęciach w systemie holenderskim (uszerzeganie każdego podrozdziału od A do Z). Rozdział ten zamyka zestawienie w ujęciu geograficznym (wg kontynentów i krajów) Polaków mających wkład w zagraniczny przemysł naftowy. Niezaprzeczną wartością tego rozdziału jest fakt, iż problem udziału Polaków w rozwoju obcych przemysłów naftowych nie został dotąd ujęty w żadnej publikacji.

Ostatnią, czwartą część tomu zatytułowano "Działalność patriotyczna i społeczna polskich naftowców" oświetla opracowanie mgr. inż. Kazimierza Miśchke na temat społecznych organizacji technicznych przemysłu naftowego. Część ta obejmuje również artykuły Adolfa Mikulskiego dotyczącego zatrudnienia, zarobków, umów zbiorowych oraz związków zawodowych. W osobnym rozdziale mgr. inż. Kazimierz Miśchke i dr. Józef Pietrusza wyróżnili działalność Stowarzyszenia Naukowo-Technicznego Inżynierów i Techników Przemysłu Naftowego i Gazowniczego. Omawiając część zamyka rozdział autorstwa dr. Józefa Pietruszy przedstawiający udział pracowników przemysłu naftowego w ruchu oporu i wojnach światowych oraz ich działalność konspiracyjną prowadzoną w skali całej Pol-

Struktura tematyczna tego obszernego dzieła daje czytelnikowi pokąźną dawkę ważnych informacji i historycznych faktów.

Całość została rzetelnie opracowana, co dokumentują podawane po rozdziałach bogate przypisy źródłowe i wykazy wykorzystanej literatury. Wartość merytoryczną omawianej publikacji podnoszą jeszcze liczne tabele, wykresy, diagramy, mapy, streszczenia w języku angielskim i francuskim oddające treść dzieła oraz osobne dla obu tomów indeksy nazwisk i nazw geograficznych ułatwiających czytelnikowi poruszanie się po tekście.

Wydawnictwo to jest również wyrazem dużej kultury edytorskiej. Wydrukowane zostało na papierze offsetowym i opatrzone twarzą, kolorową okładką. Dodatkowymi jego walorami są jasne, łatwo czytelne strony oraz odwolujący się do tradycji naftowych bogaty i trafnie dobrany materiał ilustracyjny obu tomów obejmujący także wykłękę. Wszystkie ryciny zamieszczone w tekście są ponumerowane i ujęte w osobnym spisie.

Publikacja ta jest najlepszą wizytówką browozwskiej oficyny wydawniczej działającej

przy Muzeum Regionalnym im. A. Fastnachta pod patronatem dyrektora Jerzego F. Adamskiego, będącego zarazem redaktorem wydania tego cennego dzieła. Warto przy okazji wspomnieć, iż muzeum w ciągu swej 15-letniej działalności wydało łącznie 78 różnych publikacji, co jest bardzo dużym osiągnięciem jak na nieprofesjonalne wydawnictwo.

Placówka ta może poszczycić się laurami zdobytymi w II i III Ogólnopolskim Konkursie Wydawniczym PTTK oraz wydaniem publikacji o ponadregionalnych wartościach, czego najlepszym dowodem jest omawiane dzieło. Jedynym mankamentem "Historii polskiego przemysłu naftowego" jest niski nakład (2000 egzemplarzy) oraz fakt, iż książka ta, opracowywana kilka lat temu, w okresie dużych zmian w przemyśle naftowym, może pomijać niektóre wydarzenia ostatnich lat, co zaznacza prof. R. Wołowicz: "Powstawanie bowiem "Historii polskiego przemysłu naftowego" to nigdy nie kończący się proces (...)."

Małgorzata Orłowska

KOLEŻANKI I KOLEDZY!

PRZYPOMINAMY, ŻE -

ZA KARTĘ RABATOWĄ ORAZ INFORMATOR NIE

POBIERA SIĘ DODATKOWYCH OPLAT - SA

BEZPŁATNE DLA WSZYSTKICH, KTÓRZY

OPLACILI SKŁADKI

GAZETA

PRZEDRUKI

DWUTYGODNIK
Nr 27 (128) ISSN 1232-5236
Gostynin
26 lipca 1996 r.
Wydawca:
FUNDACJA ZIEMI
GOSTYŃSKIEJ
cena 70 gr (7000 zł)

Szanujmy Dybankę

Apel do naszych władz i społeczeństwa

Niewiele miast może poszczycić się tak pięknym naturalnym parkiem jak Gostynin. Wzgórze Dybanka — to najdalej na południe wysunięty oł polodowcowy o unikalnej formie geologicznej, urozmaicony konfiguracją terenu, bogatej roślinności. Atrakcyjny teren dla celów rekreacji i turystyki.

Docenili ten zakątek naukowcy i uzasadnili potrzebę ochrony przez utworzenie rezerwatu geologicznego. Naszym wzgórzem interesują się cudzoziemcy, byli u nas Szwedzi, którzy z mapy dowiedzieli się o istnieniu polodowcowego ozu i byli ciekawi, w jakim jest on stanie. Wycieczka z Olszyna przyjechała specjalnie, aby obejrzeć nasze wzgórze, a uczestnicy z zaskoczona zaim mówili, że rozmiarów, został zupełnie zdewastowany.

A my, Gostyniaci, jak doceniaemy Dybankę?

- wycinamy drzewa,
- okaleczamy drzewa,
- zakładamy dzikie zwirownie,
- wywozimy lam śmieci.

W różny sposób staramy się zniszczyć to, czym nas Natura tak hojnie obdarowała. Dewastacji nie

zapobiegł nawet zakaz wydobycia kruszywa, wydany przez władze miejskie; tablicę mówiącą o zakazie tylko da.

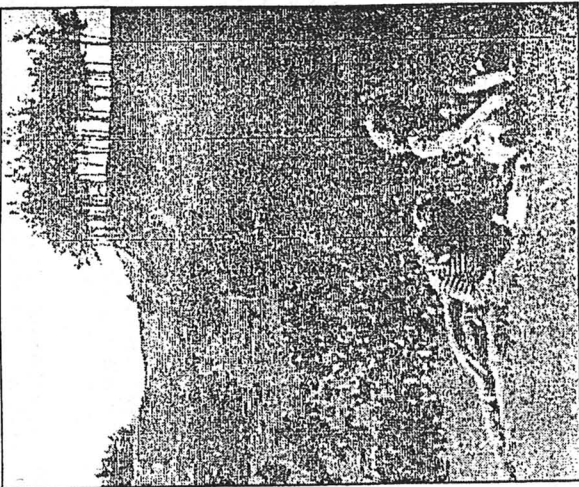
Uytuowane tam składy węgla i ziłomu szpecą i niszczą przyrodę. Gospodarstwo niezasadnione jest np. podwyższanie kosztów węgla przez przewożenie go z dworca kolejowego i niszczenie mostku na rzecze Skrwic, który musi znieść tak ciężary.

Tylko wspólne działanie naszej społeczności, a przynajmniej tej jej części, która docenia wartości przyrody, może uchronić Dybankę przed całkowitą dewastacją i zostanie zachowana dla przyszłych pokoleń, jako teren rekreacyjny.

Obecnie młodzież śpiewa "a nasza Dybankę wszyscy dobrze znają, bo tam wszystkie pary randki wyznaczają", a p. Józef Pliszkiwicz w swojej fraszce o Gostyninie podkreśla jej znaczenie, pisząc "Nasza Dybanka, jak wszyscy wiecie, stoi wyżej od Ewerestu — w alfabecie".

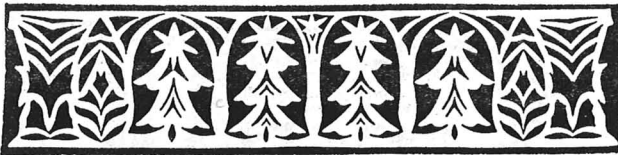
Pamiętajmy, że przyroda bez nas da sobie radę, a my bez niej zginemy!

Przew. Konstj Ochrony Przyrody przy Olsz. PTTK w Gostyninie
Danuta Żarkowska

Dybanka. Fot. K. Gutowski.

W 1996 ROKU PUBLIKOWALIŚMY W "INFORMACJACH ZG PTTK" MIĘDZY INNYMI:

- Komplet dokumentów organizacyjnych przygotowujących XIV Walny Zjazd PTTK. Nr.4 /monograficzny/.
- Tekst jednolity projektu STATUTU PTTK /który ma być przedstawiony na XIV Walnym Zjeździe PTTK/.
- + Uzasadnienie do proponowanych zmian. Nr.6 /monograficzny/.

=====
- Polskie Towarzystwo Krajoznawcze - geneza, historia, dziedzictwo. /Referat wygłoszony przez Prezesa PTTK kol.A.Chyżewskiego z okazji 90-lecia PTK dn.21.IX.1996 r. w Suwałkach/. Nr.7, s.3-10.

- Założenia programowe dla V Kongresu Krajoznawstwa Polskiego. Nr.7, s.1-2.

- Najważniejsze rocznice przypadające w 1997 roku.

- Najważniejsze rocznice przypadające w 1998 roku. Nr.2, s.50-53.

=====
- Z pozycji SKARBNIKA - M.Lengiewicz Nr.2, s.1-5.

- Uchwała Nr.73/96 PREZYDIUM ZG PTTK z dnia 29 marca 1996 roku w sprawie prowadzenia działalności gospodarczej i zarządzania majątkiem PTTK. Nr.2, s.23-26.

- Uchwała Nr.104/XLIII/96 ZG PTTK z dnia 21 września 1996 roku w sprawie wysokości składki członkowskiej w roku 1997. Nr.7, s.11-12.

- Uchwała Nr.72/96 PREZYDIUM ZG PTTK z dnia 29 marca 1996 roku w sprawie Regulaminu FUNDUSZU PRZEWODNICKIEGO. Nr.2, s.19-20.

- Zadania zleczone w zakresie turystyki kwalifikowanej 1997. Nr.7, s.26.

- Zarządzenie Nr.5/96 Sekretarza Generalnego ZG PTTK z dnia 26 lutego 1996 roku w sprawie kosztów prowadzenia prac znakarskich na lądowych szlakach turystycznych. Nr.1, s.19-21.

=====
- Uchwała Nr.91/XLIII/96 ZG PTTK z dnia 30 marca 1996 roku w sprawie ustanowienia funkcji Organizatora Imprez na Orientację i zatwierdzenia jego Regulaminu.

- Regulamin Organizatora Imprez na Orientację PTTK.
- Szkolenie Specjalistyczne Organizatorów Imprez na Orientację PTTK.

- Program szkolenia specjalistycznego Organizatorów Imprez na Orientację PTTK. Nr.2, s.9-13.

- Regulamin Instruktora Ochrony Przyrody PTTK.

- Ramowy Program Kształcenia Instruktora Ochrony Przyrody PTTK. Nr.5, s.7-9.

- Uchwała Nr.82/96 PREZYDIUM ZG PTTK z dnia 13 września 1996 roku w sprawie nowelizacji Regulaminu "Opiekuna Przyrody PTTK" i zatwierdzenia "Ramowego programu kształcenia Opiekuna Przyrody PTTK" oraz wzorów znaczka i legitymacji "Opiekuna Przyrody PTTK". Nr.7, s.13-18.

- Regulamin Międzynarodowego Konkursu Krasomówczego przewodników. Nr.7, s.46-48.
- Regulamin Ogólnopolskiego Młodzieżowego Konkursu "Poznajemy Ojcowiznę". Nr.7, s.48-49.

=====
- Ważniejsze Centra Informacji Turystycznej w Polsce. /Adresy/. Nr.3, /ostatnia strona/.

POLSKIE OŚRODKI INFORMACJI TURYSTYCZNEJ przedstawicielstwa zagraniczne Urzędu Kultury Fizycznej i Turystyki

Polnisches Informationszentrum Für Touristik
Waidmarkt 24, 50676 Köln, Niemcy
dyr. Adam Doliński
tel. 0-049-221-23-05-45; fax 0-049-221-23-89-90

Polska Statens Turistbyrå
Kungsgatan 66, Box 449, S-10128 Stockholm, Szwecja
dyr. Marek Rudzki
tel. 0-046-8-21-60-75; fax 0-046-8-21-04-65

Polish National Tourist Office
275 Madison Avenue, Suite 1771, New York, N.Y. 10016, USA
dyr. Leszek Mokrzycki
tel. 0-01-212-338-94-12; fax 0-01-212-338-92-83

Pools Informatiebureau Voor Toerisme
Leidsestraat 64, 1017 PD Amsterdam, Holandia
dyr. Maria Radecka-Mikulicz
tel. 0-031-20-625-35-70; fax 0-031-20-623-09-29

Filia Ośrodka w Amsterdamie z siedzibą w Brukseli
Pools Informatiebureau Voor Toerisme
18/24 Kolonienstraat, 1000 Brussel, Belgia
tel. 0-032-2-511-81-69; fax 0-032-2-502-12-61

Polish National Tourist Office
First Floor, Remo House, 310-312 Regenet Street, London W1R 5AJ, Wielka Bryt.
dyr. Czesław Jerzmanowski
tel. 0-044-171-580-88-11; fax 0-044-171-580-88-66

Ufficio Turistico Polacco
via V. Veneto 54/a, 00-187 Roma, Włochy
dyr. Ryszard Cetnarski
tel. 0-039-6-482-70-60; fax 0-039-6-481-75-69

Office National Polonais de Tourisme
49, Avenue de L'Opera 75-002 Paris, Francja
dyr. Bartłomiej Walas
tel. 0-033-1-474-207-42; fax 0-033-1-426-635-88

**Polskie Towarzystwo
Turystyczno-Krajoznawcze**

Zarząd Główny

00-075 Warszawa,
ul. Senatorska 11

Tel. 26-22-51
Fax 26-25-05

OKRĘGOWY ZESPÓŁ GOSPODARKI TURYSTYCZNEJ

Spółka z o.o.

20-002 Lublin, ul. Krakowskie Przedmieście 29

Telefony 53-246-96; 53-261-84 Fax. (0-81) 53-247-02

Zaprasza na wczasy lecznicze w Domu Turysty w Kazimierzu Dolnym.

Dom Turysty w Kazimierzu Dolnym organizuje wczasy lecznicze we współpracy z renomowanym w Europie Ośrodkiem Medycyny Naturalnej pod kierunkiem dr J. Gizy.

Wczasy lecznicze 10-cio i 14-dniowe dla grup 20-osobowych z wykorzystaniem naturalnych metod leczenia

* ANTYNIKOTYNOWE	- 10 dni
* LECZENIE OTYŁOŚCI	- 14 dni
* LECZENIE CHOROÓB REUMATYCZNYCH	- 14 dni
* OGÓLNOREKREACYJNYCH	- 10 dni

● oferta ● oferta ● oferta

w tym:

1/ zabiegi odnowy psycho-fizycznej z wykorzystaniem mikroklimatu pracujących rodzin pszczelich

2/ leczenie jadem pszczelim poprzez bezpośrednie użądlenia w powiązaniu z akupunkturą chińską w chorobach reumatycznych.

ZAKWATEROWANIE I WYŻYWIENIE (wg. wskazań lekarza) w hotelu MURKA lub SPICHLERZ w pokojach 2-osobowych. Dojście do Ośrodka Medycyny Naturalnej spacerem ok. 600m.

KOSZT POBYTU od osoby za 10 dni - 1.600 zł
KOSZT POBYTU od osoby za 14 dni - 1.900 zł

W kwocie jw. wliczono:

- * koszt noclegów, wyżywienia
- * sauny, solarium, siłowni
- * zwiedzanie Kazimierza Dolnego
- * wieczór polski przy ognisku
- * kulig w okresie zimy
- * spacer statkiem po Wiśle - w okresie lata

● OFERTA ● oferta ● oferta

KOSZT ZABIEGÓW w Ośrodku Medycyny Naturalnej, jak niżej:

- * wizyta lekarska - 40 zł
- * masaż pełny - 25 zł
- * masaż bańką chińską - 20 zł
- * akupunktura - zabieg - 40 zł
- * atmosfera ula - 1 godz. - 10 zł
- * apitoksynoterapia - 30 zł

● OFERTA ● oferta

Koszt leczenia ogółem zależny będzie od ilości koniecznych zabiegów, o czym decyduje lekarz po wykonaniu badań lekarskich na miejscu w dniu przyjazdu.

Obiekty Domu Turysty PTTK usytuowane są w odległości 1 km od Rynku głównego, naprzeciwko plaży miejskiej nad Wisłą, na rozległym terenie parkowym. Hotele mieszczą się w zabytkowych budynkach spichlerza z 1636 r. i malowniczej willei „Murka”, dysponują komfortową bazą noclegową, gastronomiczną i towarzyszącą. Wyposażone są w wewnętrzną sieć telefoniczną umożliwiającą łączność z całym światem i instalację do odbioru TV satelitarnej. Posiadają własne, czynne całą dobę, parkingi samochodowe, własną restaurację, kawiarnię klub nocny z dyskoteką, saunę, solarium, siłownię, dwie sale konferencyjne. Dom Turysty PTTK posiada 85 miejsc noclegowych w pięciu apartamentach oraz pokojach 1,2 i 3 osobowych z łazienkami.

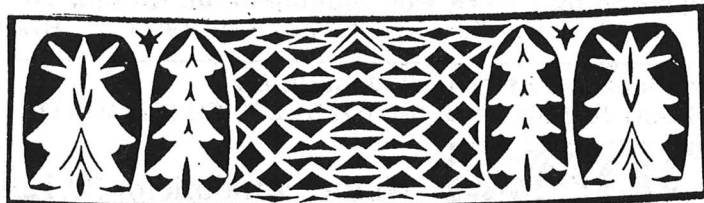
W sezonie letnim czynny jest jedyny w Kazimierzu Dolnym dobrze zagospodarowany Camping I kat. z pawilonem sanitarnym z cw. i przyłączami dla carawaningów o pojemności 100 osób.

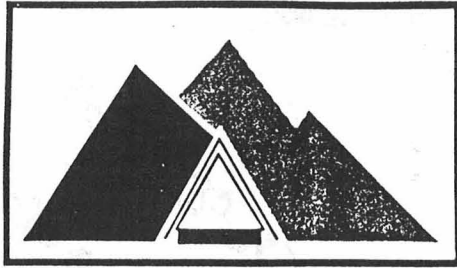
Istnieje możliwość korzystania z własnego sprzętu biwakowego (w okresie lata) i leczenia się w Ośrodku Medycyny Naturalnej.

ZGŁOSZENIA grup 20-osobowych na leczenie przyjmuje DOM TURYSTY PTTK 24-120 Kazimierz Dolny, ul. Krakowska 59/61, tel/fax(0-81) 81-00-36, 81-00-37, 81-04-01 w terminie od 1 maja 1997 r.

Ponadto DOM TURYSTY PTTK w KAZIMIERZU DOLNYM z a p r a s z a do skorzystania z oferty krajoznawczej obiektu - zwiedzania miasta, okolic, rejsów statkiem i promem, ognisk z atrakcjami itp.

Z a p r a s z a m y
i życzymy udanego pobytu

SUDECKIE HOTELE I SCHRONISKA PTTK

Spółka z o.o.

ul. 1 Maja 86, 58-500 Jelenia Góra
tel. (075) 254-41, fax (075) 239-14

Zapraszamy do naszych obiektów w Sudetach:

- 1. Gościniec PTTK Perła Zachodu k. Jeleniej Góry**
58-522 Siedlęcín, tel. (075) 230-49

- 2. Schronisko PTTK Odrodzenie**
58-563 Przesieka, tel. (075) 225-46 Karkonosze

- 3. Schronisko PTTK Na Hali Szrenickiej**
58-580 Szklarska Poręba, tel. (075) 17-24-21 Karkonosze

- 4. Schronisko PTTK pod Łabskim Szczytem**
58-580 Szklarska Poręba, tel. (075) 17-24-50 Karkonosze

- 5. Schronisko PTTK Kochanówka**
58-580 Szklarska Poręba, tel. (075) 17-24-00 Karkonosze

- 6. Schronisko PTTK Na Stogu Izerskim**
59-850 Świeradów Zdrój, tel. (075) 164-16 Góry Izerskie

- 7. Schronisko PTTK Strzecha Akademicka**
58-540 Karpacz, tel. (075) 61-93-17 Karkonosze

- 8. Dom Turystyczny PTTK, ul. Kościuszki 9**
58-310 Szczawno Zdrój, tel. (074) 785-22 k. Wałbrzycha

- 9. Dom Wycieczkowy PTTK Harcówka Park Sobieskiego**
58-300 Wałbrzych, tel. (074) 249-48

- 10. Schronisko PTTK Andrzejówka w Rybnicy Leśnej**
58-352 Unistaw Śląski, tel. (074) 248-83 Góry Kamienne

- 11. Schronisko PTTK Bacówka Pod Trójgarbem w Lubominie**
58-311 Struga, tel. (074) 452-208 Góry Wałbrzyskie

- 12. Schronisko PTTK Jagodna w Spalonej**
57-516 Stara Bystrzyca, Lasówka 36 Góry Bystrzyckie

- 13. Schronisko PTTK Maria Śnieżna**
57-514 Międzygórze, tel. (074) 135-118 Masyw Śnieżnika

- 14. Schronisko PTTK Na Śnieżniku**
57-414 Międzygórze, tel. (074) 135-130 Masyw Śnieżnika

- 15. Schronisko PTTK Orlica w Zieleńcu**
57-340 Duszniki Zdrój, tel. 0-90-302108 Góry Orlickie

- 16. Schronisko PTTK Pasterka w Pasterce**
57-353 Karłów, tel. (0791) 122-19 Góry Stołowe

- 17. Schronisko PTTK Srebrna Góra, ul. Kręta 2**
57-215 Srebrna Góra, tel. 12, Góry Sowie

- 18. Schronisko PTTK Zygmontówka k. Nowej Rudy**
57-430 Jugów, tel. (0791) 45-48 Góry Sowie

- 19. Schronisko PTTK Na Szczelińcu (bufet sezonowy)**
57-353 Karłów, tel. (0791) 121-93 Góry Stołowe

- 20. Dom Wycieczkowy PTTK Pod Muflonem, ul. Górska 14**
57-340 Duszniki Zdrój, tel. (074) 669-339 Góry Bystrzyckie

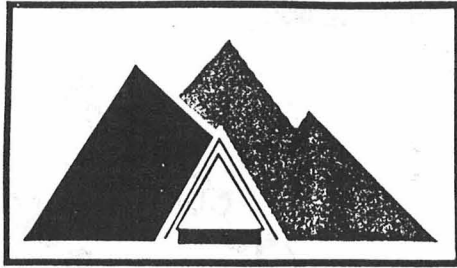

- 21. Dom Wycieczkowy PTTK, ul. 1 Maja 88**
58-500 Jelenia Góra, tel. (075) 230-59 (REMONT)

Redakcja: Centralna Biblioteka PTTK
im. Kazimierza Kuźwicia
ul. Podwale 23, 00-261 Warszawa, tel. 31 80 65

Numer zamknięto: 20.12.1996 ●

SUDECKIE HOTELE I SCHRONISKA PTTK

Spółka z o.o.

ul. 1 Maja 86, 58-500 Jelenia Góra
tel. (075) 254-41, fax (075) 239-14

Zapraszamy do naszych obiektów w Sudetach:

- 1. Gościniec PTTK Perła Zachodu k. Jeleniej Góry**
58-522 Siedlęcín, tel. (075) 230-49

- 2. Schronisko PTTK Odrodzenie**
58-563 Przesieka, tel. (075) 225-46 Karkonosze

- 3. Schronisko PTTK Na Hali Szrenickiej**
58-580 Szklarska Poręba, tel. (075) 17-24-21 Karkonosze

- 4. Schronisko PTTK pod Łabskim Szczytem**
58-580 Szklarska Poręba, tel. (075) 17-24-50 Karkonosze

- 5. Schronisko PTTK Kochanówka**
58-580 Szklarska Poręba, tel. (075) 17-24-00 Karkonosze

- 6. Schronisko PTTK Na Stogu Izerskim**
59-850 Świeradów Zdrój, tel. (075) 164-16 Góry Izerskie

- 7. Schronisko PTTK Strzecha Akademicka**
58-540 Karpacz, tel. (075) 61-93-17 Karkonosze

- 8. Dom Turystyczny PTTK, ul. Kościuszki 9**
58-310 Szczawno Zdrój, tel. (074) 785-22 k. Wałbrzycha

- 9. Dom Wycieczkowy PTTK Harcówka Park Sobieskiego**
58-300 Wałbrzych, tel. (074) 249-48

- 10. Schronisko PTTK Andrzejówka w Rybnicy Leśnej**
58-352 Unistaw Śląski, tel. (074) 248-83 Góry Kamienne

- 11. Schronisko PTTK Bacówka Pod Trójgarbem w Lubominie**
58-311 Struga, tel. (074) 452-208 Góry Wałbrzyskie

- 12. Schronisko PTTK Jagodna w Spalonej**
57-516 Stara Bystrzyca, Lasówka 36 Góry Bystrzyckie

- 13. Schronisko PTTK Maria Śnieżna**
57-514 Międzygórze, tel. (074) 135-118 Masyw Śnieżnika

- 14. Schronisko PTTK Na Śnieżniku**
57-414 Międzygórze, tel. (074) 135-130 Masyw Śnieżnika

- 15. Schronisko PTTK Orlica w Zieleńcu**
57-340 Duszniki Zdrój, tel. 0-90-302108 Góry Orlickie

- 16. Schronisko PTTK Pasterka w Pasterce**
57-353 Karłów, tel. (0791) 122-19 Góry Stołowe

- 17. Schronisko PTTK Srebrna Góra, ul. Kręta 2**
57-215 Srebrna Góra, tel. 12, Góry Sowie

- 18. Schronisko PTTK Zygmunówka k. Nowej Rudy**
57-430 Jugów, tel. (0791) 45-48 Góry Sowie

- 19. Schronisko PTTK Na Szczelińcu (bufet sezonowy)**
57-353 Karłów, tel. (0791) 121-93 Góry Stołowe

- 20. Dom Wycieczkowy PTTK Pod Muflonem, ul. Górska 14**
57-340 Duszniki Zdrój, tel. (074) 669-339 Góry Bystrzyckie

- 21. Dom Wycieczkowy PTTK, ul. 1 Maja 88**
58-500 Jelenia Góra, tel. (075) 230-59 (REMONT)

Redakcja: Centralna Biblioteka PTTK
im. Kazimierza Kuźwicia
ul. Podwale 23, 00-261 Warszawa, tel. 31 80 65

Numer zamknięto: 20.12.1996 ●